

4-

Content AFRIKAANS

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, without prior written permission from the publisher.

Introduction

Pronunciation key

1 In die kantoor

2 Laat ek u

3 Hoe groot is jou woordeboek?

4 Hoe kom ek by u?

5 Bernagel

6 Transkripsie

7 By die kassier

8 Hoe wat is dit?

9 Waar woon u?

10 Kof en melk

11 Betaal

12 In die stad

13 Wat maak ons vanaand?

14 Die poskantoor

15 Soek 'n werk?

16 Motor-ry

17 Gesondheid

18 In die haiteling

19 Landbou, mynbou en nywerheid

20 Kultuur

21 Key to the Exercises

22 Afrikaans-English Vocabulary

23 Index to Grammar

TEACH YOURSELF BOOKS

Illustrations by D. M. H. ...
Set in 10 on 11 pt. James ...
by CTP Book Publishers, Cape ...
Printed and bound in CTP Book ...

Copyright © 1988 by Helena van Schalkwyk

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means without prior written permission from the publisher.

ISBN 1 86812 068 6

First edition, first impression 1988

Published by
Southern Book Publishers (Pty) Ltd
PO Box 548, Bergvlei 2012
Johannesburg

Permission has been obtained from the
Telecommunications Division of the Post Office for the
publication of the directions for using public telephones.

Illustrations by D. M. Havinga
Set in 10 on 11 pt. Times Roman
by CTP Book Printers, Cape
Printed and bound by CTP Book Printers, Cape

BD7855

Contents

Introduction	1
Pronunciation key	7
1 In die kantoor <i>In the office</i>	10
2 Laat ek u voorstel <i>Let me introduce you</i>	17
3 Hoe groot is jou gesin? <i>How big is your family?</i>	24
4 Hoe kom ek by ...? <i>How do I get to ...?</i>	31
5 Beroepe <i>Careers</i>	38
6 Treinreis <i>Journey by train</i>	43
7 By die hotel <i>At the hotel</i>	52
8 Hoe laat is dit? <i>What is the time?</i>	59
9 Waar woon u? <i>Where do you live?</i>	68
10 Kos en inkopies <i>Food and shopping</i>	76
11 Betaal <i>Pay</i>	91
12 In die stad <i>In the city</i>	101
13 Wat maak ons vanaand? <i>What should we do tonight?</i>	111
14 Die poskantoor <i>The post office</i>	123
15 Soek u werk? <i>Are you looking for work?</i>	144
16 Motor-ry <i>Driving a car</i>	160
17 Gesondheid <i>Health</i>	173
18 In die buitelug <i>Out of doors</i>	184
19 Landbou, mynbou en nywerheid <i>Agriculture, mining and industry</i>	197
20 Kultuur <i>Culture</i>	208
Key to the Exercises	213
Afrikaans-English Vocabulary	219
Index to Grammar	244

Contents

Introduction	
Pronunciation key	
1 In die kantoor In the office	10
2 Laat ek u voorstel Let me introduce you	12
3 Hoe groot is jou gesin? How big is your family?	14
4 Hoe kom ek by...? How do I get to...?	16
5 Beroepe Careers	18
6 Treinreis Journey by train	20
7 By die hotel At the hotel	22
8 Hoe laat is dit? What is the time?	24
9 Waar woon u? Where do you live?	26
10 Kos en koskies Food and drinks	28
11 Betalings Pay	30
12 In die stad In the city	32
13 Wat maak ons verrand? What should we do tonight?	34
14 Die poskantoor The post office	36
15 Soek u werk? Are you looking for work?	38
16 Motorry Driving a car	40
17 Geondbesid Health	42
18 In die gebou Out of doors	44
19 Landbou, mynbou en nywerheid Agriculture, mining and industry	46
20 Kultureel Culture	48
Key to the Exercises	50
Afrikaans-English Vocabulary	52
Index to Grammar	54

Introduction

We do not live in isolation, but through continuous interaction with our fellow human beings and life around us. English-speaking newcomers to South Africa are in a fortunate position in that they can use their mother tongue throughout South Africa and be understood. At times, however, they come across mainly Afrikaans-speaking communities and find themselves at a loss. Or many immigrant parents often realize that their children, who study Afrikaans at school, have an advantage over them in that they can express themselves effectively in the other official language, Afrikaans. For these people and for unilingual South Africans and foreigners we have compiled this course in communicating in Afrikaans. The language in this book reflects Afrikaans as used by the ordinary person in oral and written communication. We believe that language is meaning-based. The most immediate need is to be able to refer to a core of basics in the real world, that is, for instance, to be able to name things, states, events and attributes, *using* the words the speaker knows. The learner must also be able to link words together to express propositions – the building blocks of communication. The first task in learning to communicate is to create propositions. But we must go beyond child language where, for a child to make himself understood: “me hungry” – “ek honger” is sufficient. We must reach a standard adult syntax where “Please give me something to eat” – “Gee my asseblief iets om te eet” is much more acceptable. Furthermore, in studying a new language we must strive to create a feel for the correct word order, mood or register. This can easily be achieved if we approach language from a communicative angle and a natural style. In this conversational speech one becomes familiar with transactional skills, such as how to ask for directions, act in a post office, etc.

Language is influenced by communicative goals and processes. The effects of this interaction between the speaker, the listener and the message influence the communication process, but we are fully aware of the fact that there are many other barriers to communication, such as physical and psychological barriers that arise

2 Introduction

when the communicators have different values, ages, backgrounds, education, intelligence, interests, needs, occupations, etc. Our main concern in this book, however, lies in the removal of language barriers. If the speaker as well as the listener has a thorough understanding of a language, its structure and its idiom, and if there is proper feedback, language communication will be effective.

This book is intended for the individual who wishes to study alone, but can also be used in a class-situation. Although the book aims at the adult beginner, it is written in such a way that it could assist every pupil to enhance his language communication by increasing his vocabulary and by acquiring language skills.

The book is also aimed at the vast number of South Africans who possess only a working knowledge of Afrikaans and who feel that they would like, first, to master Afrikaans so as to communicate effectively both in speech and in writing; secondly, to read daily newspapers and magazines; and thirdly to appreciate literary works.

Teach yourself Afrikaans, therefore, aims at providing a basic conversational vocabulary and language patterns closely related to everyday life.

In this book the reader will be taught, *inter alia*, the acceptable way of introducing one another, of greeting one another and of conversing at social functions, together with the basics of grammar and idiom. Written communications, especially letter-writing, have not been neglected. The aim throughout has been to make two-way communication effective.

The units of the course aim to provide the particular language skills required in a given situation. Appropriate dialogues accompany each unit. Units 1 and 2 for instance, deal with understanding and answering simple questions. You will learn to give information about yourself and other people. You will be able to introduce people and greet them formally and informally.

The section on grammar will teach you the rudiments of simple structures. You will learn to talk about the present, the past and the future.

In Unit 4 you will learn how to ask for, and to understand, directions.

Unit 6 deals with matters pertaining to travel, from booking your seat to your arrival at a destination.

Further units deal with housing, food, shopping, telecommuni-

cation, road safety, employment, health, sport, games, holidays and the South African scene – each in an appropriate setting.

Initially instructions will be given in English. Afrikaans instructions will be introduced gradually.

Dialogues

The dialogues form an important part of the book. They are examples of spoken Afrikaans in everyday situations. The vocabulary below each dialogue and the alphabetical vocabulary at the back of the book will enable you to understand the dialogues without difficulty. However, it will also be necessary to refer to a good bilingual dictionary from time to time. We suggest that you use the *Reader's Digest Afrikaans-Engelse Woordeboek/English-Afrikaans Dictionary*, Cape Town: Reader's Digest Association South Africa (Pty) Ltd (1987).

Notes

Grammatical structures are not taught for their own sake, but are always provided for practical reasons.

Exercises

Practical exercises fall into the following categories:

True or false?

This comprehension exercise is based on the content of the dialogue. You should read the statement, refer to the text if necessary and then state whether the statement is true or false. Try to refrain from guessing. You are often required to rewrite correctly the statements which are false.

Answer in English

These questions are generally in English and are based on a dialogue in Afrikaans.

Answer in Afrikaans

Open-ended questions are generally avoided so as to enable you

4 Introduction

to correct your answers. The correct answers can be found at the back of the book in a key to the exercises. This type of question checks your understanding of Afrikaans. Your ability to answer briefly and to the point is checked at the same time.

New language functions are normally practised in these questions. For this type of question you are required to link responses to cues.

Select the correct answer

This type of comprehension exercise is also based on dialogue. It is a multiple choice exercise.

Comprehension

This is a reading and comprehension exercise. The material for these exercises is taken from documents, advertisements, announcements, lists of films and shows, exhibitions, books, news – so-called realia – or from narrative passages. This section will also teach you something about the geography, history, culture and people of South Africa.

The questions are meant to test your comprehension and to give you clues to meaning.

Fill in the missing word

This exercise is also a comprehension exercise. You are expected to select the missing word from a given list. This exercise teaches you to distinguish between nouns, verbs, adjectives, adverbs, prepositions, etc.

Use of the book

Although *Teach yourself Afrikaans* is intended to be self-tutorial, it could also be used successfully in conversational courses for beginners at schools, colleges and other institutions where language is taught. Those who wish to improve their Afrikaans could also benefit by studying this book.

Study procedure

- 1 First read the introduction to each unit as it states the purpose of the lesson.
- 2 Read the dialogue and try to understand the subject matter of

the conversation and try to attain an overall idea of the situation.

- 3 Then try to work out the details from the vocabulary list and expressions given. Do spend time in trying to make sense of the conversation and in learning new vocabulary and structures systematically.

Application: Try to transfer the language you have learned in a certain type of situation to other similar situations. Practise daily.

- 4 Refer to the sections on grammar to understand the meaning of main grammatical structures such as the formation of plurals, diminutives, tenses, etc.
- 5 Reread the conversation until you are satisfied that it is quite clear.
- 6 Turn to the exercises and try to answer the questions, which test your understanding of the dialogue.
- 7 Compare your answers with the answers given at the end of the book. Correct your mistakes.

Afrikaans – the language

Afrikaans, the youngest Germanic language, stems from seventeenth-century Dutch – from which it developed spontaneously for three centuries on the African continent. It is now an independent language which has severed its main ties with Dutch, while still retaining its Germanic character. As such it is a language cousin of English. The family relationship accounts for many resemblances to English – as you will see when comparing vocabulary, grammar and idiom.

Let us, for instance, look at the following simple sentence in which the resemblance is obvious:

My pen is in my hand.

This sentence could be either English or Afrikaans. The same words (admittedly with a difference in pronunciation) are arranged in exactly the same way in both languages to form a sentence. You will also note a simplification of grammar compared to German, for instance, in that there are no declensions and inflections in this sentence.

From the point of view of grammar, Afrikaans is considered to

be a very easy language. For instance, once you have learnt a verb you can use that form for all persons, singular and plural.

Example

My seun **is** in die park. (My son **is** in the park.)
 My seuns **is** in die park. (My sons **are** in the park.)
 Mnr. Brown **drink** koffie. (Mr Brown drinks coffee.)
 Mnr. en mev. Brown **drink** koffie. (Mr and Mrs Brown **drink** coffee.)

Pronunciation

Afrikaans is a phonetic language. Words are generally pronounced as they are spelled and there are no silent letters in Afrikaans. This pronunciation guide was developed by Reader's Digest South Africa for their English/Afrikaans bilingual dictionary in order to help English-speaking users pronounce Afrikaans words. In selecting it in order to help our readers, we recommend that you use the *Reader's Digest English/Afrikaans Dictionary* as your main source of reference for the meaning and pronunciation of Afrikaans words.

Letters which do not appear in this key are pronounced the same in Afrikaans as in English (e.g. b, h, l, m, n, p and t).

Letters underlined have a longer sound than the same letters not underlined. A line above a letter or letters indicates that the sound is shorter than that of the same letter or letters without such a line.

The stress mark (') appears after the syllable which carries the main accent.

This is not intended to be a guide to completely correct pronunciation; it is merely an approximation using the sounds of English words. For instance, we have left the spelling *on-* (as in *onbeskadig* — undamaged) as 'on' in the pronunciation but this syllable is often pronounced as 'om' in some words and as a nasalised 'au' (as in *cause*) in others. To indicate all the variant pronunciations would be too confusing.

Pronunciation key			Sample Afrikaans word
English sound	Afrikaans	Symbol	
like e in angel	i	â	sit (sât)
like e in angel	e/de	â	bevat(bâfut')
like e in angel but with lips pouted	u	â	put (pât)
like ai in hair	ê	â	hê (hai)
like au in cause	ô	â	môre (mau'ra)
like ay in play	ei	â	bleik (blayk)
like ay in play	y	â	yster (ays'târ)
like ay in play but longer and with lips pouted	ui	â	lui (lay)
like aye in player but longer and with lips pouted	uie	â	beduie (bâday'â)
guttural like ch in loch	ch	ch	chemie (chee'mi)
guttural like ch in loch	g	ch	groot (chRoowt)
like e in hen	e	e	ken (ken)
like ea in fear (two sounds)	eë/ië	ea/e'a	leë (le'a), skiër (ske'ar)
like ee in deer	e	ee	edel (ee'dâl)
like ee in deer	ee	ee	een (een)
like ee in deer with lips pouted	eu	ee	deur (deer)
like ew in few but shorter	eu	ew	euforie (ew'foori')
like ew in few	eeu/ieu	ew	eufees (ew'fees)
like f in fun	v	f	vul (fâl)
like g in golf	gh	g	gholf (golf)

Symbol	Afrikaans	English sound	Sample Afrikaans word
i	ie	like i in sick	siek (sik)
i	u	like i in sick but with lips pouted	u (form of address - i)
i	ie	like ee in breed	dier (dir)
ii	u/uu	like ee in breed but with lips pouted	duur (diir)
k	c/ch	like k in kitten	chloor (kloowr)
kán	kn	like c in cat followed by n in no with rapidly spoken á sound in between	Calvinis (kulfinás)
ng	nk	like ng in sing	knoop (kánoowp')
o	o	like o in fort, but shorter	bank (bungk)
oa	ou	like oa in coat	oggend (o'chânt)
oo	oe	like oo in loot	bout (boat)
oo	o/oe	like oo in loot but shorter	voer (foor)
oo'e	oë/oeë	like oe in doer	euforie (ewfoori'),
oow	o/oo	like oo in loot but followed by a rapidly spoken w with lips pouted	voet (foot)
ow	a(a)u	like ow in cow	vermoë (fármoo'e)
oy	o	like oy in boy	bode (boow'dá)
R	r	strongly rolled - almost Scots	soom (soowm)
r	r	like r in very (lightly rolled)	gemia(a)u (chámiow')
s	c	like s in size	potjie (poy'ki)
sh	ch/sj	like sh in shot	rond (Ront)

Symbol	Afrikaans	English sound	Sample Afrikaans word
sh	g	like shin shot but voiced	genre (shun'râ)
tch	tj	like ch in chunk	tjank (tchungk)
t	d	like t in tart	bed (bet)
u	a	like u in cup	kap (kup)
u	aa or a	like u in cup but longer like ah	daad (düt)
uá/u'á	ae	like u in dust but longer like ah, followed by article 'a'	dae (du'á)
v	w	like v in visit	water (vu'tár)
w	w	like w in swoop	swem (swem)
woi	ooi	like oi in oil but preceded by a rapidly spoken w	sooi (swoi)
wooy	oei	like ooey in phooey but preceded by a rapidly spoken w	koei (kwooey)
y	j	like y in you	jammer (yu'már)
yz	aa/aai	like y in why	paai (py)

1 In die kantoor

In this unit you will learn how to greet people and to ask and answer a few questions.

Hoe gaan dit?

Mr Brits is the manager of Protea Engineering. His employees want to learn to speak Afrikaans. Rita is his secretary.

- Brits** Goeiemôre, Rita! Hoe gaan dit? (Hoe gaan dit met jou?)
Rita Goed, dankie. Hoe gaan dit met u?
Brits Uitstekend.
Rita 'n Koppie tee?
Brits Nee dankie. Wanneer kom Peter Smith?
Rita Tien uur.
Brits Is hy Engels?
Rita Ja, hy praat Engels. Hy verstaan ook 'n bietjie Afrikaans.
Brits Waarvandaan kom hy?
Rita Van Zimbabwe af.

In die kantoor	<i>In the office</i>
Goeiemôre!	<i>Good morning!</i>
Hoe gaan dit? (Hoe gaan dit met jou?)	<i>How are you? (Informal)</i>
Goed, dankie.	<i>I am well, thank you.</i>
Hoe gaan dit met u?	<i>How are you? (Formal)</i>
Uitstekend.	<i>Very well.</i>
'n Koppie tee?	<i>A cup of tea?</i>
Nee dankie.	<i>No thanks.</i>
Wanneer kom . . . ?	<i>When is . . . coming?</i>
Tien uur.	<i>Ten o'clock.</i>
Is hy Engels?	<i>Is he English?</i>
Ja. Hy praat Engels.	<i>Yes. He speaks English.</i>

Hy verstaan ook 'n bietjie Afrikaans.	<i>He also understands a little Afrikaans.</i>
Waarvandaan kom hy?	<i>Where is he from?</i>
Van Zimbabwe af.	<i>From Zimbabwe.</i>

Greeting

- Goeiemôre, Meneer.** Hoe gaan dit? *Good morning, Sir.*
Goeiemiddag, Mevrouw. Hoe gaan dit met u? *Good afternoon, Madam.*
Goeienaand, Juffrou. Hoe gaan dit met jou? *Good evening, Miss . . .*
Goeienag! *Good night!*

Titles

	<i>English abbreviation</i>	<i>Afrikaans abbreviation</i>
Meneer Smit	Mr Smit	Mnr. Smit
Mevrou Smit	Mrs Smit	Mev. Smit
Mejuffrou/Juffrou Smit	Miss Smit	Mej. Smit

Wat is u naam?

- Brits** Wat is u naam?
Sheila Ek is Sheila MacDonald.
Brits En u naam?
Dave Ek is Dave Miller.
Brits Wie is die dame?
Dave Sy is my vrou, Mary.
Brits Kom sit. Waar is dr. Jones?
Jones Hier is ek.
Brits Is Jack Williams hier?
Jones Ja, daar is hy.

12 In the office

- Brits** Kom u van Engeland af, mnr. Williams?
Williams Nee, van Skotland af.
Brits Welkom, dames en here.

Wat is u naam?	<i>What is your name?</i>
Ek is . . .	<i>I am . . .</i>
en	<i>and</i>
Wie is die dame?	<i>Who is the lady?</i>
Sy is my vrou.	<i>She is my wife.</i>
Kom sit asseblief.	<i>Please sit down.</i>
Waar is dr. Jones?	<i>Where is Dr Jones?</i>
Hier is ek.	<i>Here I am.</i>
Daar is hy.	<i>There he is.</i>
Kom u van Engeland af?	<i>Are you from England?</i>
Nee, van Skotland af.	<i>No, I am from Scotland.</i>
Welkom, dames en here.	<i>Welcome, ladies and gentlemen.</i>

Waar is . . . ?

- Cook** Goeienaand!
Smith Waar is die poskantoor?
Cook In Hoofweg.
Smith Waar is die stasie?
Cook Langs die poskantoor.
Smith Waar is die bank?
Cook Agter die stasie.

Waar is . . . ?	<i>Where is . . . ?</i>
die poskantoor	<i>the post office</i>
in Hoofweg	<i>in Main Road</i>
die stasie	<i>the station</i>
langs	<i>next to</i>
die bank	<i>the bank</i>
agter	<i>behind</i>

Wat is dit in Afrikaans?

- Brits** Wat is dit?
Dauids Dit is 'n tafel.
Brits En dit?
Dauids Dit is 'n stoel.

- Brits** Wat is dit hierdie?
Dauids Dis die deur.
Brits Wat is dit daardie?
Dauids Dis 'n muur.
Brits U leer vinnig.

Wat is dit?	<i>What is this?</i>
Dit is 'n tafel.	<i>It is a table.</i>
Dis 'n stoel.	<i>It's a chair.</i>
Wat is dit hierdie?	<i>What is this here?</i>
die deur	<i>the door</i>
Wat is dit daardie?	<i>What is that over there?</i>
'n muur	<i>a wall</i>
U leer vinnig.	<i>You are learning fast.</i>

A telephone conversation

- Rita** Protea. Goeiemôre. Kan ek help?
Smith Goeiemôre. Peter Smith hier. Hoe laat begin die Afrikaanse klas, Mevrouw?
Rita Vyfuur. Net na werk.
Smith Waar?
Rita In die raadskamer. Kom jy vanmiddag?
Smith Ja. Wie gaan ons leer?
Rita Julle gaan nou na mnr. Visser se klas.

Kan ek help?	<i>Can I help?</i>
Hoe laat begin die Afrikaanse klas?	<i>What time does the Afrikaans class start?</i>
vyf-uur	<i>five o'clock</i>
Net na werk.	<i>Just after work.</i>
In die raadskamer.	<i>In the boardroom.</i>
Kom jy vanmiddag?	<i>Are you coming this afternoon?</i>
Wie gaan ons leer?	<i>Who will teach us?</i>
Julle gaan na mnr. Visser se klas.	<i>You are going to Mr Visser's class.</i>
nou	<i>now</i>

Notes

- 1 There are two forms each for *you* (singular) and *you* (plural) in Afrikaans:
- The intimate or informal **jy** (sing.) is used when you speak to an acquaintance, a relative, friend, child or peer. The plural is **julle**.
  - The formal **u** (sing. and plural) is used when you address a senior, your employer, a complete stranger, a distinguished person, or anyone to whom you wish to show respect.
- 2 The form of the verb is the same for all persons.

ek (I)
 jy, u (you)
 hy (he)
 sy (she)
 ons (we)
 julle, u (you)
 hulle (they)

leer Afrikaans

- 3 **Se** indicates possession:

Mnr. Brits se sekretaresse.	Mr Brits's secretary.
Mnr. Visser se klas.	Mr Visser's class.

- 4 There are two forms for enquiring after someone's health.
Informal or intimate:	Hoe gaan dit met jou ?
Formal:	Hoe gaan dit met u ?

(Literally: how goes it with you?) Note that the informal **jy** has changed to **jou** after the preposition **met** (with). (More about this at a later stage.)

This expression is often shortened to: Hoe gaan dit?

- 5 The definite article **the** is **die**.
 The indefinite article **a** is **'n**.
 Note that **'n** is always a small letter preceded by an apostrophe.

- 6 Questioning words:

wat?	what?
hoe?	how?
wanneer?	when?
wie?	who?
waar?	where?
waarvandaan?	from where?

- 7 The verb **leer** is used for both **learn** and **teach**.

EXERCISE 1

- 1 *Reg of verkeerd?* (True or false?)
 The following statements concern the dialogues above. Say whether each is true or false. Rewrite those that are false.
- Peter Smith praat en verstaan 'n bietjie Afrikaans.
  - Rita is mnr. Brits se vrou.
  - Die Afrikaanse klas begin na werk.
  - Peter kom van Skotland af.
  - Mnr. Williams kom van Skotland af.
- 2 *Vrae* (Questions)
- Wie is mnr. Brits se sekretaresse?
  - Hoe laat begin die Afrikaanse klas?
  - Wat is mej. MacDonald se naam?
  - Waarvandaan kom mnr. Williams?
  - Waar is mnr. Visser se klas?

Begrip

Read the conversation, then answer the questions. This is an exercise on comprehension.

- Can Smith and Jones speak and understand a little Afrikaans?
- Who greets and welcomes everybody?
- Is Miss MacDonald present?
- Who turned up last?

- Mnr. Visser** Goeiemiddag, dames en here. Baie welkom hier. Wie praat Afrikaans?
- Smith** Ek praat en verstaan 'n bietjie Afrikaans.
- Jones** Ek ook.
- Visser** Waar is ons nou?
- Smith** In die raadskamer.
- Visser** Waar is mej. MacDonald?
- Smith** Sy is in die kantoor.
- Visser** Hier kom mnr. en mev. Miller. Kom sit.

2 Laat ek u voorstel

In this unit you will learn how to introduce people and to provide personal details. Numbers, names of days, months and public holidays will be given to assist you in general conversations.

Geniet u die les?

- Brits** Laat ek u voorstel . . . mej. MacDonald . . . Peter Smith.
- Sheila** Aangename kennis.
- Peter** Bly te kenne . . . Kom u ook na die beginnersklas?
- Sheila** Ja, ek begin vandag.
- Brits** U kollegas is reeds in die klas. Kom asseblief saam met my.
- Peter** Mag ek jou Sheila noem?
- Sheila** Ja, seker.
- Brits** Geniet u die les?
- Almal** Ja, ons leer elke dag meer Afrikaans.
- Brits** U is goeie studente.

Geniet u die les?	<i>Are you enjoying the lesson?</i>
Laat ek u voorstel.	<i>Let me introduce you.</i>
Aangename kennis.	<i>How do you do?</i>
Bly te kenne.	<i>Pleased to meet you.</i>
Kom u ook na die beginnersklas?	<i>Are you also attending the class for beginners?</i>
vandag	<i>today</i>
U kollegas is reeds in die klas	<i>Your colleagues are in the class already</i>
Kom asseblief saam met my.	<i>Please come with me.</i>
Mag ek jou Sheila noem? (jou - informal object form)	<i>May I call you Sheila?</i>
Ja, seker.	<i>Yes, certainly.</i>
Ons leer elke dag meer.	<i>We are learning more every day.</i>
U is goeie studente.	<i>You are good students.</i>

In die klas

- Peter** In wie se kantoor werk jy?
Sheila Ek is mnr. Brown se tikster.
 Waar werk jy?
Peter Ek is 'n rekenmeester by die firma.

Kom ons gaan drink koffie

- Peter** Sheila, wat drink jy, koffie of tee?
Sheila: Koffie, dankie.
Peter Melk en suiker?
Sheila Nee dankie, ek drink my koffie swart en bitter.
Peter Wat doen jy môre aand?
Sheila Niks.
Peter Wat van bioskoop toe gaan? Dis naweek.
Sheila Graag, dit sal lekker wees.
Peter Wat is jou adres?
Sheila Ek woon in Brooklyn, Kerkstraat 10.
Peter Ek sien jou sewe-uur.

In wie se kantoor werk jy?

tikster
 rekenmeester
 by die firma
Kom ons gaan drink koffie.
 melk en suiker
 swart en bitter
 Wat doen jy môre aand?

Niks
 Dis naweek.
 Wat van bioskoop toe gaan?
 Graag, dit sal lekker wees.
 Wat is jou adres?
 Ek woon in Kerkstraat.
 Ek sien jou sewe uur.

In whose office do you work?

typist
 accountant
 at the company
Let's go and have some coffee.
 milk and sugar
 black and bitter
What are you doing tomorrow evening?
 Nothing
 It's week-end.
What about going to the cinema?
I'd love to - it would be nice.
What is your address?
 I live in Church Street.
 I'll see you at seven.

Dae

<i>Vandag is . . .</i>	<i>Today is . . .</i>
Maandag	Monday
Dinsdag	Tuesday
Woensdag	Wednesday
Donderdag	Thursday
Vrydag	Friday
Saterdag	Saturday
Sondag	Sunday
Gister was dit Woensdag.	Yesterday was Wednesday.
Môre sal dit Vrydag wees.	Tomorrow will be Friday.

Maande

een	(1)	Januarie	January
twee	(2)	Februarie	February
drie	(3)	Maart	March
vier	(4)	April	April
vyf	(5)	Mei	May
ses	(6)	Junie	June
sewe	(7)	Julie	July
ag	(8)	Augustus	August
nege	(9)	September	September
tien	(10)	Oktober	October
elf	(11)	November	November
twaalf	(12)	Desember	December

Wat is die datum vandag?/Die hoeveelste is dit vandag?

Dis die **eerste** Januarie (first)
tweede Februarie (second)
derde Maart (third)
vierde April (fourth)
vyfde Mei (fifth)
sesde Junie (sixth)
sewende Julie (seventh)
agste Augustus (eighth)
negende September (ninth)
tiende Oktober (tenth)
elfde November (eleventh)
twaalfde Desember (twelfth)

dae/dag	days/day
vandag	today
gister	yesterday
maand	month
môre	tomorrow
Wat is die datum vandag?/ Die hoeveelste is dit vandag?	What is the date today?

Openbare vakansiedae

The following public holidays are observed in South Africa (note the abbreviations of the months):

Nuwejaarsdag	1 Jan.	New Year's Day
Stigtingsdag	6 Apr.	Founders' Day
Goeie Vrydag	Apr.	Good Friday
Gesinsdag	Apr.	Family Day
Werkersdag	1 Mei	Workers' Day
Hemelvaartdag	Mei	Ascension Day
Republiekdag	31 Mei	Republic Day
Krugerdag	10 Okt.	Kruger Day
Geloftedag	16 Des.	Day of the Vow
Kersfees	25 Des.	Christmas Day
Welwillendheidsdag	26 Des.	Day of Goodwill

Note that public holidays are under revision and might be changed.

Meer getalle

13 dertien	30 dertig
14 veertien	31 een en dertig
15 vyftien	40 veertig
16 sestien	50 vyftig
17 sewentien	60 sestig
18 agtien	70 sewentig
19 negentien	80 tagtig
20 twintig	90 negentig
21 een en twintig	99 nege en negentig
22 twee en twintig	100 honderd

die dertiende	13th
die veertiende	14th
die vyftiende	15th
die sestiende	16th
die twintigste	20th
die een en twintigste	21st
die sestigste	60th

Note that numbers, such as twenty-one are joined by *en*, e.g. *een en twintig*, which may also be written *een-en-twintig*.

Praat oor uself

Rita	U voorname, Mevrou?
Joyce	Joyce Ann.
Rita	U van?
Joyce	Walker.
Rita	U ouderdom?
Joyce	Een en dertig.
Rita	Is u getroud, geskei of 'n weduwee?
Joyce	Ek is getroud.
Rita	Wat is u man se voorletters?
Joyce	L. M.
Rita	Wat is sy beroep?
Joyce	Hy is 'n prokureur.
Rita	Hoeveel kinders het u?
Joyce	Drie.
Rita	Hoe oud is hulle?
Joyce	Twee, vier en vyf.
Rita	Waar woon u?
Joyce	My adres is Hoofweg 34, Pretoria-Noord.
Rita	Wat is u kwalifikasies?
Joyce	Ek het 'n diploma in handel/handelsdiploma.

Praat oor uself	Speak about yourself
voornamen	first names
u van	your surname
ouderdom	age
getroud	married
geskei	divorced

'n weduwee	a widow
man	husband
voorletters	initials
beroep	occupation
prokureur	lawyer
Waar woon u?	Where do you live?
Hoeveel kinders het u?	How many children have you got?
Hoe oud is hulle?	How old are they?
adres, Pretoria-Noord	address, Pretoria North
kwalifikasies	qualifications
diploma in handel (handelsdiploma)	diploma in commerce (commercial diploma)

Notes

- Jou* is the object form of *jy* . Example: "Laat ek *jou* voorstel." Let me introduce *you*. Instead of "Laat ek u voorstel" you could use the following:
"Laat ek u bekendstel/Ontmoet . . ." (formal) or "Laat ek jou/julle bekendstel" (informal)
- Instead of *reeds* (already) you can use *al* or *alreeds*.

EXERCISE 2

- Reg of verkeerd? True or false? If false write down the correct answer.
  - Mevrou Walker is geskei.
  - Meneer Walker is 'n rekenmeester.
  - Hulle het drie kinders.
  - Sheila MacDonald werk in mnr. Brits se kantoor.
  - Sheila en Peter gaan die naweek bioskoop toe.
- Vrae
  - Wat is Sheila se beroep?
  - Wat doen Sheila môreaand?
  - Waar woon mev. Walker?
  - Wat is mnr. Walker se beroep?
  - Hoeveel kinders het die Walkers?

Begrip

Answer the following questions after reading the conversation below?

- What is the normal polite Afrikaans phrase you would use when introduced to a person?
- How would you ask Piet in Afrikaans to pass you the sugar?

- Jan** Goeiemôre Henk. Ontmoet Piet Swart. Piet, dis nou Henk de Wet.
- Henk** Aangename kennis.
- Piet** Bly te kenne.
- Henk** Kom ons gaan drink koffie in my kantoor.
- Piet** Baie dankie.
- Henk** Piet, gee my asseblief die melk aan.
- Piet** Suiker?
- Henk** Nee dankie, ek drink my koffie bitter.

3 Hoe groot is jou gesin?

In this unit you will meet the nuclear family circle and learn to talk about daily activities.

Die gesin

- Jan** Hoe groot is jou gesin?
Piet Ons het twee seuns en twee dogters.
Jan Hoeveel is al op skool?
Piet Die twee seuns. Die dogters is in die kleuterskool.
Jan Werk jou vrou?
Piet Nee, sy doen baie naaldwerk tuis en is baie besig.
Jan Hou jy nog van tuinmaak?
Piet Ja, maar ek het min tyd. My pa help soms in die tuin.
Jan Woon jou ouers by julle?
Piet Ja, net tydelik. Hulle verhuis aanstaande maand na Kaapstad.
Jan Waarom?
Piet My ma wil by die kus wees.
Jan Is jou broer al getroud?
Piet Nee, Koos is nog ongetroud. Sy verloofde woon in Durban.
Jan Woon jou suster ook in Durban?
Piet Ja, sy is baie lief vir Natal.

Hoe groot is jou gesin?

Die gesin
seuns en dogters
hoeveel?
op skool
in die kleuterskool
jou vrou
naaldwerk
tuis

*How big is your family?
The family
sons and daughters
how many?
at school
at nursery school
your wife
sewing
at home*

besig
Hou jy nog van tuinmaak?
maar
min tyd
My pa help soms in die tuin.

ouers
by julle
net tydelik
verhuis
aanstaande maand
na Kaapstad
Waarom?
My ma wil by die kus wees.

Is jou broer getroud?
Hy is nog ongetroud.
sy verloofde
jou suster
Sy is baie lief vir Natal.

busy
Are you still fond of gardening?
but
little time
My father sometimes helps in the garden.

parents
with you
only temporarily
are moving
next month
to Cape Town
Why?
My mother wants to be at the coast.

Is your brother married?
He is still single (unmarried).
his fiancée
your sister
She loves Natal very much.

Om die tafel

- Ma** Kom eet.
Pa Maak gou. Ma het klaar opgeskep.
Danie Ek kom nou-nou.
Pa Kom dadelik, die kos word koud.
Sannie Ek wil nie eet nie.
Ma Wat? Wie het vir jou lekkers gegee?
Sannie Niemand nie, ek is nie honger nie, net dors.
Ma Is jy siek?
Sannie My maag is seer.
Ma Ja, jou kop voel warm. Jy het koors. Kom drink hierdie medisyne.
Sannie Nee, Ma, ek is klaar gesond.
Ma Kom drink.
Danie Die medisyne is sleg, nè?
Ma Pa, kan ek vir jou nog 'n bietjie skep?
Pa Nee, dankie. Ek het genoeg gehad.

Om die tafel	<i>At the table</i>
Kom eet.	<i>Come and eat.</i>
Maak gou.	<i>Hurry up.</i>
Ma het klaar opgeskep.	<i>Mom has already dished up the food.</i>
nou-nou	<i>soon</i>
Kom dadelik.	<i>Come immediately.</i>
Die kos word koud.	<i>The food is getting cold.</i>
Ek wil nie eet nie.	<i>I don't want to eat.</i>
Wie het vir jou lekkers gegee?	<i>Who has given you sweets?</i>
Niemand nie	<i>Nobody</i>
Ek is nie honger nie, net dors.	<i>I am not hungry, only thirsty.</i>
Is jy siek?	<i>Are you sick?</i>
My maag is seer.	<i>I have a stomach ache.</i>
Jou kop voel warm.	<i>Your forehead feels warm.</i>
Jy het koors.	<i>You have a fever.</i>
medisyne	<i>medicine</i>
Ek is klaar gesond.	<i>I am already well</i>
sleg	<i>bad</i>
nè	<i>isn't that so?</i>
nog 'n bietjie	<i>a little more</i>
genoeg	<i>enough</i>

Ons gaan kuier

Pa	Ons gaan by ons familie op die plaas kuier.
Ma	Wanneer?
Pa	Gedurende die skoolvakansie, vir twee weke.
Ma	Dit sal heerlik wees want ek is moeg. Ek gaan baie rus.
Hettie	Ek gaan perdry.
Danie	Jy is te klein.
Hettie	Ek kan op oom Paul se ponie ry.
Dirk	Ek gaan visvang.
Sannie	Ek gaan in die dam swem en saans eiers uithaal vir tant Dora.
Hettie	Gaan Ouma en Oupa saam plaas toe?
Ma	Nee, hulle bly tuis.

Ons gaan by ons familie op die plaas kuier.	<i>We are going to visit our relatives on the farm.</i>
Gedurende die skoolvakansie, vir twee weke	<i>During the school holidays, for two weeks (a fortnight)</i>
Dit sal heerlik wees.	<i>That will be great.</i>
want	<i>because</i>
ek is moeg en gaan baie rus.	<i>I am tired and am going to rest a lot.</i>
Ek gaan perdry.	<i>I'm going to do some horse-riding.</i>
te klein	<i>too small</i>
ponie	<i>pony</i>
visvang	<i>fish</i>
in die dam swem	<i>swim in the dam</i>
Ek gaan saans eiers uithaal vir tant Dora.	<i>In the evening I am going to collect eggs for Aunt Dora.</i>
ouma	<i>granny</i>
oupa	<i>granddad</i>
bly	<i>stay</i>
tuis	<i>at home</i>

Notes

- 1 Differentiate between **gesin** and **familie**:

gesin – the nuclear family
familie – the extended family

- 2 Learn the following prepositions:

in – in
op – on
by – with, at
na – to (direction)
vir – to

- 3 To form the negative, place **nie** (not) directly after the verb.
Positive *Ek praat.*
Negative *Ek praat nie.*

28 *How big is your family?*

Note the use of the double negative in Afrikaans. When the sentence has an object, **nie** is used twice to express negation.

Positive *Ek praat Afrikaans.*

Negative *Ek praat **nie** Afrikaans **nie**.*

The first **nie** follows the verb. The last **nie** is at the end of the sentence. The double negative is also used as follows:

Ek gaan **nie** eet **nie**. I am not going to eat.

Ek is **nie** honger **nie**. I am not hungry.

Ek is **nie** moeg **nie**. I am not tired.

4 The use of *wees* (to be):

Ek wil by die huis **wees**. (I want to be at home.)

Jy sal môre gesond **wees**. (You'll be well tomorrow.)

5 The past tense is normally formed by using *het* (has, have) plus the past participle of the verb, which generally starts with the prefix *ge-*.

Examples

doen: **het gedoen**

Hy **het** sy werk **gedoen**. (He has done/did his work.)

Sy **het** Afrikaans **gepraat**. (She spoke/has spoken Afrikaans.)

Ons **het** ons kos **geëet**. (We ate/have eaten our food.)

Note the diaeresis in the spelling of **geëet**. It is used to indicate that **ge-** is pronounced separately **ge-eet**.

You will have noticed that in Afrikaans the same form is used for both Past Tense and Present Perfect. E.g. Sy **het** Afrikaans **gepraat** – spoke/has spoken.

If a verb starts with the prefix *ver-* e.g. **verhuis**, no **ge-** is added in the past tense.

Hulle **het** na Durban **verhuis**.

Remember the past tense of **is**, namely **was**.

Example:

Present Ek is siek.

Past Ek was siek.

6 Idiomatic expressions

Ek hou van . . .

Waarvan hou jy?

I like . . .

What do you like?

EXERCISE 3

1 Read the dialogues above and answer the questions.

Vrae

(a) Hoeveel kinders het Piet?

(b) Wie is op skool?

(c) Waar is die twee dogters?

(d) Wat doen Piet se vrou?

(e) Wie help tuinmaak?

(f) Waarheen verhuis Piet se ouers?

(g) Waarom verhuis hulle na Kaapstad?

(h) Waar woon Koos se verloofde?

2 Read the dialogue "Ons gaan kuier" in this unit and negate the following statements:

e.g. *Ek gaan plaas toe.*

*Ek gaan **nie** plaas toe **nie**.*

(a) Hettie het gaan perdry.

(b) Dirk gaan visvang.

(c) Sannie swem.

(d) Sy gaan eiers uithaal.

(e) Ma is moeg.

3 State that the action took place in the past:

e.g. *Sannie drink die medisyne.*

*Sannie **het** die medisyne **gedrink**.*

(a) Jy is siek.

(b) Hettie ry op die ponie.

(c) Dirk vang 'n vis.

(d) Sannie swem.

(e) Ouma en Oupa verhuis.

Begrip

Read the passage below and answer the questions.

(a) Waar het die gesin Swart gaan kuier?

(b) Wat het die kinders gedoen?

(c) Waarom het die ouers baie gerus?

Die gesin Swart het op oom Paul en tant Dora se plaas gaan

30 *How big is your family?*

kuier. Dirk het elke dag twee visse gevang en Hettie het perd-
gery. Hettie het een aand twaalf eiers vir tant Dora gebring en
Sannie het baie geswem.

Oupa en Ouma het nie saamgegaan nie.

Mnr. en mev. Swart het baie gerus want hulle was moeg.

4 Hoe kom ek by . . . ?

In this unit you will learn to indicate directions and answer short questions during a job interview.

In die straat

Tom Black has applied for a job at Protea. He has lost his way.

Tom Verskoon my asseblief. Ek het verdwaal. Waar is die firma Protea?

Verbyganger Nie ver hiervandaan nie. Stap reguit aan. Draai regs by die derde straat. Die gebou is op die hoek van Boom- en Loopstraat.

Tom Baie dankie, Meneer.

Verbyganger Dis 'n plesier.

↑
Reguit

↘
Regs

↙
Links

Hoe kom ek by . . . ?

In die straat

Verskoon my asseblief.

Ek het verdwaal.

verbyganger

Nie ver hiervandaan nie.

Stap reguit aan.

Draai regs by

gebou

op die hoek

Dis 'n plesier.

links

How do I get to . . . ?

In the street

Please excuse me.

I have lost my way.

passer-by

Not far from here.

Walk straight along.

Turn right at

building

at the corner

It's a pleasure.

left

In die gebou

- Tom** Waar is die bestuurder se kantoor, asseblief?
- Sekuriteitsbeampte** Het u 'n afspraak?
- Tom** Ja.
- Sekuriteitsbeampte** Mnr. Brits is op die eerste verdieping. Gebruik die hyser. Sy kantoor nommer is 22, aan die linkerkant. Teken asseblief die besoekersboek.
- Tom** Ek stap sommer met die trap op.

In die gebou	<i>In the building</i>
bestuurder	<i>manager</i>
sekuriteitsbeampte	<i>security officer</i>
afspraak	<i>appointment</i>
op die eerste verdieping	<i>on the first floor</i>
gebruik die hyser	<i>use the lift</i>
sy kantoor nommer	<i>his office number</i>
aan die linkerkant (links)	<i>on the left</i>
teken	<i>sign</i>
besoekersboek	<i>visitors' register</i>
ek stap sommer	<i>I'll (just) walk up.</i>
met die trap op	<i>with the stairs</i>

Die onderhoud

- Brits** Goeiemiddag, mnr. Black. Sit gerus.
- Tom** Dankie.
- Brits** Het u met u motor gekom?
- Tom** Nee, ek het van die hotel af gestap.
- Brits** Ek sien u het aan die universiteit Rhodes gestudeer en het 'n honneursgraad in rekenaarwetenskap.
- Tom** Dis reg.
- Brits** Het u enige vrae?
- Tom** Ja, ek wil graag 'n paar dinge weet. Die advertensie het nie verlofvoordele en 'n mediese skema genoem nie.

- Brits** Ja, ons verlofvoordele is goed, 'n maand per jaar. Ons gee ook 'n bonustjek en beskik oor 'n goeie mediese skema.
- Tom** Dit klink goed.
- Brits** Is u dadelik beskikbaar?
- Tom** Ja, ek kan enige tyd begin.
- Brits** Gaaf. Ons stel u binnekort in kennis.

onderhoud	<i>interview</i>
sit gerus	<i>please sit down</i>
motor	<i>car</i>
hotel	<i>hotel</i>
sien	<i>see</i>
aan die universiteit gestudeer	<i>studied at the university</i>
honneursgraad	<i>honours degree</i>
rekenaarwetenskap	<i>computer science</i>
dis reg	<i>that's correct</i>
enige vrae	<i>any questions</i>
ek wil graag 'n paar dinge weet	<i>I should like to know a few things.</i>
advertensie	<i>advertisement</i>
verlofvoordele	<i>leave benefits</i>
mediese skema	<i>medical scheme</i>
per jaar	<i>per year</i>
het nie genoem nie	<i>did not mention</i>
bonustjek	<i>bonus cheque</i>
Dit klink goed.	<i>That sounds good.</i>
Is u dadelik beskikbaar?	<i>Are you available immediately?</i>
ja, enige tyd	<i>yes, any time</i>
gaaf	<i>fine</i>
Ons stel u binnekort in kennis.	<i>We'll let you know soon.</i>

In die stad

- Tom neem 'n taxi/huurmotor na die middestad.
- Tom** Na die middestad, asseblief. Watter gebou is dit daardie?
- Taxibestuurder** Dis die museum.

- Tom** En daardie een aan die regterkant?
Taxibestuurder Dis die kunsgalery.
Tom Is dit die toeristeburo? Tot hier, asseblief.
 Hoeveel moet ek betaal?
Taxibestuurder Ses rand en vyftig sent (R6.50).

in die stad	<i>in the city</i>
taxi/huurmotor	<i>taxi</i>
middestad	<i>city centre</i>
watter	<i>which</i>
daardie een	<i>that one</i>
museum	<i>museum</i>
aan die regterkant	<i>on the right-hand side</i>
kunsgalery	<i>art gallery</i>
toeristeburo	<i>tourist bureau</i>
hoeveel moet ek betaal?	<i>how much must I pay?</i>
ses rand en vyftig sent	<i>six rand and fifty cents</i>

In die toeristeburo

- Tom** Hoe ver is dit te voet na die dieretuin?
Beampte Omtrent 'n uur se stap. Waarom ry u nie bus nie?
Tom Waar is die naaste bushalte?
Beampte Baie naby. 'n Blok hiervandaan.
Tom Waar is die universiteit?
Beampte Aan die ander kant van die stad. Ken u die stad?
Tom Sleg.

hoe ver	<i>how far</i>
te voet	<i>on foot</i>
na die dieretuin	<i>to the zoo</i>
omtrent 'n uur se stap	<i>about an hour's walk</i>
Waarom ry u nie bus nie?	<i>Why don't you go by bus?</i>
naaste bushalte	<i>nearest bus stop</i>
naby	<i>nearby, close</i>
'n blok hiervandaan	<i>a block from here</i>
aan die ander kant van	<i>on the other side of</i>
ken	<i>know</i>
sleg	<i>badly</i>

Notes

- Past Tense:
Note the absence of **ge-** in the past participle if the verb starts with **ver-**:
Ek **het** verdwaal.
- Use **goeie** before a noun: "Mnr. Brits is 'n **goeie** man."
Use **goed** after the verb: "Die verlofvoorrede is **goed**."
- Distinguish between **weet** en **ken**.
Ek weet nie. I do not know.
Ek ken die man. I know the man.

EXERCISE 4

- On which floor is each of the following persons and what is the room number? Op watter verdieping is elkeen van die volgende persone en wat is die kamernommer? (Roman numerals indicate the floor; ordinary numerals the room number.)

Example: Mnr. Anderson is op die tiende verdieping, kamer vyf en twintig (X 25).

- Mnr. Swart IV 3
  - Mev. Brink I 22
  - Mnr. Brown V 30
  - Mej. MacDonald IX 26
  - Mnr. Smith VIII 44
- Opposites:
    - Die dieretuin is nie ver nie, dis . . .
    - Die stasie is nie aan die regterkant van die straat nie, dis . . .
    - Die gebou is nie klein nie, dis . . .
    - Draai regs, nie . . . nie.
    - Hy ken die stad sleg, nie . . . nie.
  - Hoeveel moet ek betaal?
    - R11,75
    - R22,80
    - R100
    - R88,44
    - R50,30

Begrip

Kyk na die kaart van Kaapstad en lees die gesprek hieronder. Beantwoord dan die vrae wat gestel word. Look at the map of Cape Town and answer the following questions.

- (a) Waar is die Parlementsgebou?
- (b) Is die Kasteel naby die stasie?
- (c) In watter straat is die standbeeld van Jan van Riebeeck?
- (d) Wat is die naam van die operahuis in Kaapstad?
- (e) Waar is die Tuine van Kaapstad?

Toeris Verskoon my asseblief. Hoe kom ek by die stasie?

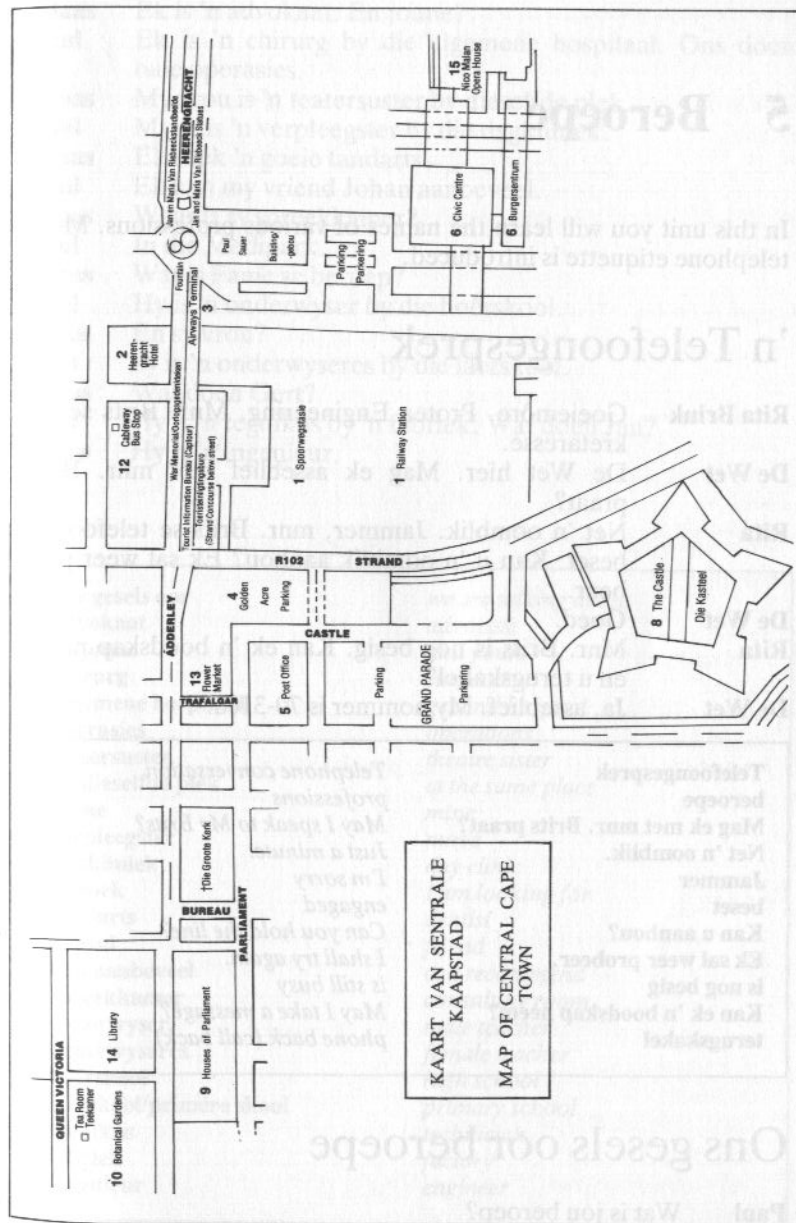
Verbyganger U is nou by die standbeeld van Jan van Riebeeck hier in Adderleystraat. Stap reguit aan. U sal die stasie aan die linkerkant sien.

Toeris Waar is die Parlementsgebou?

Verbyganger Stap reguit aan, verby die kerk. Die Parlementsgebou is aan u linkerkant naby die Botaniese Tuine.

Parlementsgebou
Kasteel
standbeeld
watter?
operahuis
Tuine
verby
kerk

Houses of Parliament
Castle
statue
which?
opera house
Gardens
past
church

5 Beroepe

In this unit you will learn the names of various professions. More telephone etiquette is introduced.

'n Telefoongesprek

- Rita Brink** Goeiemôre. Protea Engineering. Mnr. Brits se sekretaresse.
- De Wet** De Wet hier. Mag ek asseblief met mnr. Brits praat?
- Rita** Net 'n oomblik. Jammer, mnr. Brits se telefoon is beset. Kan u 'n oomblik aanhou? Ek sal weer probeer.
- De Wet** Goed.
- Rita** Mnr. Brits is nog besig. Kan ek 'n boodskap neem en u terugskakel?
- De Wet** Ja, asseblief. My nommer is 70-3108.

Telefoongesprek	<i>Telephone conversation</i>
beroepe	<i>professions</i>
Mag ek met mnr. Brits praat?	<i>May I speak to Mr Brits?</i>
Net 'n oomblik.	<i>Just a minute.</i>
Jammer	<i>I'm sorry</i>
beset	<i>engaged</i>
Kan u aanhou?	<i>Can you hold the line?</i>
Ek sal weer probeer.	<i>I shall try again.</i>
is nog besig	<i>is still busy</i>
Kan ek 'n boodskap neem?	<i>May I take a message?</i>
terugskakel	<i>phone back (call back)</i>

Ons gesels oor beroepe

Paul Wat is jou beroep?

- Klaas** Ek is 'n advokaat. En joune?
- Paul** Ek is 'n chirurg by die algemene hospitaal. Ons doen baie operasies.
- Klaas** My vrou is 'n teatersuster by dieselfde plek.
- Paul** Myne is 'n verpleegster by die dagklinik.
- Klaas** Ek soek 'n goeie tandarts.
- Paul** Ek kan my vriend Johan aanbeveel.
- Klaas** Waar is sy spreekkamer?
- Paul** In die Medipark.
- Klaas** Wat is Fanie se beroep?
- Paul** Hy is 'n onderwyser by die hoërskool.
- Klaas** En sy vrou?
- Paul** Sy is 'n onderwyseres by die laerskool.
- Klaas** Wat doen Gert?
- Paul** Hy is 'n tegnikus by 'n fabriek. Wat doen Jan?
- Klaas** Hy is 'n ingenieur.

ons gesels oor	<i>we are talking about</i>
advokaat	<i>advocate</i>
en joune	<i>and yours</i>
chirurg	<i>surgeon</i>
algemene hospitaal	<i>general hospital</i>
operasies	<i>operations</i>
teatersuster	<i>theatre sister</i>
by dieselfde plek	<i>at the same place</i>
myne	<i>mine</i>
verpleegster	<i>nurse</i>
dagklinik	<i>day clinic</i>
ek soek	<i>I am looking for</i>
tandarts	<i>dentist</i>
vriend	<i>friend</i>
kan aanbeveel	<i>can recommend</i>
spreekkamer	<i>consulting room</i>
onderwyser	<i>male teacher</i>
onderwyseres	<i>female teacher</i>
hoërskool	<i>high school</i>
laerskool/primêre skool	<i>primary school</i>
tegnikus	<i>technician</i>
fabriek	<i>factory</i>
ingenieur	<i>engineer</i>

Onderwysinrigtings

- Onderwyseres Lenie** In watter speelgroep is jou kleinste dogtertjie?
Sy is in mev. Spies se speelgroepie. Mev. Nel s'n is vol. Daar het sy baie maatjies. Hier is sy te alleen.
- Onderwyseres Lenie** En die ander kinders?
Sandra is in die laerskool en Jannie in die hoërskool. Boet is in die landbouskool.
- Onderwyseres** My dogter, Linda, is al op kollege. Sy wil 'n modeontwerpster word. My seun, Frans, is op technikon. Hy wil 'n joernalis wees.

onderwysinrigtings	<i>educational institutions</i>
speelgroep, speelgroepie	<i>play group</i>
kleinste	<i>smallest</i>
dogtertjie	<i>little girl</i>
Mev. Nel s'n is vol	<i>Mrs Nel's is full</i>
maatjies	<i>companions</i>
te alleen	<i>too lonely</i>
ander	<i>other</i>
landbouskool	<i>agricultural school</i>
kollege	<i>college</i>
modeontwerpster	<i>fashion designer</i>
op technikon	<i>at the technikon</i>
joernalis	<i>journalist</i>

Notes

1 Possessive pronouns:

my vrou	myne	mine
jou man/u man	joune/u s'n	yours
sy kind	syne	his
haar vriend (friend)	hare	hers
ons ouers	ons s'n	ours
julle mans/u mans	julle s'n/u s'n	yours
hulle kinders	hulle s'n	theirs

- 2 Note the difference between **se** and **s'n** (pronounced sin).
se is followed by a noun; **s'n** is preceded by a pronoun or a noun.
- Die mans **se** vrouens   hulle **s'n**; die mans **s'n**.
Die ouers **se** kinders   hulle **s'n**; die ouers **s'n**.
- 3 Diminutives are used a lot in Afrikaans. Suffixes like **-tjie** or **-pie** are often added to a noun to form the diminutive:
dogtert**tjie** – little girl
seunt**tjie** – little boy
In words ending on **p** the suffix **-ie** is added to the noun.
speelgroep**ie**.
(Diminutives will be discussed in greater detail further on.)
- 4 Distinguish between:
- wil word   wants to become
wil wees   wants to be
- 5 Comparison
Regular forms:
Jannie is **klein** (small), Bettie is **kleiner** (smaller), Tina is die kleinste (smallest).
Sannie is **mooi** (pretty), Annie is **mooier** (prettier), Nellie is die mooiste (prettiest).
Irregular forms will be discussed later on.

EXERCISE 5

- 1 Questions:
- Waarom kan De Wet nie met mnr. Brits praat nie?
  - Wat is Paul se beroep?
  - Waar werk Gert?
  - Waar leer Linda om 'n modeontwerpster te word?
  - Wat wil Frans word?
- 2 Choose the correct word:
se, ons s'n, syne, joune, myne:
- Is dit julle huis? Ja, dis . . .
  - Is hierdie kar . . . ? Ja, dis myne.
  - Is Gert Paul . . . seun. Ja, hy is . . . .

3 Complete the comparisons:

- (a) Marie is mooi; Annie is . . . ; Linda is die . . .
 (b) Jannie is klein; Hennie is . . . ; Bertie is die . . .
 (c) Haar kind is stout (naughty); myne is . . . ; julle kind is die . . .

Begrip

Read the passage below and answer the questions.

- (a) Doen mev. Smit operasies?
 (b) Waarom is dr. Smit moeg?
 (c) Wat doen mev. Smit elke dag?
 (d) Hoeveel kinders het dr. en mev. Smit?
 (e) Wat wil die kleinste een word?

Dr. Smit is 'n chirurg by die hospitaal. Saans is hy baie moeg. Mev. Smit gaan elke môre saam met haar man na die hospitaal. Sy werk in die teater. Een van hulle kinders is op skool. Twee is op universiteit. Die kleinste een is in die laerskool. Sy wil 'n on-derwyseres word.

Notes

6 Treinreis

In this unit you will learn how to express yourself on matters per-taining to travel.

In mnr. Botha se kantoor

Mr Jan Botha, a Cape Town businessman, talks to his secretary.

- Botha** Joan, bespreek asseblief vir my 'n koepee op die eerste trein na Johannesburg. Eerste klas, asseblief.
Joan Enkel of retoer, Meneer?
Botha Enkel, asseblief. Ek vlieg terug.
Joan Sal ek u vrou bel?
Botha Ja, asseblief. Skakel my deur na haar.

Telephone conversation between Mr Botha and his wife.

- Jan** Hallo, Marie. Gaan dit goed? Ek vertrek vanaand na Johannesburg vir sake. Ek het nou net by die bestuurder gehoor ek moet Woensdagaand 'n vergadering by-woon.
Marie Vlieg jy?
Jan Nee, ek ry hierdie keer met die trein. Daar is genoeg tyd en ek wil goed rus.
Marie Moet ek jou met die motor stasie toe neem?
Jan Nee dankie, ek gaan met 'n taxi.
Marie Hoe laat vertrek jy?
Jan Vanaand om 9-uur (21h00).
Marie Wanneer kom jy dan in Johannesburg aan?
Jan Woensdagmiddag om 5-uur (17h00).
Marie Ek sal jou koffer (tas) gou pak.
Jan Baie dankie.
Marie Hoe laat kom jy huis toe om te groet?
Jan So teen 5-uur. Ek het nog baie werk hier in die kantoor. Tot siens solank.
Marie Tot siens, Jan.

treinreis	<i>journey by train</i>
bespreek	<i>reserve</i>
koepee	<i>coupé</i>
eerste klas	<i>first class</i>
enkel	<i>single</i>
retoer	<i>return</i>
vlieg	<i>fly</i>
terug	<i>back</i>
sal ek u vrou bel?	<i>shall I ring your wife?</i>
skakel my deur	<i>put me through</i>
hallo	<i>hallo</i>
gaan dit goed?	<i>are you well?</i>
vertrek	<i>leave</i>
vanaand	<i>this evening</i>
vir sake	<i>on business</i>
Ek het nou net gehoor . . .	<i>I have just heard . . .</i>
vergadering moet bywoon	<i>must attend a meeting</i>
ry	<i>travel</i>
hierdie keer	<i>this time</i>
met die trein	<i>by train</i>
hoe laat vertrek jy?	<i>what time? (literally how late?)</i>
	<i>are you leaving</i>
om 9-uur	<i>at 9 o'clock</i>
kom aan	<i>arrive</i>
koffer, tas	<i>suitcase</i>
gou pak	<i>pack quickly</i>
huis toe	<i>home</i>
om te groet	<i>to greet</i>
so teen 5-uur	<i>at about 5 o'clock</i>
nog	<i>still</i>
solank	<i>for the time being</i>

Op die stasie

Botha	Is die trein op tyd?
Beampste	<i>Hy*</i> is tien minute laat, Meneer. U moet na per- ron 14 gaan.
Botha	Waar is die wagkamer?
Beampste	Oorkant die kaartjieskantoor.
Botha	Wat is my kompartementnommer?

Beampste	Net 'n oomblik . . . Kompartement 5 000 C. U is saam met 'n ander passasier.
Beampste	Hier is die kruier. Hy sal u bagasie neem.
Kondukteur	Alle sitplekke, asseblief.

Die trein vertrek.

* The masculine pronoun **hy** is used for trains, planes, cars and ships, e.g. Die vliegtuig is laat; **hy** is laat.

op die stasie	<i>at the station</i>
op tyd	<i>on time</i>
perron	<i>platform</i>
minute (pl)	<i>minutes</i>
laat	<i>late</i>
wagkamer	<i>waiting room</i>
oorkant	<i>opposite</i>
kaartjieskantoor	<i>ticket office</i>
kompartementnommer	<i>compartment number</i>
ander	<i>another</i>
passasier	<i>passenger</i>
kruier	<i>porter</i>
bagasie	<i>luggage</i>
kondukteur	<i>conductor</i>
alle sitplekke, asseblief!	<i>all seats, please!</i>
vliegtuig	<i>aeroplane</i>

Gedurende die reis

Mr Botha, his fellow-passenger, Mr Brown, and the ticket examiner during the trip.

Botha	Goeienaand. Gaan u ook Johannesburg toe?
Brown	Nee, ek reis net na Kimberley.
Botha	Sal ons gaan eet?
Brown	Ja, kom ons gaan.
Botha	Die aandete was heerlik.
Brown	Ja, die spyskaart was puik.
Botha	Hier is die kaartjiesondersoeker.
Kaartjiesondersoeker	Kaartjies, asseblief!
Botha en Brown	Seker, Meneer.
Kaartjiesondersoeker	Aangename reis, Menere!

gedurende die reis	during the journey
net	only
aandete	evening meal, dinner or supper
heerlik	delicious
spyskaart	menu
puik	excellent
kaartjiesondersoeker	ticket examiner
aangename reis	a pleasant journey

Mnr. Botha neem 'n taxi

Botha	Taxi asseblief!
Taxibestuurder	Goeiemiddag, Meneer. Waarheen gaan u?
Botha	Neem my na die Presidenthotel, asseblief.
Taxibestuurder	Gee u bagasie vir my, Meneer. Ek plaas dit in die bagasiebak . . . Is dit u eerste besoek aan Johannesburg?
Botha	O nee, ek is 'n sakeman en kom dikwels hierheen.
Taxibestuurder	Hier is ons.
Botha	Hoeveel skuld ek u?
Taxibestuurder	Dit sal R6,50 wees.
Botha	(betaal die geld) Baie dankie. Hou gerus die kleingeld.
Taxibestuurder	Baie dankie. Geniet u verblyf.

neem	take
taxi/huurmotorbestuurder	taxi driver
waarheen?	where?
plaas	put, place
bagasiebak	boot
besoek	visit
dikwels	often
hierheen	here (hither)
hoeveel skuld ek?	how much do I owe?
betaal	pay
geld	money
hou gerus	do keep
kleingeld	change/small change
verblyf	stay

Notes

Summary

The Afrikaans verb is very simple. The same form is used for all persons in a particular tense.

Present tense

The *personal pronouns* below are used in the subject position of a sentence.

ek (I)			
jy, u (you)			
hy, sy, dit (he, she, it)	praat	'n bietjie Afrikaans	
ons (we)			
julle, u (you)			
hulle (they)			

ek			
jy, u			
hy, sy, dit	is	Engels	
ons			
julle, u			
hulle			

Past tense

- The past tense is formed by using the auxiliary verb *het* (has/have) plus the *past participle* of the verb. The prefix *ge-* is normally added to the verb to form the past participle, viz. *praat/gepraat*. Past tense *het gepraat* (has/have spoken or spoke).
- Note that if the verb begins with *ont-*, as in *ontmoet*, the past participle has no *ge/het ontmoet* (has/have met, met). Ek *het* hom *ontmoet*. You already know that if a verb starts with the prefix *ver-*, as in *vertrek*, the past participle has no *ge-*: Ons *het vertrek*.
- The past tense of *is* in Afrikaans is *was, were*.

ek			
jy, u			
hy, sy, dit	het	Afrikaans	gepraat
ons			
julle, u			
hulle			

Note that the past participle takes up the last position in the sentence. Afrikaans uses the same form *het gepraat* for both simple past (spoke) and present perfect (has/have spoken).

ek			
jy, u			
hy, sy, dit	het	John	ontmoet
ons			
julle, u			
hulle			

ek			
jy, u			
hy, sy, dit	was	gister	hier
ons			
julle, u			
hulle			

Note that Afrikaans uses the same past tense form for both singular and plural.

Future tense

The future tense in Afrikaans can be expressed in three different ways:

- The use of the auxiliary verb *sal* (shall, will) with the infinitive.
Ek *sal praat*.
Ek *sal môre Afrikaans praat*.
Note that the main verb takes up the last position in the sentence.

- An adverb of time, e.g. *môre*, expressing futurity, is used with the main verb to form the future tense.
Ek *sien* jou *môre* by die stasie (I shall see you . . .)
- Gaan* (going to) may be used with the main verb to form the future tense.
Ek *gaan* Afrikaans leer. (I am going to learn . . .)

ek				
jy, u				
hy, sy, dit	sal	môre	vertrek	
ons				
julle, u				
hulle				

Compound verbs

Examples: bywoon – aankom – deurskakel.

The verb consists of a preposition and a verb. The two parts are separated when the verb is used in the present and the past tenses:

- bywoon: *Present T.* Mnr. Botha **woon** die vergadering **by**.
Past T. Mnr. Botha het die vergadering **byge-woon**.
Note that **ge** comes between the two parts.
- aankom: *Present T.* Die trein kom aan.
Past T. Die trein het **aangekom**.
- deurskakel: *Present T.* Ek **skakel u deur**.
Past T. Ek het u **deurgeskakel**.

EXERCISE 6

- Choose the correct answer
Mnr. Botha reis na
(a) Kaapstad.
(b) Johannesburg.
(c) Pretoria.
(d) Kimberley.
- Mnr. Botha gee aan die taxidrywer
(a) net R6,50.
(b) meer as R6,50 (more).
(c) niks.

- 3 Mnr. Botha
 (a) kom vir die eerste keer in Johannesburg aan.
 (b) gaan dikwels Johannesburg toe.
 (c) gaan nie dikwels Johannesburg toe nie.
- 4 Die taxibestuurder
 (a) plaas die bagasie agter (behind) die sitplek van die motor.
 (b) plaas die bagasie langs mnr. Botha.
 (c) plaas die bagasie in die bagasiebak.
- 5 Look at the table below and reply in full sentences, using *ja* or *nee* to begin with.
 Gebruik voornaamwoorde in u antwoord. Use pronouns in your reply.
- Voorbeeld (Example)*
 Het mnr. Botha 'n kamer bespreek?
 Ja, hy het 'n kamer bespreek.
 Nee, hy het nie 'n kamer bespreek nie.
	<i>Ja</i>	<i>Nee</i>
(a) Reis mnr. Botha per vliegtuig terug?	X	
(b) Neem mev. Botha haar man stasie toe?		X
(c) Is die trein op tyd?		X
(d) Reis mnr. Brown na Kimberley?	X	
(e) Het Joan mnr. Botha se sitplek bespreek?	X	
- 6 Use the correct form of the separable verb. Rewrite the sentence.
- (a) Die trein (aankom) om 8-uur.
 (b) Ek (aanbeveel) hierdie restaurant.
 (c) Ek (opklim) om 7-uur.
 (d) Ek (bywoon) die klas.
 (e) Die sekretaresse (deurskakel) my.

Begrip

After having read the passage below, answer the following questions:

- Why do many people travel by train and not by car?
- Why is a journey by train ideal for long-distance travelling?

Die treindiens in Suid-Afrika is uitstekend. 'n Mens kan oral per trein reis, eerste of tweede klas. Baie passasiers woon in die voorstede of buite die stad en verkies om daaglik per trein na hulle werk te reis. Hulle word nie so moeg soos wanneer hulle hul motors bestuur nie. Party treine hou by al die stasies stil en laai passasiers op en af. Vir lang reise is die trein ideaal. Die passasiers kan lekker rus in die kompartemente met slaapbanke en heerlike maaltye op die trein geniet.

treindiens	train service
oral	everywhere
per trein	by train
voorstede	suburbs
buite	outside
verkies	choose
daaglik	daily
party	some
al	all
stilhou	stop
op- en aflaai	load
vir lang reise	for long journeys
ideaal	ideal
lekker	nice
slaapbanke	sleeping bunks
maaltye	meals

7 By die hotel

In this unit you will learn useful expressions pertaining to hotel accommodation.

Gesprek by die ontvangstoonbank

- Ontvangsdame** Goeiemiddag, Meneer. Kan ek u help?
Botha Middag, Juffrou. My naam is Botha. Ek het 'n kamer bespreek.
Ontvangsdame Ek het 'n bespreking vir Willem Botha van Durban. Is dit u?
Botha Nee, my naam is Jan. Ek het van Kaapstad af geskakel.
Ontvangsdame O ja, hier is u naam. U is in kamer 233. Hier is die sleutel.
 Sal u die register asseblief teken?
 . . . Net 'n oomblik Meneer, hier is pos vir u . . . 'n telegram.

by die hotel	at the hotel
ontvangstoonbank	reception desk
ontvangsdame	receptionist
ek het bespreek	I have reserved
bespreking	reservation
sleutel	key
Sal u die register asseblief teken?	Will you please sign the register?
pos	post, mail
telegram	telegram

Hotelgesprekke

- Gas** Goeienaand, Meneer. Het u 'n kamer vir twee met 'n privaatbad vir een nag?
Bestuurder Jammer, Meneer, net 'n kamer met 'n stort.
Gas Ons sal dit neem, dankie.
Bestuurder Neem u aandete?

- Gas** Ja, aandete en ontbyt, asseblief.
Bestuurder Koffie of tee môreoggend?
Gas Een koffie en een tee om 7-uur. Hoe laat bedien u ontbyt?
Bestuurder Van halfag tot nege.

hotelgesprekke	<i>hotel conversations</i>
gas	<i>guest</i>
privaatbad	<i>private bath</i>
jammer	<i>sorry</i>
stort	<i>shower</i>
aandete	<i>dinner</i>
ontbyt	<i>breakfast</i>
môreoggend	<i>tomorrow morning</i>
bedien	<i>serve</i>
halfag	<i>half past seven</i>

- Gas** Goeienaand, Juffrou. Ek is mev. Benade. Ek is 'n bietjie laat.
Ontvangsdame Dit maak nie saak nie. U kamer is bespreek, nommer 356. Daar is 'n boodskap vir u.

Mrs Benade reads the following message:

LEKKERBLY HOTEL		
To Aan	Mev. Benade	
Datum Date	2/9	Tyd Time 16h00
Mev. Small		
of van	Stellenbosch	
Telephone Number Telefoonnommer	02231 - 72242	
☒	TELEPHONED HET GESKAKEL	☐
☒	PLEASE PHONE BACK SKAKEL ASB. TERUG	☐
☐	WILL PHONE BACK SAL TERUGSKAKEL	☐
☐	CANCELLED APPOINTMENT AFSPRAAK GEKANSELLEER	☐
☐	WOU U SPREEK CALLED TO SEE YOU	☐
☐	VERLANG BESTELLING DESIRE APPOINTMENT	☐
☐	U OPROEP BEANTWOORD RETURNED YOUR CALL	☐
☐	BOODSKAP GELAAT LEFT MESSAGE	☐

- Gas** Ek is seker te laat vir aandete?
Ontvangsdame Aandete is van 6 tot 7.30 nm. Die restaurant is toe, maar ek stuur vir u toebroodjies en tee.
Gas Het die kamer 'n see-uitsig?

Ontvangsdame Ja, mev. Benade u is gelukkig. Hier is nog net een beskikbaar.
Gas Wat is die tarief?
Ontvangsdame Neem hierdie brosjure. Alle besonderhede is daarop.

boodskap	message
Dit maak nie saak nie. nm. (namiddag)	It doesn't matter. p.m. (afternoon)
Die restaurant is toe.	The restaurant is closed.
Ek stuur toebroodjies.	I'm sending sandwiches.
'n see-uitsig	a sea view
u is gelukkig	you are fortunate
tarief	tariff
brosjure	brochure
alle besonderhede	all details
daarop	on it

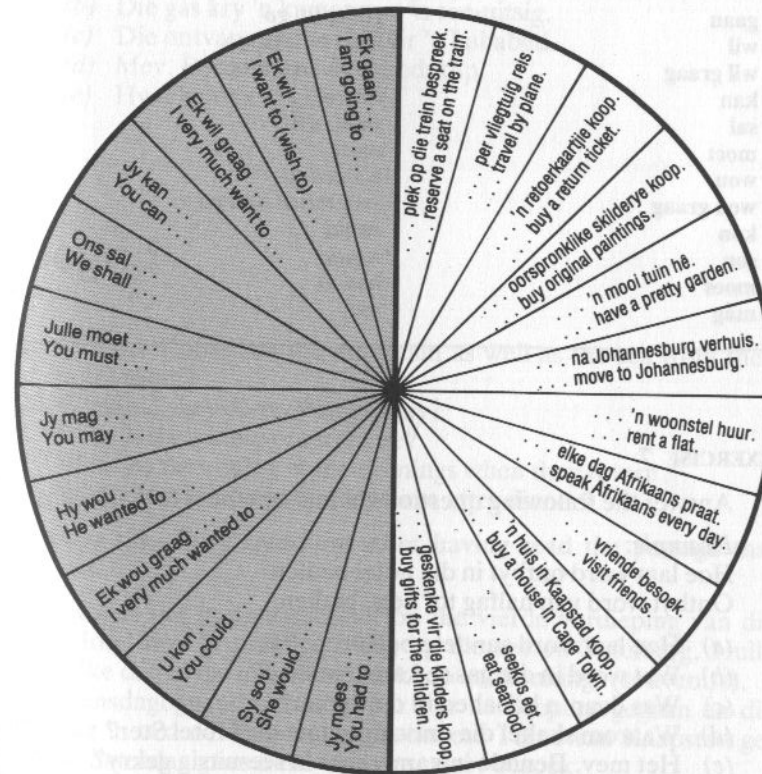
Gas Goeiemiddag, het u 'n enkelkamer vir twee nagte?
Ontvangsdame Dit spyt my die hotel is vol bespreek.
Gas Kan u 'n hotel in die omgewing in dieselfde prysklas aanbeveel?
Ontvangsdame Ja, seker. Ek skakel die Hotel Ster.
Gas Dankie. (na 'n rukkie)
Ontvangsdame Daar is akkommodasie vir u.
Gas Baie dankie vir die moeite. . . Het u parkeerplek?
Ontvangsdame Ja, net agter die hotel.
Gas Is daar 'n bababed in die kamer?
Ontvangsdame Ongelukkig nie, maar ons sal gou vir een reël.

enkelkamer	single room
nagte	nights
Dit spyt my.	I am sorry (formal).
vol bespreek	fully booked
omgewing	vicinity
dieselfde	the same
prysklas	price class
na 'n rukkie	after a little while
akkommodasie	accommodation

moeite	trouble
parkeerplek, parking	parking
agter	behind
bababed	cot
ongelukkig nie	unfortunately not
ons sal gou reël	we'll arrange quickly

Notes

- 1 The circle below comprises sentences which have been divided into two parts. The first part is in the screened section and the second in the white section. Combine any two parts from the two sections to generate 144 sentences.

- 2 If a verb begins with the prefix **be-** no **ge-** is added in the past tense.

Examples: *Present tense* Ek betaal my rekening.
Past tense Ek het my rekening **betaal**.
Present tense Die klas begin om 5-uur.
Past tense Die klas het om 5-uur **begin**.

Summary

Verbs beginning with the prefixes *ver-*, *ont-* en *be-* do not change in the past tense.

Examples: Die trein het na Johannesburg *vertrek*.
 My man het my kom *ontmoet*.
 Die kelner het ons *bedien*.

gaan	going to, go
wil	want to, wish to
wil graag	very much want to
kan	can
sal	shall, will
moet	must
wou	wanted to
wou graag	very much wanted to
kon	could
sou	would
moes	had to
mag	may

EXERCISE 7

- 1 Answer the following questions in full sentences in Afrikaans.

Example:

Hoe laat word ontbyt in die hotel bedien?
 Ontbyt word van halfag tot nege bedien.

- Hoe laat word aandete bedien?
- Wat word in die gas se kamer bedien?
- Was daar 'n bababed in die kamer?
- Waarom skakel die ontvangsdame die Hotel Ster?
- Het mev. Benade 'n kamer met 'n see-uitsig gekry?

- 2 Sê wat elkeen gister gedoen het. (verlede tyd – past tense)

Example:

Ek stuur 'n telegram.

Ek het gister 'n telegram gestuur.

- Ek skakel u terug.
- Hy bespreek sy kamer.
- Mnr. Botha eet ontbyt.
- Die kelner bedien aandete.
- Die gas neem die brosjure.

- 3 Sê wat môre gedoen word.

Example:

Hy bedien middagete.

Hy sal môre middagete bedien.

- Mnr. Botha stuur 'n telegram.
- Die gas kry 'n kamer met 'n see-uitsig.
- Die ontvangsdame reël vir 'n bababed.
- Mev. Benade lees die boodskap.
- Hy teken die register.

Begrip

- Can the Rouxs see the mountain as well as the sea from their hotel room?
- What did they do on Wednesday?
- What is their daily programme?
- What do they enjoy in the evenings when they return?
- What entertainment do they have after dinner?

Answer the above questions after having read the passage that follows.

Die Rouxs het 'n dubbelkamer op die vierde verdieping van die Sun Hotel met 'n pragtige uitsig op die see en Tafelberg. Hulle stap elke dag in die middestad en koop aandenkings (souvenirs).

Woensdagoggend het hulle per bus na Seepunt gegaan en die middag 'n taxi na die pragtige Botaniese Tuine van Kaapstad geneem. Saterdag gaan hulle die kunsgalery besoek.

Saans is hulle moeg en geniet 'n lekker bad en die heerlike ete wat in die hotel bedien word. Na ete gaan hulle na 'n bioskoop of die Nico Malanteater. Sondag moet hulle weer vertrek.

8 Hoe laat is dit?

In this unit you will learn more about time and the date. Useful everyday expressions are introduced.

Hoe laat is dit?

- Jan** Marie, hoe laat is dit?
Marie Ek weet nie, my horlosie is altyd voor.
Jan Myne is omtrent 'n kwartier agter.
Marie My wekker is reg. Ek gaan gou kyk . . . Dis nou presies een minuut oor 8.
Jan Wen jou horlosie op. O wêreld! die lang wyser is af! Net die korte is hier.
Marie Neem myne. Ek het nog 'n ander armhorlosie.
Jan Dankie, ek is so bly.

Hoe laat is dit?	<i>What is the time?</i>
Ek weet nie.	<i>I don't know.</i>
my horlosie is altyd voor	<i>my watch is always fast</i>
my horlosie is agter	<i>my watch is slow</i>
omtrent	<i>about, approximately</i>
kwartier	<i>a quarter of an hour</i>
wekker	<i>alarm clock</i>
Ek gaan gou kyk.	<i>I'll quickly have a look.</i>
presies	<i>precisely, exactly</i>
wen op	<i>wind</i>
O wêreld!	<i>my word!</i>
lang	<i>long</i>
wyser	<i>watch hand</i>
af	<i>off</i>
kort	<i>short</i>
armhorlosie/polshorlosie	<i>wrist watch</i>
ek is so bly	<i>I am so pleased</i>

Asking the time

Hoe laat is dit, asseblief?
Het u die regte/korrekte tyd?

What is the time, please?
Do you have the correct time?

Telling the time

Dit is tienuur.

It is ten o'clock.

Reading the time

15h10
16h50
15h15
15h30

Dit is tien (minute) oor drie namiddag.
Dit is tien (minute) voor vyf namiddag.
Dit is kwart oor drie namiddag.
Dit is half vier namiddag.

Afrikaans sees the half hour (halfuur) as 30 minutes preceding the following hour. Literally *half vier* means half an hour to four. It is also correct to say *drie dertig* (3.30).

The date

Asking the date:
There are two ways of asking the date:

Wat is die datum vandag?
Die hoeveelste is dit vandag?

What is the date to-day?
Literally: The how-many-eth
(day) is it to-day?

Giving the date:
There are two ways of giving the date:

Dit is 19 Julie 1987 (19-07-1987)
Dit is die negentiende Julie 1987
1987 – negentien sewe en tagtig

It is 19 July 1987
It is the 19th of July 1987

In die bus

Mev. Brits ry elke dag met die bus stad toe. Sy het nie haar eie motor nie. Sy sê 'n taxi is ook te duur – die bus is goedkoop. Mev. Brown sit gewoonlik langs haar in die bus. Sy en haar vriendin gesels elke dag en sy geniet dit.

- Mev. Brits   Het jy die nuwe rolprent *Drie Susters* gesien?
Mev. Brown   Nee, nog nie. Is dit goed?
Mev. Brits   Ja, ek het dit baie geniet. My man gaan altyd saam met my want hy hou van rolprente.
Mev. Brown   Ek sal Saterdagmiddag alleen gaan kyk. My man hou nie van die bioskoop nie.
Mev. Brits   Hy sal waarskynlik televisie kyk.
Mev. Brown   O ja, beslis. Hy sal sekerlik na die rugbywedstryd kyk en direk daarna ook na die oorsese krieket. Dit pas my. Dan kan ek Hettie ná die vertoning gaan besoek.
Mev. Brits   Geniet die vertoning Saterdag!
Mev. Brown   Dankie, 'n lekker naweek vir jou.

(Hulle klim by die bushalte af.)

bus	bus
eie	own
duur	expensive
goedkoop	cheap
gewoonlik	usually
langs	next to
vriendin	friend (f.)
rit	drive
nuwe	new
rolprent(e)	movie(s) cinema show
nog nie	not yet

alleen
waarskynlik
televisie
kyk na
beslis
rugbywedstryd
direk
daarna
oorsese
krieket
dit pas my
dan
vertoning
lekker

alone
probably
television
watch
definitely
rugby match
directly
afterwards
overseas
cricket
it suits me
then
show
pleasant

Notes

1 Adverbs of time:

Vandag (to-day) is Maandag 24 September.
Gister (yesterday) was Sondag 23 September.
Môre (tomorrow) is Dinsdag 25 September.
Oormôre (the day after tomorrow) is Woensdag 26 September.
Eergister (two days ago) was dit Saterdag 22 September.

2 Word order

Normal: The sentence starts with the subject followed by the verb and an adverb.

Example: *Ek (Subj.) was (Verb) vandag (Adv.) in die stad.*

Inverted: If the sentence starts with the adverb the verb follows and precedes the noun

Vandag (adv.) was (verb.) ek (subj.)	in die stad.
Mev. Smit gaan môre	Pretoria toe.
Môre gaan mev. Smit	Pretoria toe.

3 More separable compound verbs

opwen: Sy wen die horlosie op.
Sy het die horlosie opgewen.
Sy sal die horlosie opwen.

afklim: Hulle klim van die trein af.
Hulle het van die trein afgeklim.
Hulle sal van die trein afklim.

4 Idiomatic expressions:

My horlosie is voor.	My watch is fast.
My horlosie is agter.	My watch is slow.
Die hoeveelste is dit?	What is the date?

5 More pronouns (possessive)

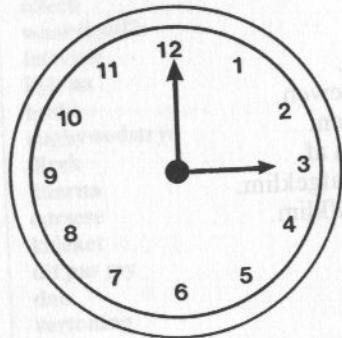
Dit is my motor. (my)	Dit is myne . (mine)
Hier is jou taxi. (your informal)	Dit is joune/joue . (yours)
Is dit u taxi? (your formal)	Dit is u s'n . (yours)
Nee, dit is sy taxi. (his)	Dit is syne . (his)
Is u haar man? (her)	Ja, ek is hare . (hers)
Waar is ons kompartement? (our)	Hier is ons s'n . (ours)
Julle/u kaartjies, asseblief? (your)	Julle s'n/u s'n . (yours)
Hulle sitplekke is bespreek. (their)	Hulle s'n . (theirs)

Note the use of **se**. Dit is mnr. Brits **se** bagasie. (It is Mr Brits's luggage.)

Object pronouns:

Die dame groet **my**. (me)
Ek groet **jou**. (you)
Ons betaal **hom**. (him)
Hy besoek **haar**. (her)
Hulle besoek **ons**. (us)
Ons betaal **ulle/u**. (you)
Ons sien **hulle**. (them)

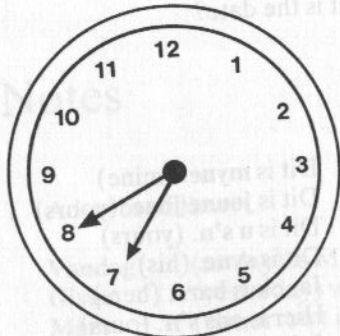

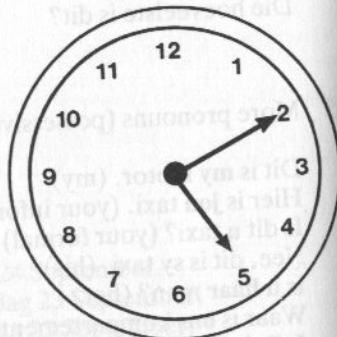
(a)

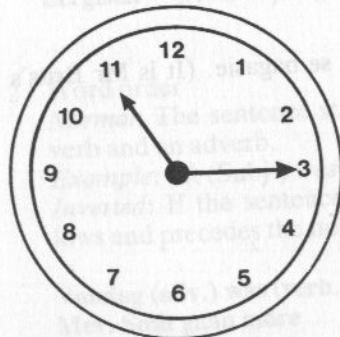
(b)

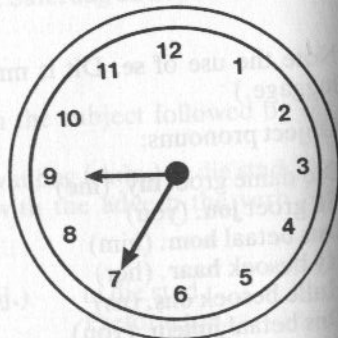
(c)

(d)

(e)

(f)

EXERCISE 8

1 Kyk op die horlosie en beantwoord die vraag: *Hoe laat is dit?*

- (a) (b) (c)
(d) (e) (f)

2 For each of the times given in the left-hand column, find the corresponding written statement.

- (a) 19h40 (i) Dit is tien oor tien namiddag.
(b) 20h15 (ii) Dit is twintig oor drie namiddag.
(c) 09h30 (iii) Dit is halftien voormiddag (half past nine).
(d) 22h10 (iv) Dit is vieruur namiddag.
(e) 15h20 (v) Dit is twintig voor agt namiddag.
(f) 17h30 (vi) Dit is tien voor drie namiddag.
(g) 14h50 (vii) Dit is halfnege voormiddag.
(h) 23h45 (viii) Dit is kwart voor twaalf namiddag.
(i) 16h00 (ix) Dit is kwart oor agt namiddag.
(j) 08h30 (x) Dit is halfses namiddag.

3 Kyk op die busrooster en beantwoord die vrae. (Skryf die tyd in woorde.) Look at the bus timetable and answer the questions. (Write the time in words.):

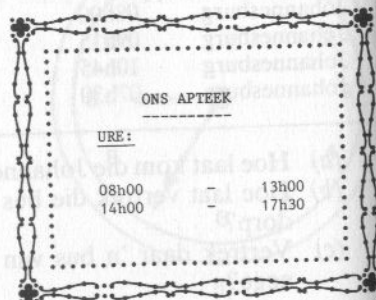
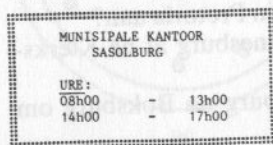
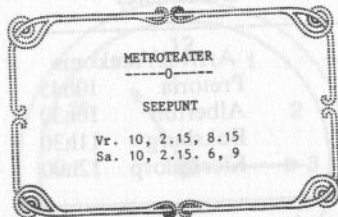
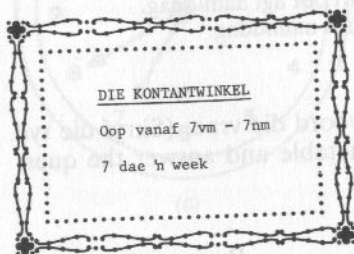
Bus timetable

Busrooster

Departure/Vertrek		Arrival/Aankoms	
Johannesburg	08h00	Pretoria	10h45
Johannesburg	09h15	Alberton	10h30
Johannesburg	10h45	Boksburg	11h30
Johannesburg	07h30	Klerksdorp	12h00

- (a) Hoe laat kom die Johannesburgbus in Pretoria aan?
(b) Hoe laat vertrek die bus van Johannesburg af na Klerksdorp?
(c) Vertrek daar 'n bus van Johannesburg na Boksburg om nege?

- 4 Replace the English word in brackets with the correct Afrikaans word. Rewrite the full sentence.
- Hoe laat is dit op (your – informal) horlosie?
  - Die boek is (mine), nie (yours – informal) nie.
  - (Your – formal) man is in (his) kantoor.
  - (His) sekretaresse het al die besprekings gedoen.
  - (You – formal) vertrek môre.
  - (She) het (her) plek bespreek.
  - Hierdie kaartjies is (theirs).
  - Nee, hulle is (ours).
  - Is die horlosie (yours – formal)?
  - (Her) man kom môre.
  - Die toeriste geniet (their) besoek aan Suid-Afrika.
  - Die kaartjie is nie (yours – informal, plural) nie; (it) is (theirs).
  - (John's) sekretaresse het (his) plek op die trein bespreek.
  - (Mr Smith's) vrou groet (him).
- 5 Lees die onderstaande kennisgewings en beantwoord die vrae wat volg:

- Hoe laat maak Die Goudvis saans toe?
- Hoe laat begin die tweede aandvertoning Saterdaggaande in die Metro?
- Is Die Kontantwinkel Sondag oop?
- Is Ons Apteek oop tussen 1 en 2 namiddag?
- Hoe laat maak Sasolburg se munisipaliteit smôrens oop?

Begrip

- Whom has Marie invited?
- Have they accepted the invitation?
- When are they coming?
- What must they bring along?
- Who will repair the watch?

Marie Kan jy en Karel vanaand by ons kom eet?

Anna Ek dink so. Karel werk laat, maar ons kan direk na werk kom. Moenie ons voor 7 verwag (expect) nie.

Marie Dit pas my. Bring jou horlosie saam, dan kan Piet dit vir jou regmaak.

Anna Ek sal so bly wees.

9 Waar woon u?

In this unit you will learn how to converse about matters pertaining to homes.

'n Besoek

- Botha** Goeiemôre, Piet. Ek is bly om jou te sien. Hoe gaan dit? Woon jy in Johannesburg?
- Nel** Dag! Wat 'n aangename verrassing! Dit gaan baie goed met my. Ons woon al twee jaar hier. Wat maak jy hier?
- Botha** My firma het my vir sake gestuur.
- Nel** Wat maak jy vanaand?
- Botha** Ek is vry. Geen afspraak nie.
- Nel** Kom eet by ons in Randburg.
- Botha** Dit sal lekker wees, dankie.

By Nel se huis

- Mev. Nel** Naand, Jan, dis gaaf om jou weer te sien. Baie welkom. Hoe gaan dit tuis?
- Botha** Uitstekend, dankie.
- Mev. Nel** Kom sit gerus. Maak jou tuis.
- Botha** Julle het 'n pragtige huis. Het jy gekoop, Piet, of huur jy?
- Nel** Ons het gekoop. Kom, ek wys jou gou die huis terwyl my vrou die kos voorberei.
- Botha** Dankie, ek wil graag sien.
- Botha** Dis pragtig. Is die skilderye ook Suid-Afrikaans?
- Nel** Ja, ons was gelukkig om 'n oorspronklike Pierneef en 'n Gregoire Boonzaaier te kry . . . Hier is my studeerkamer.
- Botha** Jy het baie boeke!
- Nel** Ja, ek studeer weer.

- Botha** Hoeveel slaapkamers het die huis?
- Nel** Vier. Die kamers en badkamers is bo. Kom ons gaan met die trap op. Hier is die gastetoilet en badkamer.
- Botha** Alles is so modern. Veral die kombuis. Dis baie gerieflik. Ek sien julle het nog 'n formele sitkamer.
- Nel** Ja, dis ook ons musiekkamer. Hier oefen die kinders klavier en viool.
- Botha** Maak jy tuin?
- Nel** Ja, kom kyk na my blomme en plante. Ek het baie rose en ander struikie.
- Botha** Kweek jy orgideë? Waar kry jy die tyd?
- Nel** Vir stokperdjies is daar altyd tyd.
- Mev. Nel** Kom eet, die kos is gereed.
- Nel** Wat drink jy, Jan? Wit of rooi wyn?
- Botha** Rooi, asseblief.

Waar woon u?	<i>Where do you live?</i>
besoek	<i>visit</i>
Wat 'n aangename verrassing.	<i>What a pleasant surprise.</i>
Ek is vry.	<i>I am free.</i>
Geen afspraak nie	<i>No appointments</i>
Hoe gaan dit tuis?	<i>How is everybody at home?</i>
maak jou tuis	<i>make yourself at home</i>
het jy gekoop . . .	<i>have you bought . . .</i>
of huur jy?	<i>or are you renting?</i>
naand	<i>good evening</i>
wys	<i>show</i>
pragtige	<i>beautiful</i>
voorberei	<i>prepare</i>
skilderye	<i>paintings</i>
Suid-Afrikaans	<i>South African</i>
oorspronklike	<i>original</i>
studeerkamer	<i>study (n.)</i>
boeke	<i>books</i>
studeer	<i>study (v.)</i>
slaapkamers	<i>bedrooms</i>
badkamers	<i>bathrooms</i>
gastetoilet	<i>guest-toilet</i>
alles is modern	<i>everything is modern</i>
veral die kombuis	<i>especially the kitchen</i>
gerieflik	<i>comfortable</i>
sitkamer	<i>lounge</i>
musiekkamer	<i>music room</i>

70 Where do you live?

oefen
klavier
viool
blomme en plante
rose
struike
kweek
orgidee
stokperdjies
wit of rooi wyn?

practise
piano
violin
flowers and plants
roses
shrubs
grow
orchids
hobbies
white or red wine?

MEENTHUIS TE KOOP

3 Slaapkamers, sonstoep, 1½ badkamers, kombuis, eetkamer, klein stoep, waskamer, motorafdak, mooi uitsig
R . . . of naaste aanbod (o.n.a.)
King Eiendomsagentskap
Tel. Kantoor 43907
Na ure 34967

WOONSTEL TE HUUR

2 slaapkamers
R--- per maand
Skakel eienaar Tel. 45678

TOWN HOUSE FOR SALE

3 bedrooms, sun porch, 1½ bathrooms, kitchen, diningroom, small veranda, laundry, car port, beautiful view
R . . . or nearest offer (o.n.o.)
King Estate Agency
Tel. Office 43907
After hours 34967

FLAT TO LET

2 bedrooms
R--- per month
Contact owner Tel. 45678

Ons klimaat

Ons klimaat hier in Randburg is baie aangenaam. Die winter is nie te koud nie en die somer heerlijk warm. In die lente het ons pragtige blomme en dis heerlijk koel. Die herfs is kleurryk. Baie mense kweek groente op kleinhoues. Ons kry somerreëns.

klimaat
winter
koud
somer
warm
lente
koel
herfs

climate
winter
cold
summer
warm
spring
cool
autumn

kleurryk
groente
kleinhoewes
somerreëns

colourful
vegetables
small holdings
summer rains

Notes

1 Prepositions

- in** (in) Mnr. Botha woon **in** Kaapstad.
van . . . af (from) Mnr. Botha kom **van** Kaapstad **af**.
by (at) Hy staan **by** die telefoon.
voor (in front of) Die taxi staan **voor** die stasie.
tussen (between) 'n Gesprek **tussen** mnr. Botha en mnr. Brown.
oorkant (opposite) Die wagkamer is **oorkant** die inligtingskantoor.
na . . . toe (to) Mnr. Botha gaan **na** Johannesburg **toe**.
naby (near) Die hotel is **naby** die stasie.
tot by (up to/as far as) Die taxi ry **tot by** die hotel.
met (with) Mnr. Botha praat **met** mev. Nel.
om (at) Die trein vertrek **om** 9.
op (on) U kan al u etes **op** die trein geniet.
voor (to) Dit is kwart **voor** drie.
oor (past) Dit is tien **oor** vier.
vir (to) Hy gee die geld **vir** die taxibestuurder.
aan (to) Gee die kaartjie **aan** jou vriendin.
vir (for) **Vir** die eerste keer.
langs (next to) Mev. Botha sit **langs** haar vriendin.
agter (behind) Die bagasie is **agter** die sitplek.
gedurende (during) Ek slaap nie **gedurende** die dag nie.

2 Questioning words

- wie?** who? **Wie** is u?
wie se? whose? **Wie se** boek is dit hierdie?
aan wie? to whom? **Aan wie** het jy dit gegee?
wat? what? **Wat** is u naam?

72 Where do you live?

waar?	where?	Waar woon u?
waarom?	why?	Waarom reis u met die trein?
wanneer?	when?	Wanneer vertrek die trein?
waarheen?	where?	Waarheen gaan u?
hoe?	how?	Hoe reis u?
hoeveel?	how much?	Hoeveel kos dit?
	how many?	Hoeveel mense is daar?
watter?	which?	Watter soort wyn drink jy?

3 Infinitive

The infinitive in Afrikaans appears in three forms.

(a) **om te** precedes the verb:

Ek weet nie wat **om te doen** nie. I don't know what *to do*.

(b) **te** precedes the verb:

Jy behoort *te weet*. You should *know*.
 Jy hoef dit nie *te doen* nie. You need not *do it*.

(a) the auxiliary precedes the infinitive:

Ek **kan** praat. Ek **sal** praat. Ek **wil** praat. Ek **moet** praat.
 I **can** speak. I **shall** speak. I **want** to speak. I **must** speak.

4 Word order

(a) Time precedes place in the Afrikaans sentence.

(b) The auxiliary verb follows the subject and the main verb takes the last position in the sentence.

Note the position of the words in the following sentence:

Ek sal môre Johannesburg toe gaan.
 1 2 3 4 5

- 1 Ek - subject
- 2 sal - auxiliary verb
- 3 môre - adverb of time
- 4 Johannesburg toe - adverbial phrase of place
- 5 gaan - main verb

Note that in the future tense in English the auxiliary verb and the main verb stay together, viz. I **shall go** to Johannesburg tomorrow, but that they are split in the Afrikaans longer sentences: Ek **sal** môre Johannesburg toe **gaan**. Ek **wil** elke dag 'n bietjie Afrikaans **praat**.

EXERCISE 9

1 Complete the dialogue by choosing the correct word from the pair given.

Voorbeeld

iemand - someone

niemand - no one, nobody

Alet Ek ken **iemand** hier.

Marie Ek ken **niemand** hier nie.

(a) iets - something

niks - nothing

Alet Ek het **iets** hier gesien.

Marie Ek . . . nie.

(b) êrens - somewhere

nêrens - nowhere

Alet Het jy my boek **êrens** gesien?

Marie Nee, . . . nie.

(c) huis toe gaan - go home

by die huis/tuis - at home

Alet Gaan jy nou huis toe?

Marie Nee, daar is niemand . . .

2 Choose the correct answer:

(a) Mnr. en mev. Botha (i) soek 'n woonstel.
 (ii) huur 'n huis in Johannesburg.

(iii) woon in Kaapstad.

(iv) ry saam trein na Johannesburg.

(b) Mnr. en mev. Nel (i) hou vakansie in Kaapstad.

(ii) huur 'n huis in Randburg.

(iii) het 'n huis in Randburg gekoop.

(iv) kuier by mnr. en mev. Botha.

(c) Mnr. Nel (i) kook die kos.

(ii) maak graag tuin.

(iii) oefen graag klavier.

(iv) speel viool.

- (d) Mnr. Botha
- (i) hou vakansie in Johannesburg.
  - (ii) gaan sake in Johannesburg doen.
  - (iii) reis na Kimberley.
  - (iv) woon in Randburg.
- (e) Mnr. Botha reis terug na Kaapstad
- (i) met die motor.
  - (ii) met die vliegtuig.
  - (iii) per trein.
  - (iv) met die bus.

Begrip

Consult a dictionary or the vocabulary list.

- (a) Whom did Piet meet?
- (b) Where did he meet him?
- (c) How long has Willem been living in Gordon's Bay?
- (d) When is Piet going to retire?
- (e) Who is studying at Stellenbosch?
- (f) Where does Piet's son live?
- (g) Is Gordon's Bay a seaside resort near Durban?
- (h) Is it safe for bathing?
- (i) Name two kinds of wild flowers growing in the mountains?
- (j) Name three kinds of sporting activities that are popular in Gordon's Bay.

Piet Is dit tog nie jy nie, Willem? Woon jy hier?

Willem Ja, ons het verlede maand hierheen verhuis.

Piet Werk jy nie meer nie?

Willem Nee, ek het afgetree en rus nou lekker. Wanneer tree jy af?

Piet Eers oor vier jaar.

Piet Wat doen jou seun?

Willem Hy is 'n student op Stellenbosch en nog ongetroud. En joune?

Piet Hy is 'n lektor in Pretoria en woon op 'n kleinhoewe buite die stad.

Willem Laat ek jou iets vertel van Gordonsbaai. Gordonsbaai is 'n unieke kusdorpie met 'n heerlike klimaat, geleë naby Kaapstad. Die somer is warm, maar die suidoos-tewind hou die dorpie koel. In die lente is daar pragtige heide, proteas en ander veldblomme in die berge. Die herfs is sonnig en aangenaam. Dit reën dikwels in die winter. Die see is kalm en baie veilig vir baaiers, veral kinders. Daar is 'n skilderagtige vissershawe by Bikini-strand. Hengelaars vang vis van die hawehoof en van die rotse af. Ek hou daarvan om met 'n vissersboot of 'n skiboort uit te gaan om vis te vang. Hier sal jy baie jongmense op seilplanke en seiljagte sien of hulle ski in die oop see. Gordonsbaai is 'n regte paradys vir vakansiegangers. Piet, wil jy nie ook hier kom woon nie? Dan kan jy lekker tennis, rolbal of gholf speel.

10 Kos en inkopies

In this unit you will learn more about food and how to make polite conversation at table. You will also learn how to place your order at a restaurant, to go shopping and to write invitations.

By die huis

Mr Botha returns home from his trip to Johannesburg.

- Jan** Hallo, Marie, hoe gaan dit? Het jy na my verlang?
Marie Ja, ek was eensaam. Ek is bly jy is terug.
Jan Kry 'n mens dan nie 'n bietjie kos nie?
Marie Sê eers wat jy vir my gebring het?
Jan Nee, dis 'n geheim. A! skaapboud, gebakte aartappels, ertjies.
Marie Nou wat het jy verwag?
Marie Nog 'n skeppie poeding?
Jan Ja, asseblief; dit smaak baie lekker. Is dit 'n nuwe resep?
Marie Nee, stokoud. Jy het al vergeet hoe sagopoeding smaak. Ek maak dit selde. . . . Kom ons drink koffie in die sitkamer.
Jan Ai, dis lekker om tuis te wees.
Marie Toe jong – dis tyd vir skottelgoed was.
Jan Waar is die bediende dan?
Marie Donderdag is haar vry dag – het jy dan vergeet?
Jan O ja, natuurlik. Ek het net gedink sy is met vakansie. . . . Ek help jou gou.
Marie Jan, ek moet môre kruideniersware gaan koop. Ek het kontant nodig.
Jan Hoeveel?
Marie So R300.
Jan Sjoel dis baie.
Marie Ja, alles is so duur. Wat moet ek vir jou saambring?
Jan Kry ek ook iets?

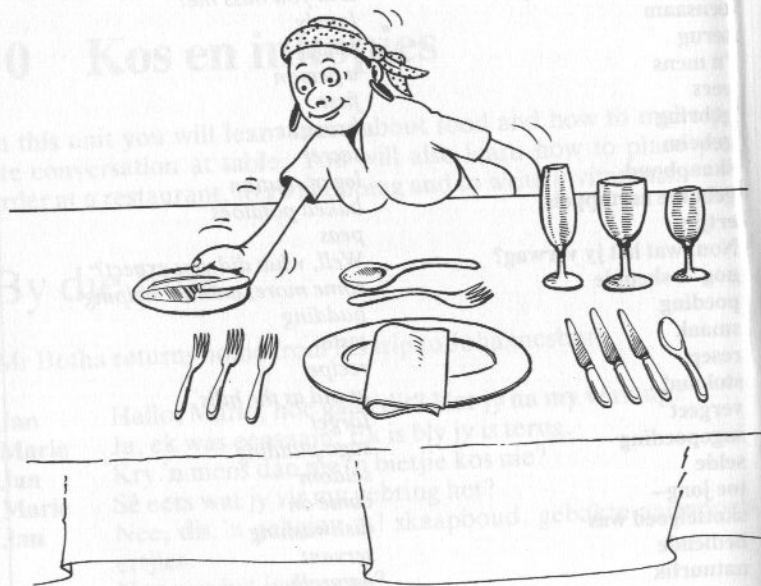
Kos en inkopies	<i>food and shopping</i>
Het jy na my verlang?	<i>Did you miss me?</i>
eensaam	<i>lonely</i>
terug	<i>back</i>
'n mens	<i>a person</i>
eers	<i>first</i>
gebring	<i>brought</i>
geheim	<i>secret</i>
skaapboud	<i>leg of mutton</i>
gebakte aartappels	<i>baked potatoes</i>
ertjies	<i>peas</i>
Nou, wat het jy verwag?	<i>Well, what did you expect?</i>
nog 'n skeppie	<i>some more, another helping</i>
poeding	<i>pudding</i>
smaak	<i>taste</i>
resep	<i>recipe</i>
stokoud	<i>as old as the hills</i>
vergeet	<i>forget</i>
sagopoeding	<i>sago pudding</i>
selde	<i>seldom</i>
toe jong –	<i>come on –</i>
skottelgoed was	<i>dishwashing</i>
bediende	<i>servant</i>
natuurlik	<i>naturally</i>
het gedink	<i>thought</i>
met vakansie	<i>on holiday</i>
kruideniersware	<i>groceries</i>
Ek het kontant nodig	<i>I need cash</i>
duur	<i>expensive</i>
saambring	<i>bring along</i>
Kry ek ook iets?	<i>Do I also get something?</i>

Tafel dek

Conversation between Mrs Botha and her maid, Bettie.

- Mev. Botha** Bettie, sal jy die tafel asseblief gou dek? Gebruik die nuwe eetservies en messegoed. Ons het gaste vanaand. Die getroude kinders kom kuier.
Bettie Goed, Mevrouw. Watter tafeldoek en servette?
Mev. Botha Dié in die laai.

Bettie dek die tafel so:

tafel dek
gebruik
eetservies
messegoed
gas(te)
getroude
tafeldoek
servet(te)
dié (note accent mark on e)
laai
wynglas(e)
groot
groot mes (tafelmes)
groot vurk (tafelvurk)
soplepel
dessertvurk
kleinbordjie

setting a table
use
dinner service
cutlery
guest(s)
married
table cloth
napkin(s)
those
drawer
wine glass(es)
big
table knife
table fork
soup spoon
dessert fork
side plate

Aan tafel

Mnr. en mev. Botha se dogter Rita en skoonseun Willem, eet saam met hulle.

- Jan** Watter wyn verkies jy, Willem?
Willem 'n Droë Riesling, asseblief Pa.
Marie Kan ek vir almal vleis inskep?
Almal Ja, asseblief.
Marie Skep vir julle groente in.
Willem Gee my asseblief die sout en peper aan?
Marie Seker. Sal jy nog 'n stukkie vleis neem, Rita?
Rita Nee dankie, Ma.
Marie Het jy genoeg geëet?
Rita Oorgenoeg. Ma se kos is puik. Die bobotie is heerlik. Gee Ma om as ek die resep vra?
Marie Nee glad nie. Dis Ouma se tipiese ou Kaapse resep. Kan ek vir jou nog 'n bietjie inskep, Willem?
Willem Ja, nog 'n bietjie asseblief, Ma, ek is verskriklik honger.
Jan Roomys by die vrugteslaai?
Rita Net vla, asseblief.

Bobotie

1 kg gemaalde skaap- of beesvleis	1 kg minced mutton or beef
1 dik sny witbrood	1 thick slice white bread
250 ml melk	250 ml milk
2 uie, gekap	2 onions, chopped
30 ml botter	30 ml butter
30 ml medium kerriepoeier	30 ml medium curry powder
'n paar rosyne	a few raisins
10 ml sout	10 ml salt
'n knippie peper	a pinch of pepper
sap van 1 suurlemoen	juice of one lemon
of 30 ml asyn	or 30 ml vinegar
5 ml bruin suiker	5 ml brown sugar
of 15 ml appelkooskonfyt	or 15 ml apricot jam
2 eiers	2 eggs
6 lemoen-, suurlemoen- of lourierblare	6 orange, lemon or bay leaves

Week die brood in 125 ml melk.
Druk die melk uit die brood
en voeg dit by die res van die
melk.

Braai die uie in die botter.

Voeg die kerriepoeier, sout en
peper by. Braai 2 minute.

Voeg suurlemoensap of asyn,
geweekte brood, bruinsuiker
of appelkooskonfyt, rosyne en
gemaalde vleis by. Meng
goed.

Skep in 'n gesmeerde bak.

Klits eiers en melk saam en giet
oor die mengsel.

Bak 1-1½ uur by 180 °C.

Bedien met rys en blatjang.

Soak the bread in 125 ml milk.
Squeeze the milk out of the
bread and add to the remain-
ing milk.

Fry the onions in the butter.

Add the curry powder, salt and
pepper. Fry for 2 minutes.

Add lemon juice or vinegar,
soaked bread, brown sugar or
apricot jam, raisins and
mince. Mix well.

Place in a buttered baking dish.

Beat the eggs and milk together
and pour over the mixture.

Bake 1-1½ hours at 180 °C.

Serve with rice and chutney.

droog (droë)

vleis

sout

peper

stukkies

oorgenoeg

Ek is verskriklik honger.

Gee Ma om as ek die resep vra?

tipiese

roomys

vrugteslaai

vla

dry (adj.)

meat

salt

pepper

piece

more than enough

I'm starving. (lit. I'm awfully
hungry.)

Mom, would you mind giving
me the recipe?

typical

ice cream

fruit salad

custard

In die kafeteria

Frans en Rina ontmoet mekaar by die kafeteria.

Frans Hallo, Rina, kom ons gaan eet aarbeie en room.

Rina Nee dankie, dit maak my te vet.

Frans Goed, wat van koeldrank? Dis warm vandag.

Rina Top! Jy kan suurlemoensap vir my bestel.

Frans Volg jy 'n dieet?

Rina Ja, ek moet gewig verloor. Ek wil maer word. Ek hou
nie van myself so vet nie.

Frans Dit is nie nodig nie. Ek hou van jou soos jy is.

Rina Maar die ander ouens nie!

Frans Hmm! Daar is ander?

Rina Natuurlik. Ek is nog jonk. Is jy miskien jaloers?

Frans Nee, glad nie. . . Sal jy Saterdag saam met my
gaan dans?

Rina O, dolgraag! As dit nie reën nie.

Frans Ek stap saam met jou huis toe.

Rina (lag) Ons moet eers koeldrank drink.

Frans (verleë) Ag, ekskuus tog. Kelner, twee glase suurle-
moensap, asseblief.

kafeteria

mekaar

aarbeie en room

te vet

koeldrank

suurlemoensap

bestel

top!

volg jy 'n dieet?

ek moet gewig verloor

nodig

Ek wil maer word.

soos

ouens

jonk

miskien

jaloers

glad nie

dans

dolgraag

as dit nie reën nie

ekskuus tog

kelner

lag

verleë

cafeteria

each other

strawberries and cream

too fat

cold drink

lemon juice

order

agreed!

are you on a diet?

I must lose weight

necessary

I want to lose weight.

as

guys

young

perhaps

jealous

not at all

dance

I would very much like to.

if it does not rain

pardon me

waiter

laugh

embarrassed

'n Uitnodiging (An invitation)

JAN & MARIE BOTHA
 nooi
 PIET & ANNIE SWART
 hartlik uit na 'n dinee in
 die Flamingorestaurant,
 Langstraat 117, Pretoria
 op 15 September om 20h00.

Antwoord asseblief
 Brinkstraat 8
 Pretoria
 Tel. 59483

JAN & MARIE BOTHA
 cordially invite
 PIET & ANNIE SWART
 to dinner at the
 Flamingo Restaurant,
 117 Long Street, Pretoria
 on 15 September at 20 h00.

R.S.V.P.
 8 Brink Street
 Pretoria
 Tel. 59483

Aanvaarding

Piet en Annie Swart neem Jan en
 Marie Botha se vriendelike
 uitnodiging na 'n dinee op Vrydag
 15 September in die Flamingo-
 restaurant met dank aan.

Acceptance

Piet and Annie Swart gladly accept
 Jan and Marie Botha's kind
 invitation to dinner at the Flamingo
 Restaurant on Friday 15 September.

Jan en Marie se vriende Koos en Sannie, kan nie kom nie. So lyk hulle antwoord:

Ons is jammer dat ons nie
 julle vriendelike uitnodiging
 na 'n dinee op Vrydag, 15
 September kan aanvaar nie
 aangesien ons 'n ander
 afspraak het.

Groete,
 Koos en Sannie

We are sorry that we cannot
 accept your friendly invitation
 to dinner on Friday, 15
 September as we have another
 commitment.

Kind regards,
 Koos and Sannie

Formele uitnodiging

Die Direkteure van AB-Bouvereniging
 nooi die Direkteure van CD-
 Bouvereniging en hulle gades na 'n
 dinee in die Hotel Palms, Eloffstraat,
 Johannesburg op Vrydag, 10 Februarie
 1988 om 20h00.

Antwoord asseblief:
 Die Sekretaesse
 AB-Bouvereniging
 Pretoriusstraat 579
 Pretoria

Formal invitation

The Directors of AB-Building Society
 have pleasure in inviting the Directors
 of CD-Building Society and their wives
 to a formal dinner at the Palms Hotel,
 Eloff Street, Johannesburg on Friday,
 10 February 1988 at 20h00.

R.S.V.P.
 The Secretary
 AB-Building Society
 579 Pretorius Street
 Pretoria

Formele weiering

Dit spyt die Direkteure van CD-Bouvereniging en hulle gades dat hulle nie die vriendelike uitnodiging van die Direkteure van AB-Bouvereniging na 'n dinee op Vrydag, 10 Februarie kan aanvaar weens ander verpligtings nie.

Formal refusal

The Directors of CD-Building Society and their wives regret that they are unable to accept the kind invitation of the Directors of AB-Building Society to dinner on Friday, 10 February owing to another commitment.

In die restaurant

Die wynkelner bring die wynlys. (The wine steward brings the wine list.)

Jan Bring asseblief vir ons een bottel Nederburg Shiraz en een Grünberger Stein!

Kelner Seker, Meneer.

Die kelner bring die *à la carte*-spyskaart.

Kelner Wat kan ek vir u bring. 'n Voorgereg?

Annie Ek sal 'n kreefkelkie neem.

Marie Vir my ook.

Jan Wat vir jou, Piet?

Piet 'n Garnaalkelkie vir my asseblief.

Jan Ek neem dieselfde.

Kelner U hoofgereg?

Annie Kruisskyf asseblief, goed gaar.

Marie Eend met lemoensous, asseblief.

Piet Ek neem beesfilet, halfgaar asseblief.

Jan Steurgarnale, asseblief.

Annie Die kos is smaaklik.

Marie Nagereg vir julle?

Almal Nee dankie, ons het heerlik geëet.

Jan 'n Koppie koffie vir almal?

Almal Ja, dankie.

bottel
voorgereg
kreefkelkie
garnaalkelkie
hoofgereg
kruisskyf
goed gaar
eend
lemoensous
beesfilet
halfgaar
steurgarnale
smaaklik
nagereg
almal

bottle
hors d'oeuvre
crayfish/lobster cocktail
shrimp cocktail
main dish
rump steak
well done
duck
orange sauce
fillet steak
underdone
prawns
tasty
dessert
everyone

Inkopielys

Groente
aartappels
wortels
tamaties
blaarslaai, kropslaai

Vrugte
lemoene
appels
druie

Vleis
varkjops
hoender
beesvleis

Drinkgoed
koeldrank
wyn
bier

Blikkieskos
sardiens

Shopping list

Vegetables
potatoes
carrots
tomatoes
lettuce

Fruit
oranges
apples
grapes

Meat
pork chops
chicken
beef

Beverages
cold drinks
wine
beer

Tinned food
sardines

Weense worsies
ingemaakte perskes

Vienna sausages
tinned peaches

Vis
tongvis
forelle
kabeljou

Fish
sole
trout
kob, cod

Brood
volkoring
witbrood
rolletjies

Bread
whole wheat
white bread
rolls

Rookgoed
sigarette (kurk)
vuurhoutjies
tabak, twak

Smoking paraphernalia
cigarettes (cork)
matches
tobacco

Notes

- 1 The impersonal pronoun *it* (**dit**)

Dit reën.	It is raining.
Dit sneeu.	It is snowing.
Dit hael.	It is hailing.

- 2 The reflexive pronoun

self/myself	myself
jousef/uself	yourself
homself/haarsel	himself/hersel
onself	ourselves
julleself/uself	yourselves
hulleself	themselves

Voorbeelde

Mev. Brits kook **self**.
Wees **jousef**.
Hy ken **homself**.

Note that Afrikaans never uses forms like *myself* for emphasis.

e.g. I saw it *myself*. Ek het dit *self* gesien.
but: Ek hou nie van *myself* so vet nie.

- 3 Table of pronouns

The following table may assist you in recognising pronouns. Do not memorise the list of pronouns, but please use them in sentences.

Personal	Direct/ Indirect object	Possessive	Impersonal	Reflexive
ek	jy	my; myne	dit	mekaar
jy/u	jou/u	jou; jou(n)e/ u; u s'n		jousef/ uself
hy/sy/dit	hom/haar/dit	syne/hare		homself/ haarsel
ons	ons	ons; ons s'n		onself
julle/u	julle/u	julle; julle s'n/ u; u s'n		julleself/ uself
hulle/hul	hulle/hul	hulle; hulle s'n		hulleself

- 4 Diminutives are formed by adding one of the following endings (suffixes) to the noun:

-ie, -tjie, -pie

- (a) **-ie**: boek + **-ie** = boekie
-urk + **-ie** = vurkie

Note (i) **-kie** is added if the word ends on **-ng**, the **g** being replaced by a **k**

woning (house) woninkie
horing (horn) horinkie

- (ii) The last consonant is doubled if the vowel is short:

mes + **-ie** = messie
blik + **-ie** = blikkie

- (b) **-tjie** or **-etjie**: sny + **-tjie** = snytjie; man + **-etjie** = mannetjie
lepel + **-tjie** = lepeltjie; pan + **-etjie** = pannetjie

Note that if the word ends on *-d* or *-t*, **-jie** is added:

bord + -jie = bordjie

brood + -jie = broodjie

(c) **-pie: boom + -pie** = boompie

Don't be alarmed at the almost superfluous use of the diminutive in Afrikaans, e.g. in 'n **klein tafeltjie** (a small table). This usage is part and parcel of Afrikaans idiom. If the noun is used in the diminutive form *mandjie* (basket), for example, a small basket can even be called 'n *klein mandjietjie*!

5 Construction

In Afrikaans there is no preposition in the construction of the following:

'n koppie koffie	a cup of coffee
'n glas melk	a glass of milk
'n glasië sjerrie	a small glass of sherry
'n bord kos	a plate of food
'n bakkie nagereg	a bowl of dessert
'n slukkie bier	a draught of beer
'n sny brood	a slice of bread
'n happie kaas	a bite of cheese
'n blikkie vis	a tin of fish

EXERCISE 10

1 Instructions

Tell Annie what to do. The form is the same as in English.

Example: Eet jou kos. Eat your food.

But (Optel) asseblief die servet.

Tel asseblief die servet **op**.

Note that all the compound verbs are separable.

- (**Inskep**) die kos asseblief.
- (**Aangee**) asseblief die suiker.
- (**Voorberei**) die groente,.
- (**Afklim**) van die trein.
- (**Bywoon**) die vergadering, asseblief.

2 Write all the underlined words in the diminutive form.

- My ma kook 'n **pot** vleis.

- Sy roer die tee met 'n klein **teelepel**.
- Sal u 'n **stuk** koek neem?
- Wat van nog 'n **glas** wyn?
- Koop asseblief vir my 'n **blik** koffie.
- Marie koop 'n klein **bord**.
- Sit die eiers in die klein **pan**.
- Waar kry jy die **mes**?
- Eet met die klein **vrk**.
- Koop 'n klein **brood**.

3 Match the letter in the first column with the number in the second:

(a) Rina en Frans ont- moet mekaar	(i) in 'n restaurant. (ii) by Rina se huis. (iii) by die kafeteria. (iv) by die stasie.
(b) Frans bestel	(i) aarbeie en roomys. (ii) twee koppies tee. (iii) 'n glasië wyn. (iv) twee glase suurlemoensap.
(c) Rina is	(i) maer. (ii) te vet. (iii) oud. (iv) siek.
(d) Rina wil	(i) by die huis bly. (ii) saam met Frans gaan dans. (iii) na 'n restaurant gaan. (iv) gaan slaap.

Begrip

Consult a dictionary or the vocabulary list and choose the correct answer.

(a) Mnr. Brits koop	(i) 'n volkoringbrood. (ii) 'n witbrood. (iii) toebroodjies.
(b) Mnr. Brits koop	(i) net eiers, brood en tamaties. (ii) 'n wit brood en eiers. (iii) rookgoed saam met die kruideniersware.

- (c) Mnr. Brits betaal (i) die regte bedrag.
 (ii) gee te veel geld en kry kleingeld.
 (iii) gee te min geld.
- (d) Mnr. Brits betaal (i) AVB op alles wat hy koop.
 (ii) AVB net op sy rookgoed.
 (iii) AVB net op die eiers.

Mev. Brits stuur haar man na die kafee om 'n bietjie kruideniersware te koop.

- Verkoopsdame** Goeiemôre. Kan ek help?
Mnr. Brits Ja, asseblief. Ek soek eiers.
Verkoopsdame Klein, medium of groot?
Mnr. Brits Nee, ek weet nie. Verskil eiers in grootte? Gee maar een dosyn groot eiers.
- Verkoopsdame** Ekstra groot, Meneer?
Brits (verward) Nee, nou verwar u my. Ek is deurmekaar.
- Verkoopsdame** Dan gee ek u groot eiers. Nog iets, Meneer?
Brits 'n Brood asseblief.
Verkoopsdame Wit-, bruin- of volkoringbrood?
Brits Enigiets.
Verkoopsdame Maar u vrou het seker gesê wat sy wil hê?
Brits O ja, 'n witbrood vir toebroodjies . . . Hoeveel kos die tamaties?
- Verkoopsdame** R_____ 'n kilogram.
Brits Gee my twee kilogram ryp maar ferm tamaties, asseblief.
- Verkoopsdame** Sal dit al wees?
Brits Ja, dankie. Hoeveel skuld ek?
Verkoopsdame Dis R_____.
Brits Net 'n oomblik. Gee my asseblief 'n pakkie Rembrandt-sigarette met kurk en 'n pak vuurhoutjies. Hoeveel kos dit?
- Verkoopsdame** Dit is R____.
Brits betaal met 'n R___-noot en ontvang sy kleingeld.

11 Betaal

The aim of this unit is to teach you to express yourself when shopping in general.

Koop

Mnr. en mev. Botha kuier in Transvaal. (Mr and Mrs Botha are on a visit in the Transvaal.)

- Marie** Het jy jou tjekboek?
Jan Vandag gebruik ek my kredietkaart.
Marie Ek kan seker by 'n modewinkel iets vir die somer koop?
Jan Ai, julle vrouens wil ook altyd net koop.
Marie Maar ons het 'n groot verskeidenheid klere nodig. Ek kan tog nie my ou winterklere in die somer dra nie.

betaal	pay
tjekboek	cheque book
kredietkaart	credit card
modewinkel	fashion boutique
ai!	ah! (exclamation, interjection)
het nodig	need
verskeidenheid	variety
klere	clothes
Ek kan tog nie	Surely, I can't
winterklere	winter clothes
dra	wear
verkoop	sell

In die meubelwinkel

- Verkoopsman** Goeiemôre. Waarmee kan ek help?
Jan Ons wil graag na yskaste kyk, asseblief.
Verkoopsman Hier is 'n baie mooi yskas met 'n groot vriesblok.
Marie Nee, Jan, dis te groot. Ons moet iets kleiner koop vir Alida.

Verkoopsman	Hierdie een is kompak en het ook pakplek in die deur.
Jan	Hoeveel kos hy?
Verkoopsman	R . . .
Jan	Gee u afslag vir kontant?
Verkoopsman	Ja, tien persent.
Jan	Is dit u beste prys?
Verkoopsman	U sal dit nêrens goedkoper kry nie.
Marie	Is daar 'n waarborg op die yskas?
Verkoopsman	Ja, Meneer. U moet net hierdie vorm invul en teken. Ons lewer die yskas môre af. U adres asseblief?

meubelwinkel
verkoopsman
yskas
vrieshok
iets kleiner (note the -s)
kompak
pakplek
afslag
tien persent
prys
goedkoper
kry
waarborg
aflewer

furniture store
salesman
refrigerator
freezing department
something smaller
compact
storage, storing space
discount
ten percent
price
cheaper
get
guarantee
deliver

In 'n afdelingswinkel

Mev. Botha bestudeer eers die kennisgewingbord in 'n groot afdelingswinkel. (Mrs Botha first studies the notice board in a large department store.)

Kelderverdieping

- tuingereedskap
- meubels
- elektriese ware
- kombuisbenodigdhede

Basement

- garden equipment, tools
- furniture
- electrical appliances
- kitchen utensils

- rottangwerk
- visgereedskap

Grondverdieping

- inligting
- kosmetiek en parfuum
- juweliersware
- kouse
- kramery
- leerware
- skryfbehoeftes
- aandenkings
- plate en kassette
- lekkers

1ste Verdieping

- kinderklere
- babaklere
- onderklere
- haarkapper en skoonheid-salon
- speelgoed

2de Verdieping

- damesklere
- mansklere
- skoene
- tienerafdeling

3de Verdieping

- linne
- glasware
- silwerware
- geskenke
- matie

4de Verdieping

- restaurant
- sportdrag

- wicker work
- fishing tackle

Ground Floor

- information
- cosmetics and perfume
- jewellery
- hosiery
- haberdashery
- leather ware
- stationery
- souvenirs
- records and cassettes
- sweets

1st Floor

- children's clothes
- baby wear
- lingerie
- hairdresser and beauty parlour
- toys

2nd Floor

- ladies wear
- men's clothes
- shoes
- teenage department

3rd Floor

- linen
- glassware
- silverware
- gifts
- carpets

4th Floor

- restaurant
- sports wear

In die damesafdeling

Mev. Botha gaan met die roltrap op na die damesafdeling op die tweede verdieping. (Mrs Botha takes the escalator to the ladies department on the second floor.)

- Verkoopdame** Goeiemôre, Mevrouw. Is u al gehelp?
Mev. Botha Nee, nog nie. Ek soek 'n sonrok, 'n romp en 'n bloese.
Verkoopdame U grootte?
Mev. Botha 14.
Verkoopdame Hier is ons jongste besending. Ons het hulle so pas uitgepak. U kan hierdie paskamer gebruik.
Mev. Botha Dankie.
Verkoopdame Pas die klere, Mevrouw?
Mev. Botha Kan u die soom verstel – die sonrok is te lank.
Verkoopdame Ja, seker. Die kleur pas u goed.

Mev. Botha betaal en gaan na die speelgoedafdeling. Daar koop sy 'n pop vir Louise, haar oudste kleindogter en 'n speelgoedtreintjie vir klein Adriaan, haar kleinseun, wat jonger as Louise is. Vir die jongste kleinkind, Riekie, koop sy 'n bal.

damesafdeling	<i>ladies department</i>
Is u al gehelp?	<i>Have you been attended to?</i>
sonrok	<i>sundress</i>
romp	<i>skirt</i>
bloese	<i>blouse</i>
jongste	<i>latest</i>
besending	<i>consignment</i>
so pas	<i>just</i>
uitpak	<i>unpack</i>
paskamer	<i>fitting room</i>
soom	<i>hem</i>
verstel	<i>alter</i>
kleur	<i>colour</i>
pas	<i>fit, suit</i>
speelgoedafdeling	<i>toys department</i>
pop	<i>doll</i>
oudste	<i>eldest</i>
kleindogter	<i>granddaughter</i>
speelgoedtreintjie	<i>toy train</i>
kleinseun	<i>grandson</i>

jonger	<i>younger</i>
jongste	<i>youngest</i>
kleinkind	<i>grandchild</i>
bal	<i>ball</i>

In die tienerafdeling

- Verkoopdame** Goeiemôre, Mevrouw. Enigiets vir u?
Mev. Botha Goeiemôre, wys my swempakke vir tieners, asseblief, nommer 80.
Verkoopdame Hier is 'n mooi, swart bikini. Die jong meisies hou daarvan.
Mev. Botha Ja, ek dink hierdie een is reg vir Martie.
 Mev. Botha betaal en neem die pakkie. Sy gaan met die hyser af ondertoe.
 Mnr. Botha kom nader. Hy is baie ongeduldig.
Mnr. Botha Jy het my ure lank in die motor laat wag. Maak nou gou asseblief.
Mev. Botha Jammer, ek moes vir almal by die huis geskenke koop.
Mnr. Botha Jy bederf die kinders en kleinkinders . . . Kyk, dit reën. Nou moet ek ook nog 'n sambreel koop. Ek hoop nie ek kry boonop 'n verkeersboete nie.
 Hulle kom by die motor en daar is 'n boetekaartjie vir R___ teen die windskerf!
Mnr. Botha Verbrands! . . . Ek gaan nooit weer saam met jou stad toe nie!
Mev. Botha Jammer, ou man, maar dit was darem 'n lekker dag in Johannesburg, nè?

tienerafdeling	<i>teenage department</i>
verkoopdame	<i>saleslady; attendant</i>
enigiets	<i>anything</i>
wys	<i>show</i>
swempakke	<i>bathing suits</i>
tieners	<i>teenagers</i>

swart	black
bikini	bikini
pakkie	parcel
ondertoe	down
naderkom	approach
ongeduldig	impatient
wag	wait
nader	closer
ure lank	for hours
geskenke	gifts
bederf	spoil
sambreel	umbrella
hoop	hope
boonop	in addition, as well
verkeersboete	traffic fine
boetekaartjie	fine ticket
windskerm	windscreen
verbrands!	damn it!
nooit weer	never again
darem	really

Notes

1 Comparison

Voorbeelde

goed	beter	beste (good, better, best)
min	minder	minste (little, less, least)
baie	meer	meeste (much, more, most)

Dis **goed** (good) om **min** (a little) te drink.

Dis **beter** (better) om **minder** (less) te drink.

Dis die **beste** (best) om nie te drink nie. Sy drink die minste (least).

Jy drink **baie**.

Hy drink **meer**.

Julle drink ***die meeste**.

* Note that the article *die* always precedes the superlative form. *Die meeste mense*.

2 Adjectives—colour

wit	white	swart	black
rooi	red	groen	green
bruin	brown	blou	blue
geel	yellow	oranje	orange
ligroos, pienk	pink	grys	grey
room	crème, cream	lemmetjie	lime
silwer	silver	goud	gold
pers	mauve/purple		

3 Intensive forms of colour adjectives

sperwit	(literally muscle white)
sneeuwit	snow white
bloedrooi	blood red
pikswart	pitch black
grasgroen	grass green
goudgeel	golden yellow
potblou	bright blue

4 Similes

As intensive forms and similes are idiomatic they cannot always be translated literally.

so wit soos sneeu/*n laken	as white as snow/a sheet
so swart soos die nag	lit. as black as the night (pitch)
so rooi soos bloed	as red as blood
so geel soos borrie	lit. as yellow as turmeric
so groen soos gras	as green as grass

5 Remarks about clothes

Jy lyk deftig.	<i>You look smart.</i>
Sy is altyd elegant geklee.	<i>She is always elegantly dressed.</i>
Blou vleï jou.	<i>Blue flatters you.</i>
Swart laat jou skraler lyk.	<i>Black makes you look slimmer.</i>
Donker skakerings pas jou glad nie.	<i>Dark shades do not suit you.</i>
Jou jas is te kort.	<i>Your coat is too short.</i>
Gee my jou eerlike mening	<i>Give me your honest opinion.</i>
Sê my wat jy regtig dink.	<i>Tell me what you really think.</i>
Hierdie styl is outyds/ouders-wets/oudmodies.	<i>This style is old-fashioned.</i>
Jy lyk treffend.	<i>You look stunning.</i>

6 Uitdrukings (Expressions in everyday speech)

Trek jou klere aan.	<i>Put on your clothes.</i>
Sit jou das aan/om.	<i>Put on your tie.</i>
Sit jou hoed op.	<i>Put on your hat.</i>
Trek jou skoene aan.	<i>Put on your shoes.</i>
Trek jou sokkies uit.	<i>Take off your socks.</i>
Steek jou hand in jou sak.	<i>Put your hand into your pocket.</i>
Haal jou hand uit jou sak uit.	<i>Take your hand out of your pocket.</i>
Haal jou pet af.	<i>Take off your cap.</i>
Trek 'n T-hemp aan.	<i>Put on a T-shirt.</i>
Bêre jou baadjie.	<i>Put away your jacket.</i>
Hang jou reënjas agter die deur.	<i>Hang your raincoat behind the door.</i>
Sit jou trui in die laai.	<i>Put your pullover/jersey in the drawer.</i>
Neem jou pak klere na die droogskoonmaker toe.	<i>Take your suit to the dry-cleaners.</i>

EXERCISE 11

- 1 Study the example and answer the questions based on the previous section.

Voorbeeld

Wat moet ek met my skoene maak?

Jy moet jou skoene aantrek.

(Remember separable verbs will take the infinitive form after *moet*.)

- (a) Wat moet ek met my pet maak?
Jy moet jou pet . . .
- (b) Wat moet ek met my baadjie doen?
Jy moet jou baadjie . . .
- (c) Wat moet ek met my sokkies doen?
Jy moet jou sokkies . . .
- (d) Wat moet ek met my reënjas maak?
Jy moet jou reënjas agter die deur . . .
- (e) Waarheen moet ek my pak klere neem?
Jy moet jou pak klere na die . . . toe . . .

2 Find the most suitable response for each question.

- (a) Hou u van blou, Juffrou? (i) My vriendin – sy koop alles hier en het my hierheen gestuur.
- (b) Jou pak klere is vuil (dirty). (ii) Ek gaan dit korter maak.
- (c) Waar het jy die bikini gekoop? (iii) Ek het die bruin jas aangepas.
- (d) Die rooi rok is te lank. (iv) Ek dink nie dis duur vir deftige skoene nie.
- (e) Watter jas het u aangepas? (v) Ek weet, ek neem hom/dit vandag na die droogskoonmaker.
- (f) Wie betaal die rekening? (vi) Ja, ek spaar (save) R5.
- (g) Die skoene is te duur. (vii) In die nuwe winkel wat net swemklere verkoop.
- (h) Is jy tevrede met die afslag? (viii) Ja, blou is my gunstelingkleur. (favourite colour)
- (i) Wie het jou hierheen aanbeveel? (ix) My pa – hy betaal altyd.
- (j) Pas my das by die hemp? (x) Ja, dis dieselfde kleur as jou hemp.

Begrip

Consult a dictionary or the vocabulary list.

- 1 Is Johan merely flattering Linda?
- 2 Does she want him to wear a dress suit?
- 3 Where are the couple going to?

Linda het haar deftigste uitrusting vir die huweliksonthaal aange-trek.

- Johan** Jy lyk pragtig in blou! So elegant!
Linda Is jy nou eerlik?
Johan Is jy gewoon dat ek jou vlei?
Linda Ek het net gewonder.
Johan Wil jy nou hê ek moet 'n aandpak aantrek?
Linda Nee, trek aan wat jy wil.

12 In die stad

In this unit you will learn to converse in a hairdressing salon, a library and a pharmacy.

By die dameshaarkapster

Mev. Botha laat haar hare sny en set. (Mrs Botha is having a haircut and set.)

Haarkapster Goeiemôre, Mevrouw. Kom sit hier by die wasbak. Sjampoe en set, of moet ek u hare droogblaas?

Mev. Botha Nee, vandag wil ek 'n permanente golwing hê.

Haarkapster Moet ek sny en kleur, of wil u glansstroke hê?

Mev. Botha Sny en kleur, asseblief.

Haarkapster Opknapper, vandag?

Mev. Botha Ja, asseblief. Dit maak my hare meer hanteerbaar en gee dit meer volheid.

Note the use of **laat** (to have something done).

Example: Ek gaan my hare **laat** sny. (I am going to have a haircut.)

Ek gaan my hare **laat** kleur. (I am going to have my hair tinted.)

By die manshaarkapper (barbier)

Mnr. Botha laat sy hare sny. (Mr Botha is having a haircut.)

Haarkapper Goeiemôre, Meneer. Sit gerus. Kort?

Mnr. Botha Nee, nie te kort nie.

Haarkapper Moet ek u wenkbroue netjies maak?

Mnr. Botha Ja, asseblief.

Haarkapper Wat van skeer?

Mnr. Botha Nee, dit doen ek altyd self.

wasbak	<i>wash-basin</i>
sjampoe en set	<i>shampoo and set</i>
droogblaas	<i>blow wave</i>
permanente golwing	<i>permanent wave (perm)</i>
kleur	<i>tint</i>
glansstroke	<i>highlights</i>
opknapper	<i>conditioner</i>
hanteerbaar	<i>manageable</i>
volheid	<i>body (hairdresser's terminology)</i>
manshaarkapper/barbier	<i>barber</i>
kort	<i>short</i>
wenkbroue	<i>eyebrows</i>
netjies	<i>neat</i>
skeer	<i>shave</i>

'n Besoek aan 'n biblioteek

- Mnr. Botha** Hoe kan ek 'n tydelike lid van die biblioteek word? Ek woon nie permanent op die dorp nie.
- Biblioteekaris** Vul hierdie vorm in, Meneer, en dan moet u R10 deposito betaal.
- Mnr. Botha** Waar is die koerante en tydskrifte?
- Biblioteekaris** In die volgende vertrek. Daar is ook 'n kunsgalery en 'n diskoteek langsaan.
- Mnr. Botha** Dankie. Nou is die lang dag nie meer so vervelig nie.

biblioteek	<i>library</i>
tydelike	<i>temporary</i>
lid	<i>member</i>
biblioteekaris	<i>librarian</i>
invul	<i>fill in</i>
deposito	<i>deposit</i>
koerant(e)	<i>newspaper(s)</i>
tydskrif(te)	<i>magazine(s)</i>
volgende vertrek	<i>next room</i>
diskoteek	<i>record library</i>
lang	<i>long</i>
vervelig	<i>boring</i>

By die apteek

- Mev. Botha** Gee my asseblief medisyne vir hoofpyn.
- Apteker** Probeer hierdie pille – een elke vier uur.
- Mev. Botha** My keel is seer. Watter keeltablette kan u aanbeveel?
- Apteker** Hierdie met heuning in – dit sal u keel streeel.
- Mev. Botha** Baie dankie, ek sal 'n dosie neem. Waar is u skoonheidsmiddels/kosmetiek?
- Apteker** By die toonbank daar agter. Die dame sal u help.
- Mev. Botha** Gee my asseblief 'n buisie goeie reinigingsroom, poeier, onderlaag, vogroom en lipstiffie, asook naelpolitoer.
- Verkoopsdame** Dit sal R102 wees.
- Mev. Botha** Dis darem baie geld!
- Verkoopsdame** As 'n dame mooi wil lyk, moet sy grimeer en grimering is duur, Mevrouw.
- Mev. Botha** Kan ek 'n film hier laat ontwikkel?
- Verkoopsdame** Ja, seker.
- Mev. Botha** Gee my asseblief ook 'n 35 millimeter spoel, 400-spoed, en twee batterye vir my kamera.

apteek	<i>pharmacy, chemist</i>
apteker	<i>pharmacist, dispenser, chemist</i>
medisyne	<i>medicine</i>
hoofpyn	<i>headache</i>
hierdie	<i>this/these</i>
pil(le)	<i>pill(s)</i>
keel	<i>throat</i>
seer	<i>sore</i>
keeltablet(te)	<i>throat tablet(s)</i>
streeel	<i>soothe</i>
heuning	<i>honey</i>
dosie	<i>small box</i>
skoonheidsmiddels/kosmetiek	<i>cosmetics</i>
toonbank	<i>counter</i>
daar agter	<i>there at the back</i>
buisie	<i>small tube</i>
reinigingsroom	<i>cleansing cream</i>
poeier	<i>powder</i>
onderlaag	<i>foundation cream</i>

vogroom	moisturiser
lipstiffie	lipstick
naelpolitoer	nail varnish/polish
kleurskema	colour scheme
grimeer	to make up
grimering	make-up
film	film
ontwikkel	develop
millimeter	millimetre
spoel	spool
spoed	speed
batterye	batteries
kamera	camera

Notes

- 1 Note the **-s** in the following expressions:

iets kleiner	something smaller
iets groters	something bigger
iets moois	something pretty

- 2 Note the use of **wil word** (want(s) to become) in the following expressions:

Hy **wil 'n onderwyser word.**

Sy **wil 'n dokter word.**

Hulle **wil bouers word.**

- 3 Note the use of **wil wees** (want(s) to be):

Hy **wil 'n tydelike lid van die biblioteek wees.**

Sy **wil graag 'n haarkapster wees.**

Hulle **wil graag studeer.**

- 4 Degrees of comparison

Afrikaans follows almost the same method as English as regards comparison. In English, the ending **-er** is normally added to the adjective to form the comparative and **-est** to the adjective to form the superlative. In Afrikaans one normally uses **-ste** for expressing the superlative, whilst the comparative is formed in a similar way to that of English.

Reëlmatige vorms (regular forms):

Examples

John is small.	Jan is klein.
Peter is smaller.	Piet is kleiner.
Tom is the smallest.	Tom is die kleinste.

- 5 Table of degrees of comparison

Stellend (Positive)	Vergrotend (Comparative)	Oortreffend (Superlative)
mooi (pretty)	mooier	mooiste
warm (warm)	warmer	warmste
kort (short)	korter	kortste
lang (long)	langer	langste
blink (shiny)	blinker	blinkste

- 6 Changes in spelling in degrees of comparison

Stellend	Vergrotend	Oortreffend
groot (big)	groter	grootste
(one o according to the rule of an open syllable)		
oud (old)	ouer	oudste
(the d is dropped in the comparative)		
jonk (young)	jonger	jongste
(note the k)		
sag (soft)	sagter	sagste
(the original Dutch word ends on a <i>t</i> , viz <i>zacht</i> (soft))		
dom (stupid)	dommer	domste

- 7 use of **-d** in comparatives

Add **-d** to the **-er** of the comparative if the adjective ends on **r** e.g. **duur** (expensive) becomes **duurder**
Klere is duur; huise is duurder.

8 Examples

<i>Stellend</i>	<i>Vergrotend</i>	<i>Oortreffend</i>
lekker (nice)	lekkerder	lekkerste
seer (sore)	seerder	seerste
ver (far)	verder (Eng. further)	verste

- 9 As in English, a different word is often used in the comparative and superlative forms.

<i>Stellend</i>	<i>Vergrotend</i>	<i>Oortreffend</i>
goed (good)	beter (better)	beste (best)
baie (much)	meer (more)	meeste (most)
min (little)	minder (less)	minste (least)

- 10 Die gebruik van **meer** en **meeste**. (The use of more and most.)
Normally **meer** and **meeste** are used if the original adjective ends in *-e*.
tevrede (satisfied)   **meer** tevrede   die **meeste** tevrede
- 11 Ander maniere om te vergelyk. (Other ways of expressing comparison.)
Die gebruik van **so . . . soos**. (The use of **as . . . as**.)
Kaapstad is nie *so* warm *soos* Pretoria nie.
Cape Town is not *as* warm *as* Pretoria.
- 12 Die gebruik van **as**. (The use of **than**.)
Pretoria is warmer **as** Kaapstad.
Pretoria is warmer **than** Cape Town.
- 13 Afrikaans uses the superlative in the following case:
Pretoria is die **warmste** van die twee stede.
Pretoria is the **hotter** of the two cities.
- 14 The construction **waarmee**, **daarmee**, etc.
met wat becomes **waarmee**
met dit becomes **daarmee**
van wat becomes **waarvan**

van dit becomes **daarvan**
met hierdie (this) becomes **hiermee**
met daardie (that) becomes **daarmee**
aan wat becomes **waaraan**
aan dit becomes **daaraan**
aan hierdie becomes **hieraan**
op wat becomes **waarop**
op dit becomes **daarop**

Sentences

With what do you cut the meat?

Waarmee sny jy die vleis?

Of what do you approve? (What do you like?)

Waarvan hou jy?

I approve of that. (I like that.)

Ek hou **daarvan**.

Do you cut with this?

Sny jy **hiermee**?

No, I cut with that.

Nee, ek sny **daarmee**.

What are you thinking about?

Waaran dink jy?

I am thinking about that.

Ek dink **daaraan**.

On what are you sitting?

Waarop sit jy?

EXERCISE 12

- 1 Voltooi die trappe van vergelyking. (Complete the degrees of comparison.)
- Sarie is mooi; Rosa is mooier, maar Hettie is die . . .
  - Fanie is dom; Albert is . . . , en Hans is die domste.
  - My onderwyser is goed; joune is beter; syne is die . . .
  - Hierdie rok is duur; daardie een is . . . , maar die een in die venster is die duurste.
  - Melk kos baie; kaas kos meer, maar vleis kos die . . .

- 2 Lees die gesprekke in hierdie eenheid weer en sê of die bewering reg of verkeerd is. Gee die regte antwoord as die bewering verkeerd is. (Reread the conversations in this unit and say whether the statements are *true* or *false*. Give the correct answer if the statement is false.)
- Mev. Botha gaan haar hare laat kleur.
  - Mnr. Botha wil sy hare baie kort gesny hê.
  - Die barbier gaan hom skeer.
  - Mev. Botha koop kosmetiek by die haarkapster.
  - Mnr. Botha wil 'n permanente lid van die biblioteek word.
  - Mev. Botha koop medisyne by die apteek.
  - Die keeltablette wat sy koop, bevat (contain) heuning.

- 3 Replace the construction in brackets by one word.

Voorbeeld

Die barbier sny my hare met 'n skêr.

(Met wat) sny hy? (waarmee)

- My ma probeer die brood met 'n broodmes sny.
Sy kan nie (met dit) sny nie.
- Hou jy van roomys?
Ja, ek hou baie (van dit).
- Hier is 'n kussing (cushion). Sit (op dit).
- (Van wat) word die brood gemaak?
- (Aan wat) dink jy?

Begrip

Answer the following questions after having read the passage below. Consult a dictionary or the vocabulary list.

- Which shop is advertising a sale?
- Where is the shop situated?
- When is the sale starting?
- Is GST included in the sale price of the advertised furniture?
- What, according to the advertisement, should you do to ensure that you obtain a bargain?

MORKEL SE UITVERKOPING

Ons jaarlikse groot someruitverkoop van meubels begin Maan-

dag, 21 Januarie by ons tak in die middestad. Kom vroeg en maak seker dat u 'n winskopie kry. Kamerstelle se prys is met 20% verminder. U kan nou 'n moderne sitkamerstel en 'n hoëtroustel vir R. . . . , AVB uitgesluit, koop. Die prys van video's is drasties verminder.

Leesstuk

'n Insident in 'n winkel

Vroeg vanmôre het honderde vrouens na die spesiale uitverkoop van die populêre Unie-supermark gestroom en 'n lang tou gevorm. Mense wou kyk hoeveel winskopies hulle kon koop. Almal het mekaar van opwinding rondgestamp.

Skielik het 'n jong vrou in die tou ingedruk en toe was die gort gaar. Vrouens het begin gil en skree en stamp. Daar was chaos. Toe die deure oopgaan, het een massa mense vorentoe beweeg. Niemand kon hulle keer nie, selfs nie eers die bestuurder nie. Vrouens het oor toonbanke geklim en gegryp wat hulle wou hê. Die verkoopsdames het gilend weggehardloop.

Skielik het 'n skoot uit 'n rewolwer geknal. Iemand het die polisie ontbied. 'n Ou dame het flou geword. Die geskokte winskopiejaagters het skielik bedaar. Die bestuurder het daarin geslaag om die opgewonde skare te kalmeer. Hy sal seker nie gou weer so 'n uitverkoop oorweeg nie.

spesiale	special
uitverkoop	sale
populêre	popular
gestroom	streamed
'n lang tou	a long queue
winskopies	bargains
opwinding	excitement
rondstamp	push around
skielik	suddenly
indruk	squeeze in
die gort was gaar	the fat was in the fire
keer	stop
selfs nie	not even
toonbank	counter
gryp	grab

gillend	yelling
weghardloop	run away
skielik	suddenly
skoot	shot
revolver	revolver
knal	crack
polisie	police
ontbied	summon
flou word	faint
slaag	succeed
winskopiejaegers	bargain hunters
het bedaar	calmed down
opgewonde	excited
skare	crowd
kalmere	calm down
oorweeg	consider

13 Wat maak ons vanaand?

The aim of this unit is to teach you to give your opinion on matters, to express likes and dislikes and to give reasons for your attitude. You will now also learn to construct *longer sentences and paragraphs by linking simple sentences.*

Koerantadvertensie

Lees die volgende program geadverteer in die koerantrubriek "Kuns en Vermaak". (Read the following programme advertised in the newspaper column "Art and Entertainment".)

Teater	Opera	Operette	Konsert	Bioskoop
<i>Kleinteater</i>	<i>Staatsteater</i>	<i>Breytenbach-teater</i>	<i>Aula</i>	<i>Ster</i>
Ek, Anna van Wyk (Pieter Fourie)	Aïda in Italiaans (Verdi)	Die Vrolike Weduwee (Lehar)	SAUK Simfonie-orkester Egmont Ouverture (Beethoven)	Pope John Paul II met Michael Crompton
<i>Arena</i>		<i>Die Masker</i>	<i>Stadsaal</i>	<i>Kine 1</i>
Die Heks (Leipoldt)		Die Sigeunerbaron (Strauss)	Die Towerfluit (Mozart)	Amadeus
				<i>Kine 2</i>
				Rocky
				<i>Kine 3</i>
				Witness

'n Telefoonoproep

Die telefoon lui.

- Alida** Hallo! Alida hier.
- Johan** Hallo, skat, hoe gaan dit?
- Alida** Kan nie beter nie. En met jou?
- Johan** 'n Bietjie verveeld. Wil jy nie vanaand saam met my uitgaan nie?
- Alida** Waarheen?
- Johan** Miskien na 'n toneelopvoering?
- Alida** Wag, ek kyk gou in die koerant wat aan die gang is . . . Daar is twee opvoerings. In die Kleintheater *Ek, Anna van Wyk* en in die Arena, *Die Heks* van Leipoldt.
- Johan** Nee, tog asseblief nie. Daardie twee dramas is te swaar en te vervelig vir my. Ek soek iets ligters.
- Alida** Ag, man, jy is 'n Filistyn – jy het te min kultuur. Daar is twee ligter operettes wat jy goed ken. Miskien wil jy na een van hulle gaan: *Die Vrolike Weduwee* in die Breytenbachteater en die *Sigeunerbaron* in die Masker.
- Johan** Ja, daarin stel ek belang. Moet my net nie opera toe sleep nie!
- Alida** Toe maar, nie meer lank nie. As ons eers getroud is, sal jy saam met my móét gaan!
- Johan** Ek gaan vir die Sigeunerbaron plek bespreek. As daar nie meer plek is nie, gaan ons bioskoop toe. Ek weet egter nie wat wys nie.
- Alida** O, ek weet: *Pope John Paul II* en *Amadeus*. Ek wil al-twee dolgraag sien.
- Johan** Ag, weer die “swaar” prente. Ek wil komedies sien, nie tragedies nie! Miskien gaan ons maar fliek.
- Alida** Tot later dan!

Wat maak ons vanaand?	<i>What are we doing tonight?</i>
koerantadvertensie	<i>newspaper advertisement</i>
opera	<i>opera</i>
operette	<i>operetta</i>
konsert	<i>concert</i>
Die Heks	<i>The Witch</i>
Staatsteater	<i>State Theatre</i>
Die Vrolike Weduwee	<i>The Merry Widow</i>

Die Masker	<i>The Mask</i>
stadsaal	<i>city hall</i>
Die Sigeuner Baron	<i>The Gypsy Baron</i>
SAUK (Suid-Afrikaanse Uitsaaikorporasie)	<i>SABC (South African Broadcasting Corporation)</i>
simfonie-orkes	<i>symphony orchestra</i>
Die Towerfluit	<i>The Magic Flute</i>
Die telefoon lui fliek	<i>The telephone is ringing</i>
skat	<i>go to the movies</i>
verveeld	<i>dear, darling, sweetheart</i>
uitgaan	<i>bored</i>
toneelopvoering aan die gang	<i>go out</i>
opvoering(s)	<i>play</i>
drama(s)	<i>on, showing</i>
swaar	<i>play(s)</i>
vervelig	<i>drama(s)</i>
iets ligters	<i>heavy</i>
Filistyn	<i>boring</i>
kultuur	<i>something lighter</i>
belangstel	<i>Philistine (uncultured person)</i>
komedie(s)	<i>culture</i>
tragedie(s)	<i>take an interest</i>
	<i>comedy(ies)</i>
	<i>tragedy(ies)</i>

Nog 'n foonoproep

- Alida** Hallo, o, dis jy, Johan.
- Johan** Ek het slegte nuus. Al twee operettes is vol bespreek. En ek het nie lus vir daardie flieks nie.
- Alida** Wat maak ons nou?
- Johan** Kom, ons gaan dans in die diskoteek sodat ek my frustrasies kan vergeet.
- Alida** Ag nee, *man. Ek het nie daarvoor lus nie.
- Johan** Waarvoor het jy dan lus?
- Alida** Kom, ons gaan liewer by Gert-hulle kaart speel.
- Johan** Nee, dan moet ek te veel dink en ek is te moeg.
- Alida** Ai, maar jy is moeilik vandag. Kom liewer na my toe – dit sal die lekkerste wees. Dan speel ek klavier en sing vir jou, of ons kan plate speel, radio luister of televisie kyk.

*man Note the informal way of addressing friends and peers of both sexes.

Johan Ja, ek stem saam dit sal die lekkerste wees by jou alleen, skat. Tot siens tot netnou.

Alida Ek wag vir jou.

'n Vriendin word gebel	<i>A friend is phoned</i>
slegte nuus	<i>bad news</i>
altwee	<i>both</i>
vol bespreek	<i>fully booked</i>
ek het nie lus nie	<i>I don't feel like</i>
diskoteek	<i>disco</i>
sodat	<i>so that</i>
frustrasie(s)	<i>frustration(s)</i>
vergeet	<i>forget</i>
Ek het nie daarvoor lus nie.	<i>I don't feel like doing that.</i>
Waarvoor het jy dan lus?	<i>What would you rather do?</i>
liewer	<i>rather</i>
Gert-hulle	<i>Gert and someone/the others</i> <i>(usually husband and wife)</i>
kaart speel	<i>play cards</i>
te veel	<i>too much</i>
moeilik	<i>difficult</i>
plate	<i>records</i>
radio	<i>radio</i>
televisie	<i>television</i>
saamstem	<i>agree</i>
netnou	<i>in a moment, before long</i>

'n Vriendin word gebel

Katrien Hallo! O, dis jy Alida. Ek het lanklaas van jou gehoor.

Alida Ja, ek was baie besig met my huweliksuitset, maar nou wil ek 'n bietjie ontspan. Wat maak jy vanaand?

Katrien Ek is vry vanaand. Waarom vra jy? Is Johan nie by jou nie?

Alida Nee, hy het klas by die universiteit. Kan jy saam met my ballet toe kom? Ek het twee kaartjies vir Die Slapende Skone.

Katrien Dit sal heerlik wees. Ek is mal oor ballet. Maar ek het ongelukkig nie vervoer nie. My motor is by die motorhawe (garage).

Alida Toe maar, ek sal jou kom oplaai. Sien jou half ag.

Ek het lanklaas van jou gehoor	<i>I haven't heard from you for quite a while</i>
Huweliksuitset	<i>trousseau</i>
ontspan	<i>relax</i>
ballet	<i>ballet</i>
Die Slapende Skone	<i>Sleeping Beauty</i>
mal oor	<i>mad about</i>
vervoer	<i>transport</i>
motorhawe/garage	<i>garage</i>
toe maar	<i>don't worry</i>
oplaai	<i>give a lift, come to fetch</i>

Johan nooi sy vriend André

Die foon lui.

André Hallo! O, dis jy Johan. Ek het jou stem herken.

Johan Is jy alleen?

André Ja, my meisie is vanaand na 'n kombuistee.

Johan En myne is ballet toe. Kom ons gaan drink 'n bier. Ek is nie meer lus om te studeer nie.

André Top, ek is ook sat vir die boeke. Is daar nie 'n kabaret êrens nie?

Johan Ons kan na 'n nagklub gaan!

André 'n Uitstekende idee! Moenie vir my meisie sê nie, hoor.

Johan Jy is nog nie getroud nie, man! Ai, dis seker my laaste kans om 'n ontkleedans te sien! Oor 'n week trou ek en dan is die strop om my nek!

André Ek is nou by jou!

stem	<i>voice</i>
herken	<i>recognise</i>
meisie	<i>girlfriend</i>
kombuistee	<i>kitchen tea</i>
bier	<i>beer</i>

sat	tired
kabaret	cabaret
nagklub	night club
'n uitstekende idee!	an excellent idea!
laaste kans	last chance
ontkleedans	strip tease
oor 'n week	in a week's time
(idioom) die strop is om my nek	(idiom) tied to the apron strings

Notes

- Voegwoorde (conjunctions):
U sal nou leer om sinne te verbind (link) met ander voegwoorde as **en** (and), **maar** (but) en **want** (because).
- Woordorde (word order):
Kyk hoe die woordorde na 'n voegwoord verander. (Note the change in word order after a conjunction.)
- Normal word order in simple sentences – the auxiliary (helping) verb precedes the past participle.

1	2	1	2		
Ek	het	gehoor	Jy	het	gebel
het	(auxiliary verb)	gehoor	het	(auxiliary verb)	gebel
(past participle)		(past participle)		(past participle)	
- Inverted word order after **dat** (that)
Note the change in the positions of the past participle and the auxiliary verb. After a conjunction e.g. **dat** (that) the word order is inverted – the past participle precedes the auxiliary verb.

Example   2   1
Ek het gehoor **dat** jy **gebel** het.

Waarom – why   1   2
Normal word order Ek kan verstaan. (**waarom**) Jy **is** **verveeld**.

Inverted word order Ek kan verstaan **waarom** jy **verveeld** **is**.
The two single sentences are linked by the conjunction “**waarom**”. Note the change in word order.

1	2
<i>Normal word order</i>	Johan is moeg . Hy wil ontspan. (omdat)

2 1

Inverted **Omdat** Johan **moeg** is, wil hy ontspan.

Johan wil ontspan **omdat** hy **moeg** is.

Listen carefully, and you will become aware of this change in word order.

5 Bywoorde en woordorde. (*Adverbs* and word order.)

If a sentence starts with an adverb or adverbial phrase of, for instance, time, place or manner, the normal word order becomes inverted.

Examples

- 1 2
Ek gaan **môreaand** dans.
 2 1
Môreaand gaan ek dans.
  - 1 2
Hulle het **gisteraand** bioskoop toe gegaan.
 2 1
Gisteraand het hulle bioskoop toe gegaan.
  - 1 2
Sy was **verlede jaar** in Amerika.
 2 1
Verlede jaar was sy in Amerika.
  - 1 2
Die boeke is **hier**.
 2 1
Hier is die boeke.
  - 1 2
Jan staan **daar**.
 2 1
Daar staan Jan.
- 6 The relative pronoun **wat** (who, which, that) can also be used for linking sentences.
- Voorbeeld/Example*
Die man loop daar. (**wat**)
Die man het sy vrou verlaat.
Die man wat daar loop, het sy vrou verlaat.
Die studente oefen elke dag. (**wat**)

Die studente sal Afrikaans goed praat.
Die studente wat elke dag oefen, sal Afrikaans goed praat.

Note that Afrikaans always uses *wat* as a relative pronoun irrespective of whether the noun it refers to is a person, animal or thing.

7 Hoe om iemand se mening te vra: *How to ask for an opinion:***Vrae**

(a) Wat dink jy van sy gedigte?	<i>What do you think of his poems?</i>
(b) Wat is jou opinie oor die dekor?	<i>What is your opinion of the décor?</i>
(c) Hoe het jy oor Anton se vertolking van Chopin gevoel?	<i>How did you feel about Anton's interpretation of Chopin?</i>
(d) Hoe het jy van die yshokkiewedstryd gehou?	<i>How did you like the ice hockey match?</i>
(e) Wat sê jy van Martin en Sandra se toneelspel?	<i>What do you say about Martin's and Sandra's acting?</i>

8 Hoe om jou mening te gee: *How to give your opinion:***Antwoorde op vrae in 7**

(a) Ek dink hulle is baie oorspronklik.	<i>I find them very original.</i>
(b) Ek dink die dekor was regtig skilderagtig.	<i>I think the décor was really picturesque.</i>
(c) Ek dink hy het Chopin baie sensitief vertolk.	<i>I think he interpreted Chopin very sensitively.</i>
(d) Ek het gedink dit was skitterend.	<i>I found it brilliant.</i>

(e) Martin is 'n gewone, gemiddelde akteur, maar Sandra is 'n uitstekende aktrise.	<i>Martin is an ordinary, average actor, but Sandra is an excellent actress.</i>

EXERCISE 13

Reread the dialogues in this unit and answer the questions.

- 1 **Reg of verkeerd?** Gee die regte antwoord waar nodig.
- (a) Daar is nog baie kaartjies vir die operettes beskikbaar.
 (b) Johan wil nie gaan dans nie.
 (c) Alida het lus vir dans.
 (d) Johan wil nie gaan kaart speel nie.
 (e) Altwee dink dit sal die lekkerste wees om alleen by mekaar te wees.
- 2 **Kies die regte woord:**
 Ek is (a) . . . . dat ek julle (b) . . . . (c) . . . . nie kan (d) . . . . nie. Ek het (e) . . . . 'n ander (f) . . . . gemaak. Miskien kan ons later na julle (g) . . . . kyk.
Woorde: Kleurskyfies, vriendelike, afspraak, jammer, uitnodiging, reeds, aanvaar.

3 Match the proposals and reactions:

Voorstel (Proposal)**Reaksie (Reaction)**

(a) Wat sê jy van 'n besoek aan die teater?	(i) <i>Ja, graag. Watter opera is aan die gang?</i>
(b) Kom vanaand saam met my na die disko.	(ii) <i>Ek sê altyd ja vir 'n bioskoopvertoning.</i>
(c) Sal ons opera toe gaan?	(iii) <i>Ja graag. Ek geniet 'n simfoniekonsert altyd.</i>
(d) Hoe lyk dit met 'n fliek vanaand? (What do you say about . . .)	(iv) <i>Ja graag. Jy dans baie lekker.</i>

(e) Sal jy saam met my simfoniekonsert toe gaan?	(v) <i>O, dit sal lekker wees. Ek was lanklaas in die teater.</i>
(f) Ek smee (beg) jou, gaan asseblief saam rugby toe.	(vi) <i>Nee dankie. Ek hou nie van disko's nie.</i>
(g) Wil jy vanaand gaan dans?	(vii) <i>Nee, man. Jy weet ek is nie sportmal (mad about sport) nie.</i>

4 Voltooi die sin:

- (a) Alida is Johan se
- suster.
  - vrou.
  - sekretaresse.
  - vriendin.
- (b) Alida het Katrien genooi
- om saam te gaan uiteet.
  - om bioskoop toe te gaan.
  - om na 'n ballet te gaan kyk.
  - om opera toe te gaan.
- (c) Johan wil die graagste
- saam met Alida bioskoop toe gaan.
  - saam met Alida na die Staatsteater gaan.
  - by Alida gaan kuier.
  - saam met Alida na die operette gaan kyk.
- (d) Katrien het geen vervoer nie want
- sy besit (does not possess) geen motor nie.
  - die bus loop nie meer nie.
  - haar motor word reggemaak.
  - haar fiets (bicycle) is stukkend.

5 Kies die regte woord:

- Die telefoon . . . Dit is Johan wat . . .
- Hy sê die opvoering is . . .
- Alida . . . van 'n goeie rolprent.
- Johan . . . die operette.
- Johan wil graag uitgaan – hy is . . .

Woorde: weet, verveeld (bored), vervelig (boring), ken, bel, lui.

6 Beantwoord die volgende vrae:

Voorbeeld

Vraag: Het André geweet dis Johan wat bel?

Antwoord: Ja, hy het sy stem herken.

(a) *Vraag:* Waarom is André se meisie nie by hom nie?

Antwoord: Sy is by 'n . . .

(b) *Vraag:* Waarom wil Johan 'n bier gaan drink?

Antwoord: Hy is nie meer lus . . .

(c) *Vraag:* Wanneer gaan Johan trou?

Antwoord: Hy trou . . .

7 Verander die woordorde deur met die woord tussen hakies te begin. Onthou die posisie van die werkwoord direk na die bywoord, of bywoordelike bepaling.

Voorbeeld

Ek gaan (nou) slaap.

Nou gaan ek slaap.

(a) Sy sal môre gaan werk.

Môre . . .

(b) My neef het (gister) vertrek.

Gister . . .

(c) Jou klere is (hier).

Hier . . .

(d) My broer gaan (aanstaande jaar) Londen toe.

Aanstaande jaar . . .

(e) Sy was hier 'n rukkie gelede.

'n Rukkie gelede . . .

Begrip

Consult a dictionary or the vocabulary list.

- At what time of the year do families generally reunite?
- What is typical of South African families of all nationalities?
- Name two events that generally bring families together.
- Name an outdoor activity that tends to keep families together.
- Where do older children generally find their recreation?

Kommentaar oor die gesinslewe in Suid-Afrika. (Comment on family life in South Africa.)

Suid-Afrikaners van alle nasionaliteite respekteer die gesinslewe. Waar moontlik herenig families tydens die Kersgety. Verjaarsdae, huwelike, herdenkings, doopgeleenthede en begrafnisse bring families dikwels bymekaar.

Godsdienstige gesinne woon eredienste saam by. Die televisie speel ook 'n groot rol om gesinne saans tuis te hou. Sportiewe gesinne gaan saam visvang of swem.

Baie gesinne hou saam piekniek of gaan met hul woonwaens kampeer. Dan speel baie ouers kaartspeletjies saam met hulle kinders of sandspeletjies op die strand.

Baie ouers vertel slaapstories van dwergies, feetjies, towenaars en hekse aan hulle klein kindertjies. Die groter kinders soek hulle eie vermaak by partytjies, disko's, bioskope en klubs.

14 Die poskantoor

The aim of this unit is to teach you to express yourself politely and with confidence in public institutions such as the post office. You will also learn to make telephone calls, to word telegrams and to give instructions in Afrikaans.

By die poskantoor se toonbank

Mnr. Brown het 'n paar navrae.

Brown Goeiemôre, Meneer. Hoeveel is die posgeld op 'n brief na Londen.

Beampte Jy plak 'n . . . -sentseël op 'n lugposbrief na Engeland.

Brown Gee my asseblief twee . . . sent seëls, vier poskaarte en een briefkaart . . . Dankie. Verseker asseblief hierdie pakket.

Beampte Hoeveel is die waarde?

Brown R50.

Beampte Sal u asseblief hierdie vorm invul? . . . U moet hier teken.

Brown Registreer hierdie brief asseblief, Meneer.

Beampte Dit sal . . . sent wees. Hier is u bewys.

Brown Waar kan ek my radio- en televisielisensies betaal?

Beampte By toonbank nommer 5 asseblief.

Brown . . . Kan ek my telefoonrekening ook daar betaal?

Beampte Nee, net langsaan by 6.

Brown Baie dankie.

poskantoor	post office
navraag (pl. navrae)	enquiry (enquiries)
brief	letter
posgeld	postage
lugpos	airmail
posseëls/seëls	postage stamps, stamps
poskaarte	post cards
briefkaart	letter card

verseker	insure
pakket	parcel
waarde	value
invul	complete
registreer	register
bewys	receipt
radio- en televisielisensies	radio and television licences
telefoonrekening	telephone account
net langsaan	just next door

Poskantoor dienste

Michael Brown, mnr. Brown se tienjarige seuntjie, vra die volgende vrae aan sy pa.

Michael Pa, kan ek my geld by die poskantoor spaar?
Brown Ja, jy vra net 'n spaarbankboekie by die toonbank en vul die vorms in. Dan kan jy jou spaargeld deponeer. Jy gebruik hierdie wit vorm. Jy kan natuurlik ook nasionale spaarbanksertifikate koop.

POSSPAARBANKDEPOSITO/POST OFFICE SAVINGS BANK DEPOSIT SB 17

LEES INSTRUKSIES OP KEERSY
 READ INSTRUCTIONS ON REVERSE SIDE

REKENINGNUMMER/ACCOUNT NUMBER

VAN (vul in in blokketters)/SURNAME (in full and in block letters)

VOORLETTERS/INITIALS

Vaste adres/Permanent address

Tipe deposito/Type deposit

Telefoonno. Telephone no. (H) (W) Skakelkode/Dialling code

BEDRAG IN WOORDE/AMOUNT IN WORDS

HANDTEKENING(S)/SIGNATURE(S)

DATUM/DATE

Waarvan/Of which R c per trek is/is by cheque

BELEG VIR KANTOORGEBRUIK/FOR OFFICE USE ONLY
 VERKYR BESONDERHEDE VANAF ID — OBTAIN PARTICULARS FROM ID

Identifikasienommer/Identification number

2

Vul 1 in vir nuwe rekening/Insert 1 for new account

Rekeningtipe — Sien keersy/Account type — See reverse side

VAN (vul in in blokketters)/SURNAME (in full and in block letters)

VOORNAME/FIRST NAMES

2

VAN (vul in in blokketters)/SURNAME (in full and in block letters)

VOORNAME/FIRST NAMES

Michael Brown Hoe kan ek weer geld uit my boekie trek? Vul 'n groen opvragingvorm in. So lyk dit.

PT SPAARBANKOPVRAING / SAVINGS BANK WITHDRAWAL

REKENINGNUMMER/ACCOUNT NUMBER

VAN (vul in in blokketters)/SURNAME (in full and in block letters)

Volle voornames/Full first names

Vaste adres/Fixed address

Telefoonnr./Telephone No. skakelkode/dialling code

Betaal aan my by die Post Office the sum of R

Poskantoor die bedrag van (as die rekening gesluit moet word, meld die saldo in die spaarboekie / If the account is to be closed, state the balance in the savings book)

Merk met 'n X as die rekening gesluit moet word as 'n trek verlang word / Mark with an X if the account is to be closed as a cheque is required

AMPTELIK/OFFICIAL BEDRAG IN WOORDE/AMOUNT IN WORDS

Tipe/Type

C R

IDENTITEITSNOMMER/IDENTITY NUMBER

Magtigingsnommer/Authority Number

DATUMSTEMPEL/DATE-STAMP

BEDRAG HIERBO ONTVANG/ABOVE AMOUNT RECEIVED

HANDTEKENING(E)/SIGNATURE(S)

DATUM/DATE

SB57

SIEN KEERSY — SEE OVERLEAF

AMPTELIK/OFFICIAL IDENTIFIKASIE VOORLEG & GEVERIFIEER DEUR/IDENTIFICATION PRODUCED & VERIFIED BY

Michael Brown Pa, wat beteken *poste restante*?
Brown Jy kan jou pos na 'n poskantoor laat stuur as jy nie 'n vaste adres het nie. Dit bly daar totdat jy dit gaan vra.
Michael Brown Nog iets. Hoe kan ek geld wegstuur?
Brown Gebruik 'n posorder of 'n poswissel.
Michael Brown Watter vorm moet ek gebruik as ek 'n pakket wil stuur?
Brown Dan gebruik jy hierdie een . . .

(Voorbeeld van hierdie vorm verskyn op bl. 126.)
 . . . As jy 'n pakket wil verseker, vul jy hierdie vorm in.

(Voorbeeld van hierdie vorm verskyn op bl. 127.)

Michael Brown Nog een vraag. Wat beteken KBA?
Brown Jy is darem baie nuuskierig vandag, Michael. Dit beteken "kontant by aflewering".

- (1) Pakkette moet by die toonbank ingelewer word.
- (2) Die naam en adres van die afsender en van die geadresseerde moet ook op die pakket voorkom.

- (1) Parcels must be handed in at the counter.
- (2) The name and address of the sender and of the addressee must also appear on the parcel.

PAKKETPOS

PARCEL POST

Kantoor van herkoms
Office of origin

Afleweringno.
Delivery No.

Aan: .....

To: .....

Inhoud:
Contents:

Van:
From: .....

PI/129

VOORKOM BESKADIGING DEUR STEWIGE VERPAKKING
PACK PARCELS SECURELY AND PREVENT DAMAGE

INLEWERINGSBEWYS—ACKNOWLEDGEMENT OF POSTING
(Moet deur afsender ingevul word—Must be completed by sender)

Geadresseer aan:
Addressed to: .....

Inhoud/Contents: .....

Waarde/Value .....

Moenie kleefband oor hierdie gedeelte gebruik nie.

Do not use adhesive tape over this section.

VOORKOM BESKADIGING DEUR STEWIGE VERPAKKING
REPUBLIC VAN SUID-AFRIKA—REPUBLIC OF SOUTH AFRICA
VERSEKERDE PAKKET—INSURED PARCEL

Gepos by ..... No. ....
Posted at .....

Aan .....
To .....

Inhoud .....
Contents .....

Totale waarde .....
Total value .....

Versekerde waarde .....
Insured value .....

VERKLARING—Ek verklaar dat die pakket werklik die inhoud en waarde het soos hierbo aangedui word en neem daarvan kennis dat geen vergoeding betaal word ten opsigte van skade aan pakkette wat vloeistowwe of breekbare of bederfbare artikels bevat nie of wat behoorlik afgelewer en sonder voorbehoud aangeneem is nie.
DECLARATION— I certify that the contents and value of this parcel are as indicated above and note that compensation is not payable in respect of damage to parcels containing liquids or perishable or fragile articles or in respect of a parcel duly delivered and accepted without reserve.

Handtekening van afsender .....
Signature of sender .....
Naam en adres van afsender:
Name and address of sender: .....

PACK PARCELS SECURELY AND PREVENT DAMAGE

(42692 - 84 - 13 800 000) A.P.,G.T.

P.1/128

Michael Dankie, Pa. Nou is ek nie meer so dom nie. Amper net so slim soos Pa!
Brown Ek is trots op jou. Vra maar weer.

tienjarige	ten year old
poskantoor dienste	post office services
spaar	save
spaarbankboekie	savings bank book

sparegeld	<i>savings</i>
deponeer	<i>deposit</i>
natuurlik	<i>naturally</i>
nasionale spaarbanksertifikate	<i>national savings certificates</i>
trek	<i>withdraw</i>
opvraging	<i>withdrawal</i>
poste restante	<i>poste restante</i>
vaste (permanente) adres	<i>permanent address</i>
bly	<i>remain</i>
nog iets	<i>something else</i>
posorder	<i>postal order</i>
poswissel	<i>money order</i>
KBA (kontant by aflewering)	<i>COD (cash on delivery)</i>
nuuskierig	<i>curious, inquisitive</i>
amper	<i>nearly, almost</i>
slim	<i>clever</i>
trots op	<i>proud of</i>

Hoe om 'n telegram te stuur

- Michael** Goeiemôre, Meneer. Ek wil graag 'n telegram stuur.
- Beampte** Het jy 'n vorm ingevul?
- Michael** Nee, nog nie. Waar is die vorms, Meneer?
- Beampte** Net agter jou op die muurrakkie. Die binnelandse vorm is wit; die internasionale een blou. Gebruik blokletters soos aangedui. Onthou om jou naam te teken en jou adres onderaan die vorm te skryf.
- Michael** Hoeveel moet ek per woord betaal?
- Beampte** Die tarief is . . . c per woord en R. . . vir aflewering.
- Michael** Ek wil die telegram "antwoord betaal" stuur, asseblief.
- Beampte** Dit sal R. . . kos.
- Michael** Baie dankie, Meneer.
- Beampte** Nie te danke. Tot siens.
- Michael** Tot siens, Meneer.

nog nie	<i>not yet</i>
muurrakkie	<i>shelf on wall</i>
binnelandse	<i>inland</i>
internasionale	<i>international</i>
soos aangedui	<i>as indicated</i>
onthou	<i>remember</i>

**blokletters
onderaan
per woord
antwoord betaal**

*block letters
below
per word
reply paid*

AMOUNT/BEDRAG..... No.....

INTERNATIONAL TELEGRAM
INTERNASIONALE TELEGRAM

Account/Rekening no.		Assessed Aangelaan	Checked Gekontroleer	Entered on a/s Op rek. Ingeskryf	Checked Gekontroleer
Destination Indicator Besemmingsaanwyser	Rate code Tariefkode	Origin Herkoms	Words Woorde	Country code Landkode	Rel. Soc. code Dienskode
Class Klas		Office of origin/Kantoor van herkoms	Words Woorde	Date Datum	Code time Kodelyd
TO AAN		Rate Tarief	BLOCK LETTERS/BLOKLETTERS		

Sent Oorgeeand

FROM VAN

Not to be telegraphed. Moet nie getelegrafeer word nie.

Signature of sender Handtekening van afstuurder

Initials and surname in block letters Voorletters en van in blokletters

Address Adres

Telephone number (if any) Telefoonnommer (as daar is)

NB—The Department is not liable for losses incurred through incorrect transmission, delay or non-delivery of telegrams. Indistinct handwriting can cause delays and incorrect transmission. (53085-85-1 800 000) R.P.W.

L.W.—Die Departement is nie aanspreeklik vir verliese weens die onjuiste oorending, vertraging of nie-aflewering van telegramme nie. Onduidelike skrif kan vertraging en onjuiste oorending veroorsaak.

T38

BINNELANDSE TELEGRAM
INLAND TELEGRAM

BEDRAG/AMOUNT..... No.....

Rekeningno./Account no.	Words Woorde	Landcode Ctry. cde.	Sp	Dienskode Svcs. cde.	Bedrag/Cost	Aangelaan Assessed	Gekontroleer Checked	Ingeskryf Entered
Class Klas	Kantoor van herkoms/Office of origin	Words Woorde	Date Datum	Time Tyd	Disinstrukasie Service instructions			
AAN TO	Tarief Rate	BLOCK LETTERS / BLOKLETTERS						

Oorgeeand Sent

VAN FROM

Moet nie oorending word nie. Not to be transmitted.

Handtekening van afstuurder Signature of sender

Initials and surname in block letters Voorletters en van in blokletters

Address Adres

Telephone number (if any) Telefoonnommer (as daar is)

L.W.—Die Departement is nie vir verliese weens die onjuiste oorending, vertraging of nie-aflewering van telegramme aanspreeklik nie. Onduidelike skrif kan vertraging en onjuiste oorending veroorsaak.

NB—The Department is not liable for losses owing to incorrect transmission, delay or non-delivery of telegrams. Indistinct writing can cause delays and incorrect transmission.

T39

Telegramboodskappe

To meet someone

ONTMOET MY SATERDAG 13h00 PRETORIASTASIE ASB
PLEASE MEET ME PRETORIA STATION SATURDAY 13h00
MICHAEL

Reply

JAMMER KAN NIE KOM OUMA SIEK NEEM BUS
SORRY CANNOT COME GRAN ILL TAKE BUS
OUPA

Geboortekennisgewing

WELGESKAPTE SEUN GISTER ALBEI WEL
HEALTHY SON YESTERDAY BOTH WELL

Verjaarsdagwens

HARTLIK GELUK MET VERJAARSDAG GOD SEËN JOU
MANY HAPPY RETURNS GOD BLESS YOU

Begrafniskennisgewing

VOORSITTER SKIELIK OORLEDE BEGRAFNIS VRYDAG
CHAIRMAN SUDDENLY PASSED AWAY FUNERAL
FRIDAY

Meegevoel

INNIGE MEEGEVOEL MET VERLIES
DEEPEST SYMPATHY WITH LOSS

Student vra sakgeld

PLATSAK STUUR GELD DRINGEND
PENILESS SEND POCKET-MONEY URGENT

Eksamenuitslag

ALLE VAKKE GESLAAG
PASSED ALL SUBJECTS

Kennis van aankoms

ARRIVEER SONDAG VLUK SA 593
ARRIVING SUNDAY FLIGHT SA 593

Publieke telefoon

HOE OM 'N OPROEP TE MAAK
PLAASLIKE, HOOFLYN- EN OOR-
SESE OPROEPE WAT DIREK
GESKAKEL KAN WORD

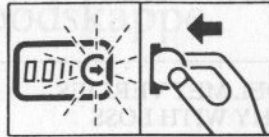
HOW TO MAKE A CALL
LOCAL, TRUNK AND OVERSEAS
CALLS THAT CAN BE DIALLED
DIRECT

1. Lig handstuk van mik af en
wag op skakeltoon.

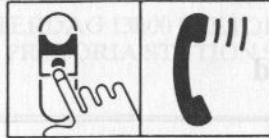
1. Lift handset from cradle and
wait for dial tone.

2. Wanneer pyltjie flikker, sit geldstuk(ke) in muntgleuf. (Dit flikker totdat minimum bedrag ingesit is.)

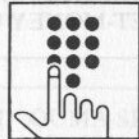
2. When arrow flashes insert coin(s) in coin slot. (It flashes until minimum amount has been inserted.)

3. Druk knoppie onder mik en wag weer op skakeltoon.

3. Press button below cradle and wait again for dial tone.

Skakel verlangde nommer. As u 'n nommer wat u verkeerd geskakel het, wil kanselleer of nog 'n oproep wil maak, druk knoppie onder mik sonder om handstuk terug te plaas.

Dial required number. If you want to cancel a number you have dialled incorrectly or want to make another call, press button below cradle without replacing handset.

4. Voer die gesprek. Sit nog geld in as die pyltjie tydens gesprek flikker of wanneer u die betaaltoon (biep... biep...) hoor.

4. Conduct the conversation. Insert more money if arrow flashes during conversation or when you hear paytone (beep... beep...).

5. Plaas handstuk terug en haal ongebruikte munt(e), indien enige, uit bakkie. Slegs ongebruikte munt(e), en nie kleingeld nie, sal terugbesorg word.

5. Replace handset and remove unused coin(s), if any, from tray. Only unused coin(s), not change, will be returned.

P.T. 610—1986-87

HOOFLYN- EN OORSESE OPROEPE WAT NIE DIREK GESKAKEL KAN WORD NIE

1. Lig handstuk van mik af en wag op skakeltoon.
2. Skakel 0020 (Hooflynoproepbesprekings) of 0900 (Oorsese-oproep-besprekings) en wag op instruksies van telefonis.
3. Druk die 0 op die drukkноплаат 3 keer namekaar op versoek van die telefonis en sit daarna die verlangde bedrag in die muntgleuf.

TRUNK AND OVERSEAS CALLS THAT CANNOT BE DIALLED DIRECT

1. Lift handset from cradle and wait for dial tone.
2. Dial 0020 (Trunk-Call Bookings) or 0900 (Overseas-Call Bookings) and wait for instructions from telephonist.
3. Press the 0 on the pushbutton plate 3 times in succession at the request of the telephonist and then insert the required amount in the coin slot.

NOODDIENSTE

Ambulans	
Brandweer.....	
Polisie.....	
Probleme met 'n noodoproep.....	1022\$

SPEZIALE DIENSTE

GIDSINLIGTING:	SKAKEL
(a) Plaaslike nommers.....	1023\$
(b) Ander gebiede	1025\$
DIENSMOEILIKHEDE	
(a) Plaaslike oproepe.....	1024\$
(b) Hooflynoproepe	1025\$
(c) Oorsese oproepe.....	0903\$
HOOFLYNOPROEPNAVRAE	1025\$
INTERNASIONALE NAVRAE	0903\$
FONOGRAMME	1028

§ Oproepe na hierdie nommers is gratis.

EMERGENCY SERVICES

Ambulance	
Fire Brigade	
Police	
Difficulties with an emergency call.....	1022\$

SPECIAL SERVICES

DIRECTORY INFORMATION:	DIAL
(a) Local numbers.....	1023\$
(b) Other areas	1025\$
SERVICE DIFFICULTIES	
(a) Local calls	1024\$
(b) Trunk calls	1025\$
(c) Overseas calls.....	0903\$
TRUNK-CALL ENQUIRIES....	1025\$
INTERNATIONAL ENQUIRIES	0903\$
PHONOGRAMS.....	1028

§ Calls to these numbers are free.

TE 429 (A/G)

Alledaagse uitdrukkings

Mag ek u telefoon gebruik?	<i>May I use your telephone?</i>
Gee u om as ek my vrou bel?	<i>Do you mind if I ring my wife?</i>
Kan ek asseblief met die bestuurder praat?	<i>May I please speak to the manager?</i>
Praat asseblief harder, ek kan u skaars hoor.	<i>Please speak up, I can hardly hear you.</i>
Met wie praat ek?	<i>Who's speaking?</i>
Jammer. Verkeerde nommer.	<i>Sorry. Wrong number.</i>
Sal u asseblief 'n boodskap neem?	<i>Will you please take a message?</i>
Wil u 'n boodskap laat?	<i>Would you like to leave a message?</i>
Kan ek 'n boodskap neem?	<i>May I take a message?</i>
Vra mnr. Swart om my asseblief te skakel.	<i>Please ask Mr Swart to give me a ring.</i>
Gee u om om oor tien minute weer te skakel?	<i>Do you mind phoning in ten minutes' time?</i>

Net 'n oomblik asseblief.	<i>Just a minute, please.</i>
Bly asseblief in verbinding/bly aan asseblief.	<i>Hang on please. Hold the line, please.</i>
Skakel my asseblief deur na die bestuurder.	<i>Please put me through to the manager.</i>
U gaan deur.	<i>You're going through.</i>
Ek sal u later skakel.	<i>I'll call you later.</i>
Is dit die sentrale?	<i>Is that the exchange?</i>
Druk dié knoppie.	<i>Press this button.</i>
Gooi vyf 20-sentmuntstukke in asseblief.	<i>Please insert five 20c coins.</i>
Ons is afgesny.	<i>We have been cut off.</i>
Herhaal asseblief.	<i>Please repeat that.</i>
Die telefoon is buite werking.	<i>The telephone is out of order.</i>
Beset.	<i>Engaged.</i>
Wag vir die skakeltoon.	<i>Wait for the dialling tone.</i>
Die bestuurder is nie op die oomblik hier nie.	<i>The manager is not in at the moment.</i>
Marie, die oproep is vir jou.	<i>Marie, the call is for you.</i>

'n Oproep na die hospitaal

Brand	Hallo!
Telefonis	Groote Schuurhospitaal.
Brand	Kan ek met matrone Marais praat, asseblief?
Telefonis	Praat duideliker, asseblief. Ek kan u nie hoor nie.
Brand	Matrone Marais, in verband met pasiënt Swart – Saal A6 asseblief.
Telefonis	Bly asseblief in verbinding . . . U gaan nou deur.
Brand	Goeiemôre, Matrone. Brand hier. Hoe gaan dit met my kollega, Swart?
Matrone	Onveranderd, mnr Brand.
Brand	Mag ek hom besoek?
Matrone	Ongelukkig nie. Hy is in die waakeenheid.
Brand	Baie dankie, Matrone. Dra my groete oor. Baie dankie vir u vriendelikheid. Tot siens.
Matrone	Nie te danke. Tot siens. Ek sal hom sê u stuur groete.

telefonis	<i>telephonist, telephone operator</i>
matrone	<i>matron</i>
duideliker	<i>clearer, more clearly</i>
in verband met	<i>in connection with</i>
pasiënt	<i>patient</i>
onveranderd	<i>unchanged</i>
waakeenheid	<i>intensive care unit</i>
vriendelikheid	<i>kindness</i>
groete	<i>regards, greetings</i>

Notes

1 Demonstrative pronouns:

hierdie	this, these
daardie	that, those
dié (with emphasis)	this

Note that the same word is used for both singular and plural.

2 More about conjunctions:

The main function of conjunctions is to join separate sentences. In Afrikaans the conjunctions play an important part in determining the order of words in a sentence.

Afrikaans conjunctions fall into three main groups:

(a) The normal word order (1 subject; 2 predicate) follows the conjunction.

en   1   2
Ek stuur 'n telegram

en

1   2
jy telefoneer jou moeder.

maar   1   2
Jy koop seëls

maar

1   2
ek koop poskaarte.

want ¹ Michael ² vra vrae

want

¹ hy ² is nuuskierig.

of (or) ¹ Jy ² pos nou die brief

of

¹ ek ² doen dit self.

- (b) In sentences introduced by conjunctions of this kind the verb or auxiliary (helping verb) immediately follows the conjunction.

A few examples

dus (*thus*)

If you join the following two simple sentences with *dus* the word order of the second sentence will change:

(i) Simple sentence ¹ Jy ² het geld.

(ii) Simple sentence ¹ Jy ² koop alles.

(iii) Joined sentence ¹ Jy ² het geld

dus

² koop ¹ jy alles.

daarom (*therefore*)

(i) Simple sentence ¹ U ² is laat.

(ii) Simple sentence ¹ Ek ² kan u nie help nie.

(iii) Joined sentence ¹ U ² is laat

daarom

² kan ¹ ek u nie help nie.

Note the position of the auxiliary *kan*.

anders (*otherwise*)

(i) Simple sentence ¹ Jy ² betaal dadelik.

(ii) Simple sentence ¹ Ek ² sê jou baas.

(iii) Joined sentence ¹ Jy ² betaal dadelik

anders

² sê ¹ ek jou baas.

Note that if we had used the conjunction *of (or)* the word order in the second sentence would not have changed:

¹ Jy ² betaal dadelik *of* ¹ ek ² sê jou baas.

Listen carefully to Afrikaans speakers until your word order comes naturally.

- (c) In sentences introduced by a conjunction of this kind, the whole predicate is placed at the end of the sentence.

omdat (*because*)

(i) Simple sentence ¹ Jy ² kan nie geld trek nie.

(ii) Simple sentence ¹ Jy ² is te laat.

(iii) Joined sentence Jy kan nie geld trek nie

omdat

jy te laat is.

(Note that if we had used the conjunction *want* also meaning because, the word order would not have been influenced.

Jy kan nie geld trek nie

want

jy is te laat.

sodat (*in order that, so that*)

- (i) Simple sentence Michael vra 'n spaarbankboekie.
- (ii) Simple sentence Hy kan self sy geld spaar.
- (iii) Joined sentence Michael vra 'n spaarbankboekie

sodathy self sy geld *kan spaar***voordat** (*before*)

- (i) Simple sentence 'n Mens plaas die muntstuk in die gleuf.
- (ii) Simple sentence Jy skakel die nommers.
- (iii) Joined sentence 'n Mens plaas die muntstuk in die gleuf

voordat

jy die nommers skakel.

totdat (*until*)

- (i) Simple sentence Jy moet wag.
- (ii) Simple sentence Jy hoor die skakeltoon.
- (iii) Joined sentence Jy moet wag

totdat

jy die skakeltoon hoor.

terwyl (*while*)

- (i) Simple sentence Ek skryf 'n brief.
- (ii) Simple sentence Jy lees 'n boek.
- (iii) Joined sentence Ek skryf 'n brief

terwyl

jy 'n boek lees.

as (*when*)

- (i) Simple sentence Die telefoon lui.
- (ii) Simple sentence Jy skakel die nommers.
- (iii) Joined sentence Die telefoon lui

as

jy die nommers skakel.

Note the change in the word order if you start the sentence with the conjunction *as* (if).

As jy die nommers *skakel*, *lui* die telefoon.

As jy 'n oproep by die telefoonhokkie *maak*, *moet* jy die regte muntstuk *ingooi*.

As u klaar *is*, *moet* u die gehoorstuk weer ophang.

3 Instructions:

Positive imperative

Example

Skakel die bestuurder! (Imp.)

Phone the manager! (Imp.)

Negative instruction

If the instruction is in the negative the word *moenie* (don't) is used plus a second *nie* at the end of the sentence.

Example

Moenie die bestuurder skakel nie.
Don't phone the manager.

Positive instruction

(a) Wag 'n bietjie.

(b) Skryf 'n brief.

(c) Teken hier.

Negative instruction

(a) Moenie die brief pos nie.

(b) Moenie 'n telegram stuur nie.

(c) Moenie daar teken nie.

EXERCISE 14

- 1 What would you do if the following instructions were given?
(Match the letters to the numbers.)

Numbers

- (a) Teken asseblief onderaan die vorm.
(b) Gebruik die opvragingsvorm as u geld by die spaarbank wil trek.
(c) Hierdie toonbank sluit nou. Gaan na die een langsaan.
(d) Vul asseblief die pakketpos-vorm in.
(e) Betaal u telefoonrekening by die volgende toonbank.
(f) Stuur die pakket KBA.
(g) Gebruik net blokletters.
(h) Vul die depositovorm in, asseblief.

Letters

- (i) *You would use capital letters only.*
(ii) *You would complete the deposit form.*
(iii) *You would send the parcel COD.*
(iv) *You would sign at the bottom of the form.*
(v) *You would use the withdrawal form.*
(vi) *You would go to the next counter.*
(vii) *You would complete the parcel post form.*
(viii) *You would pay your telephone account at the next counter.*

- 2 Join the following sentences with the words in brackets. Concentrate on the right word order after the conjunction.

Voorbeeld

(terwyl) Jy pos die brief. Ek skakel my broer.

Jy pos die brief terwyl ek my broer skakel.

- (a) **(totdat)** Ek sal wag. Jy is gereed.
Ek sal wag totdat . . .
- (b) **(omdat)** Jy skakel jou pa. Jy wil geld hê.
Jy skakel jou pa omdat . . .
- (c) **(voordat)** Jy moet jou rekening betaal. Jy koop weer iets.
Jy moet jou rekening (account) betaal voordat jy weer . . .
- (d) **(anders)** Jy moet jou rekening betaal. Ons *sny* jou telefoon *af*. (cut off)
Jy moet jou rekening betaal anders . . .
- (e) **(want)** Ek bel van die telefoonhokkie af. My telefoon is buite werking.
Ek bel van die telefoonhokkie af want . . .
- (f) **(en)** Michael neem 'n vorm. Hy skryf 'n telegram.
Michael neem 'n vorm en . . .
- (g) **(daarom)** Dis Sondae goedkoper. U moet Sondae skakel.
Dis Sondae goedkoper daarom . . .
- (h) **(maar)** Jy wil Durban toe skakel. Jy het nie genoeg muntstukke nie.
Jy wil Durban toe skakel, maar . . .
- (i) **(of)** Jy moet jou televisielisensie voor einde (end) Okto-betaal. Jy kry 'n boete.
Jy betaal jou televisielisensie voor einde (end) Oktober of . . .
- 3 Verbind die volgende sinne met die voegwoord **as** (if). Begin elke keer met **as** voor die eerste sin.

Voorbeeld

Jy het genoeg muntstukke. Jy kan bel.
As jy genoeg muntstukke het, kan jy bel.

- (a) Jy plak 'n seël op 'n brief. Jy kan die brief gaan pos.
As jy 'n seël op 'n brief plak, . . .
- (b) Jy gooi 'n muntstuk in die gleuf. Jy kan bel.
As jy 'n muntstuk in die gleuf gooi . . .

- (c) Jy is klaar. Jy moet die gehoorstuk ophang.
As jy klaar is, . . .
- (d) Jy wil 'n telegram stuur. Jy moet 'n vorm invul.
As jy 'n telegram wil stuur, . . .

4 Skryf in die negatief.

Voorbeeld

Gebruik die blou vorm!

Moenie die blou vorm gebruik **nie!**

- (a) Vra die beampte!
(b) Skakel jou vader dadelik!
(c) Plaas 'n 10-sentstuk in die gleuf!
(d) Gebruik blokletters!
(e) Gaan na die toonbank langsaan!
- 5 Find the most likely response for each of the following questions:
(a) Goeiemôre, Smit hier. Kan ek asseblief met mnr. Palm praat?	(i) Hy het nie gesê wanneer ek hom kan verwag nie.
(b) Goeiemôre, Juffrou. Sal jy jou baas vra om my asseblief vanmiddag te skakel?	(ii) Hy het nie gesê waarheen hy gaan nie.
(c) Waar is jou baas heen?	(iii) Sover ek weet, nog nie.
(d) Is my kontrak met hom al geteken?	(iv) Jammer, mnr. Palm is uitstedig. Wil u met sy sekretaresse praat?
(e) Wanneer kom hy terug?	(v) Ek sal hom nie vanmiddag sien nie, dis my vry middag.

Begrip

Consult a dictionary or the vocabulary list. (Raadpleeg 'n woerdeboek of die woordeskatlys.)

Reg of verkeerd? (Gee die regte antwoord waar nodig.)

- 1 Karel se motor is nog stukkend.
- 2 Annie is altyd betyds.
- 3 Karel het R100 vir sy motor se reparasie (repairs) betaal.
- 4 Karel het 'n afspraak met Annie gemaak vir sewe-uur.
- 5 Karel sal hulle vriende oplaai as Marie nie weer laat is nie.

Karel maak 'n afspraak met Annie

- Annie** Hallo! Annie hier.
- Karel** Hallo, Annie. Hoe gaan dit met jou? Ek het jou lanklaas gesien. Kom jy vanaand saam met my?
- Annie** Dit gaan goed, maar waarheen moet ek saamgaan?
- Karel** Ek het lus vir lekker ontspanning. Kom, ons gaan dans.
- Annie** Wat moet ek aantrek?
- Karel** Trek jou rooi rok aan. Jy lyk pragtig daarin.
- Annie** Waarmee sal ons ry? Jou kar is mos stukkend.
- Karel** Nee, hy is lankal reg. Dit het my 'n klomp geld gekos.
- Annie** Hoe laat kom jy my haal?
- Karel** Agt-uur. Moenie weer laat wees soos gewoonlik nie. As jy laat is, gaan ek alleen.
- Annie** Die orkes is goed, nie waar nie!
- Karel** Ja, dis 'n baie lewendige orkes.
- Annie** Gaan Marie en Piet saam?
- Karel** Ja, as Marie betyds klaar is, gaan ons hulle oplaai.

15 Soek u werk?

The aim of this unit is to teach you how to advertise a post, how to apply for a post and how to accept or refuse a post.

Poste-advertensie

Mev. Brown bestudeer die poste-advertensies wat daagliks in die koerant verskyn. Sy vergelyk salarisskale, werkure en byvoordele. Die volgende advertensie in die *Pretoria News* van 11 Februarie 19__ trek haar aandag.

VAKATURE

ASSISTENT-SEKRETARESSE

BRINK EN SEUNS

(PROKUREURS)

n Aantreklike pos vir n goed gekwalifiseerde ervare tweektalige sekretaresse. Oudio-tik n vereiste.
Kenniss van woordverwerking n aanbeveling.

Salaris: Volgens ondervinding
Werkure: 5 dae per week van 08h00 tot 16h00
Byvoordele: Pensioenskema
Mediese hulpskema
Verlof: 30 dae per jaar

Skakel 28789 om n onderhoud te reël.
Meld twee verwysings.

Gegewensrekord

Mev. Brown stel haar gegewensrekord op in memorandumvorm. (Mrs Brown compiles her *curriculum vitae* in memorandum form.)

VAN	BROWN
NAAM	MARY-ANNE
ADRES	PARKSTRAAT 801, ARCADIA, PRETORIA
NASIONALITEIT	BRIT
GEBOORTEDATUM	5 MEI 1950
HUWELIKSTAAT	GETROUD
KINDERS	2
KWALIFIKASIES	SEKRETARIELE DIPLOMA (Regsekretaresse) DIPLOMA REKENAARWETENSKAP SPESIALE KURSUS IN OUDIO-TIK EN WOORDVERWERKING
ONDERVINDING	6 jr. (3 jaar algemene kantoorwerk in Londen) (3 jaar in 'n prokureurskantoor in Johannesburg)
VERWYSINGS	1 MNR. A. VAN WYK POSBUS 345 LINDEN, JOHANNESBURG 2000 2 MEV. C. DE KLERK POSBUS 27 PRETORIA 0001

A job interview

Sekretaresse Goeiemôre. Brink en Seuns.
Mev. Brown Ek het u advertensie in die *Pretoria News* gelees en stel baie belang in die pos van assistent-sekretaresse. Kan u asseblief vir my 'n onderhoud reël?
Sekretaresse U naam?
Mev. Brown Mary-Anne Brown.

- Sekretaresse** Kan u eerskomende Woensdag, 13 Februarie om 9 vm. hier wees?
- Mev. Brown** Dit sal my pas.
- Sekretaresse** Weet u waar ons kantore is?
- Mev. Brown** Ja, dis nie ver van my huis af nie.
- Sekretaresse** Goed. Dan sien ons u Woensdagoggend in mnr. Brink se kantoor. Tot siens, mev. Brown.
- Mev. Brown** Tot siens en baie dankie.

- Mary-Anne** Goeiemôre, Meneer.
- Brink** Goeiemôre, mev. Brown. Lekker dag, nè?
- Mary-Anne** Ja, dis heerlik sonnig.
- Brink** Ek verstaan u stel baie belang in werk by 'n prokureursfirma.
- Mary-Anne** Ja, ek is as regsekretaresse opgelei en het drie jaar by 'n prokureursfirma in Londen gewerk en later ook drie jaar by 'n prokureur in Johannesburg.
- Brink** Ek hoor u praat Afrikaans goed. Waar het u geleer?
- Mary-Anne** Ek het twee praktiese kursusse by die Tegniese Kollege in Johannesburg gevolg. My man is goed tweetalig en hy help my ook baie.
- Brink** Ons kliënte is hoofsaaklik Afrikaanssprekend, hoewel ons ook baie Engelssprekendes het. Mevrou, ek sien u het 'n spesiale kursus in woordverwerking gevolg. Het u ook praktiese ervaring?
- Mary-Anne** Ja, ek het die afgelope jaar net oudio-tik en woordverwerking hier in Johannesburg gedoen.
- Brink** Het u enige vrae?
- Mary-Anne** Ek wil graag weet of hierdie pos tydelik of permanent is.
- Brink** Dis permanent en daar is ook 'n moontlikheid dat die suksesvolle kandidaat tot sekretaresse bevorder kan word.
- Mary-Anne** Wat is die salarisskaal?
- Brink** Met u kwalifikasies en ondervinding kan ons u R. . . . per maand aanbied.
- Mary-Anne** Dit klink goed.
- Brink** Baie dankie dat u gekom het. Ons laat u spoedig weet of u aangestel is.

- Mary-Anne** Baie dankie vir die onderhoud. Tot siens, mnr. Brink.
- Brink** Tot siens, Mevrou.

Soek u werk?	<i>Are you looking for work?</i>
verskyn	<i>appear</i>
poste-advertensies	<i>job advertisements</i>
daaglik	<i>daily</i>
vergelyk	<i>compare</i>
salarisskaal	<i>salary scale</i>
werkure	<i>working hours</i>
byvoordele	<i>fringe benefits</i>
aandag	<i>attention</i>
vakature	<i>vacancy</i>
assistent-sekretaresse	<i>assistant secretary</i>
aantreklike	<i>attractive</i>
gekwalifiseerde	<i>qualified</i>
ervare	<i>experienced</i>
tweetalig	<i>bilingual</i>
oudio-tik	<i>audio-typing</i>
vereiste	<i>requirement</i>
kennis	<i>knowledge</i>
woordverwerking	<i>word processing</i>
aanbeveling	<i>recommendation</i>
ondervinding	<i>experience</i>
pensioenskema	<i>pension scheme</i>
mediese hulpskema	<i>medical aid scheme</i>
verlof	<i>leave</i>
meld	<i>state</i>
verwysings	<i>references</i>
gegewensrekord	<i>curriculum vitae</i>
sekretariële diploma	<i>secretarial diploma</i>
regsekretaresse	<i>legal secretary</i>
spesiale kursus	<i>special course</i>
eerskomende	<i>next, forthcoming</i>
sonnig	<i>sunny</i>
prokureursfirma	<i>firm of attorneys</i>
oplei	<i>train</i>
praktiese	<i>practical</i>
tegniese kollege	<i>technical college</i>
tweetalig	<i>bilingual</i>
kliënt(e)	<i>client(s)</i>
hoofsaaklik	<i>mainly</i>
ervaring	<i>experience</i>

afgelope
moontlikheid
bevorder
spoedig

past
possibility
promote
soon

'n Aanstellingsbrief

Brink en Seuns

Prokureurs
ABC-sentrum 7
Kerkstraat 134
PRETORIA 0002

17 Februarie 19

Mev. N. Brown
Parkstraat 801
Arcadia
Pretoria
0002

Geagte mev. Brown

AANSTELLING: ASSISTENT-SEKRETARESSE

U is by bogenoemde firma aangestel vanaf 1 Maart 19 teen 'n salaris van R per maand. Die bedrag wat u vir ons pensioenfonds en mediese skema moet betaal, sal R per maand wees. Indien u enige navrae het, skakel ons sekretaresse asseblief.

Vriendelike groete.

Die uwe

C. BRINK

Aanvaarding van aanstelling

Parkstraat 801
Arcadia
Pretoria
0002

18 Februarie 19...

Menere Brink en Seuns
ABC-Sentrum 7
Kerkstraat 134
Pretoria
0002

Geagte mnr. Brink

AANSTELLING: ASSISTENT - SEKRETARESSE

Ek erken ontvangs van u aanstellingsbrief en neem die betrekking met dank aan. Baie dankie vir die vertroue in my gestel.

Ek sal 1 Maart op kantoor wees.

Vriendelike groete.

Die uwe

MARY-ANNE BROWN (MEV.)

Bedankingstelegram

As mev. Brown die pos nie aanvaar het nie, sou sy die volgende teleggram gestuur het:

JAMMER KAN POS NIE AANVAAR EGGENOOT SKIELIK
VERPLAAS
MBROWN

ABC-INVORDERERS

Vakature vir Kantoorklerk M/V

Vereistes: Ondervinding van kantooradministrasie

Pligte: Verantwoordelik vir tweetalige korrespondensie en boekhouding.

Salaris: R__ p.m.; Verlof: 3 weke p.j.

Doen aansoek by Bestuurder.

Posbus 17
Kaapstad
8000

Sluitingsdatum: 20 Maart 19__

SUID-AFRIKAANSE BOEKUITGEWERS

SENIOR VERTEENWOORDIGER

Ons soek 'n manlike persoon

- met ten minste 5 jaar ervaring
- in besit van 'n matrikulasiesertifikaat
- wat goed kan kommunikeer in albei amptelike tale
- in goeie gesondheid verkeer

Salaris plus kommissie R__ p.m.

Aanvangsdatum: 1 Julie 19__

Verlof: 30 dae per jaar

Byvoordele: firmamotor, pensioenfonds, mediese fonds,
13de tjek

Rig aansoeke aan:

Die Bestuurder
Posbus 572
Durban
4000

aanstellingsbrief	<i>letter of appointment</i>
betrekking	<i>post</i>
Die uwe	<i>Yours faithfully</i>
bedankingstelegram	<i>telegram of refusal</i>
vertroue	<i>confidence</i>
eggenoot	<i>husband</i>
verplaas	<i>transfer</i>
Suid-Afrikaanse Brouery	<i>South African Breweries</i>
senior	<i>senior</i>
verteenwoordiger	<i>representative (traveller)</i>
manlik	<i>masculine/male</i>
ten minste	<i>at least</i>
albei, (altwee)	<i>both</i>
in besit van	<i>in possession of</i>
matrikulasiesertifikaat	<i>matriculation certificate</i>
kommunikeer	<i>communicate</i>
amptelike tale	<i>official languages</i>
in goeie gesondheid verkeer	<i>be in good health</i>
plus	<i>plus</i>
kommissie	<i>commission</i>
aanvangsdatum	<i>commencement date</i>
firmamotor	<i>company car</i>
rig	<i>direct</i>
invoerders	<i>importers</i>
aansoek(e)	<i>application(s)</i>
kantoorklerk	<i>office clerk</i>
kantooradministrasie	<i>office management</i>
pligte	<i>duties</i>
verantwoordelik	<i>responsible</i>
korrespondensie	<i>correspondence</i>
boekhouding	<i>bookkeeping</i>
sluitingsdatum	<i>closing date</i>

'n Skriftelike aansoek

Dirk Smit doen skriftelik aansoek om die pos as verteenwoordiger.

Hoofstraat 20
Claremont
DURBAN
4001

15 Mei 19...

Die Bestuurder
SA Boekuitgewers
Posbus 572
DURBAN
4000

Geagte Heer

VAKATURE: SENIOR VERTEENWOORDIGER

Met verwysing na bogenoemde advertensie in die *Natal Mercury* van 14 April doen ek aansoek om die vakante betrekking.

Ek is 31 jaar oud en verkeer in goeie gesondheid.

Ek het 'n matrikulasiesertifikaat in 19... aan die Hoërskool Port Natal verwerf in die volgende vakke:

Engels (Hoër Graad)
Afrikaans A (Hoër Graad)
Zulu
Boekhou
Wiskunde
Biologie

Vanaf 19... tot 19... het ek by die firma *Jacobs en Jacobs* algemene kantoorwerk gedoen. Die afgelope vier jaar werk ek as verteenwoordiger vir die firma *Naidoo-broers* in Durban.

Ek stel belang in u pos aangesien dit vir my 'n groter uitdaging met 'n beter salaris en byvoordele bied. In my huidige werk kommunikeer ek daaglik in Afrikaans, Engels en Zulu.

As u 'n persoonlike onderhoud verlang, is ek bereid om te kom wanneer dit u pas.

Die uwe

DSmit

D SMIT

aansoek doen	apply
verteenwoordiger	representative
skriftelik	in writing
met verwysing na bogenoemde	with reference to above-mentioned
vakant(e)	vacant
betrekking	post
gesondheid	health
verwerf	obtain
vak(ke)	subject(s)
hoër graad	higher grade
algemene	general
kantoorwerk	office work
aangesien	seeing that
uitdaging	challenge
persoonlike	personal
bereid	prepared
verlang	desire

Aanstellingstelegram

Dirk Smit ontvang die volgende aanstellingstelegram:

VANAF 1 JULIE AANGESTEL AS SENIOR VERTEENWOORDIGER TEEN R... PER JAAR BEVESTIG ASSEBLIEF

SA BOEK DURBAN

Aanvaardingstelegram

Dirk Smit stuur die volgende aanvaardingstelegram:

AANVAAR BETREKKING VANAF 1 JULIE

D SMIT

Diensopseggingsbrief

	Hoofstraat 20 Claremont DURBAN 4001
	22 Mei 1987
Die Bestuurder Naidoo-broers Posbus 947 DURBAN 4000	
Geagte Menere	
<u>DIENSOPSEGGING: POS VERTEENWOORDIGER</u>	
Dit spyt my om na vier jaar uit hierdie pos te bedank.	
Aangesien ek 'n senior betrekking met 'n groter salaris en byvoordele aanvaar het, gee ek kennis dat ek u diens op 30 Junie sal verlaat.	
Baie dankie vir u vriendelikheid en voorbeeld die afgelope vier jaar. Ek het baie by u firma geleer en neem net aangename herinneringe saam met my.	
Ek wens u firma baie voorspoedige jare toe.	
Vriendelike groete.	
Die uwe	
	
<u>DIRK SMIT</u>	

aanstellingstelegram	telegram of appointment
bevestig	confirm
aanvaardingstelegram	telegram of acceptance
diensopsegging	resignation
bedank	resign
kennis gee	give notice
herinneringe	memories
voorspoedige	prosperous

Notes

1 Daar is drie maniere om *teenstelling* (opposites) uit te druk:

(a) Gebruik 'n ander woord

mooi	pretty	lelik	ugly
skoon	clean	vuil	dirty
kom	come	gaan	go
swak	weak	sterk	strong
goed	good	sleg	bad
skaars	scarce	volop	abundant
begin	begin	eindig	end
invoer	import	uitvoer	export
swaar	heavy	lig	light
bo	above	onder	below

(b) Add the prefix *on-* to the word.

tevrede	satisfied	ontevrede	dissatisfied
gelukkig	happy	ongelukkig	unhappy
geduldig	patient	ongeduldig	impatient
getroud	married	ongetroud	unmarried
dankbaar	grateful	ondankbaar	ungrateful
professioneel	professional	onprofessioneel	unprofessional
geskoolde	schooled, skilled	ongeskoolde	unskooled unskilled

(c) Add the suffix *-loos/-eloos* to the word.

ouer	—	ouerloos	without parents
werk	—	werkloos	unemployed
moed	—	moedeloos	desperate, despondent
vrug	—	vrugteloo	fruitless

2 Some words connected with time.

Hoe lank werk u **reeds** by hierdie fabriek? (*already*)

Ek werk hier **sedert** Maart. (*since*)

Hoe lank gaan jy **nog** bly? (*still*)

Ek het drie jaar **gelede** klaargemaak. (*ago*)

Waar het jy **verlede** jaar gewerk? (*last*)
 Kom jy ons groet **voordat/voor** jy vertrek? (*before*)
 Wat gaan jy maak **terwyl** ek inkopies doen? (*while*)
 Wat gaan jy doen **nadat/na** jy jou graad verwerf het? (*after*)
 Ek bly **totdat/tot** ek genoeg geld verdien het. (*until*)
Intussen sal my vrou maar tevrede moet wees om hier te bly. (*meanwhile*)
Tydens jou verblyf in die buiteland sal ek jou hond op-pas. (*during*)

- 3 If you start a complex sentence with some of these words such as *sedert, terwyl, voordat, totdat* the verb will be at the end of the first sentence and the main sentence will begin with a verb.

Example

sedert Sedert ek hier kom **woon het, rus** ek baie lekker.
terwyl Terwyl ek lees, **luister** jy na die radio.
voordat Voordat jy gaan **slaap, moet** jy die lig afskakel (switch off).
nadat Nadat hy **vertrek het, is** sy alleen.
totdat Totdat jy asseblief **sê, hou** ek jou vas.

- 4 Irregular form of the past tense

The past tense of:

sal is **sou**
wil is **wou**
kan is **kon**

Ek **sal** elke dag skryf as ek **wil** en **kan**.
 Ek **sou** elke dag geskryf het as ek **wou** en **kon**.
 (I would have written everyday if I wanted to and if I could.)

- 5 Connecting sounds **-s, -e, -er** are often used to form compound words.

(a) *Example (-s-)*

universiteit + graad = universiteitsgraad
 prokureur + firma = prokureursfirma
 aanstelling + brief = aanstellingsbrief

(b) *Example (-e)*

mens + kind = mensekind
 (human being)

(c) *Example (-er)*

kind + biblioteek = kinderbiblioteek
 (children's library)

- 6 Twee woorde langs mekaar sonder (without) 'n verbindingsklank:

werk + ure = werkure
 woord + verwerking = woordverwerking
 pensioen + skema = pensioenskema
 salaris + skaal = salarisskaal
 geboorte + datum = geboortedatum
 Woensdag + oggend = Woensdagoggend
 petrol + prys = petrolprys
 matrikulasie + sertifikaat = matrikulasiesertifikaat
 kantoor + administrasie = kantooradministrasie

- 7 If the second word begins with an s no extra s is used:

reg + sekretaresse = regsekretaresse
 werk + situasie = werksituasie

- 8 If the first word ends in s and the second begins with s, retain ss:

Afrikaans + sprekend = Afrikaanssprekend
 Engels + sprekend = Engelssprekend
 salaris + skaal = salarisskaal

It may be easier if you start off by merely joining words without connecting sounds. You will soon find that you will use connecting sounds automatically where they are essential.

EXERCISE 15

- 1 Beantwoord die vrae in Afrikaans:

- (a) Waarin het mev. Brown van die vakature by Brink en Seuns gelees?
 (b) Is mev. Brown ongetroud, getroud of geskei (divorced)?
 (c) Hoeveel jaar ervaring/ondervinding het mev. Brown?
 (d) Hoe weet u dat mev. Brown 'n woordverwerker ken?
 (e) Noem die twee stede waar mev. Brown gewerk het.
 (f) Waar het mev. Brown Afrikaans geleer? Noem die inrigting (institution).
 (g) Vir wie het mev. Brown geskakel om vir haar 'n onderhoud te reël?

- (h) Is mev. Brown tevrede met die salaris wat Brink haar aanbied?
- (i) Hoe weet u dat daar 'n kans vir bevordering in hierdie pos is?
- (j) Waar is hierdie onderhoud gevoer?
- 2 Reg? of Verkeerd? Gee die regte antwoord waar nodig.
- (a) Mev. Brown kan Engels en Afrikaans praat.
- (b) Mev. Brown het geen ervaring in oudio-tik en woordverwerking nie.
- (c) Mev. Brown is as regsekretaresse opgelei.
- (d) Mev. Brown is tevrede met die tyd wat vir haar onderhoud met mnr. Brink gereël is.
- (e) Die firma se kliënte is almal Engelssprekend.

Begrip

A Lees die gesprek en beantwoord die vrae.

- Gaan dit goed met die motorhandel?
- Het party motorfabrieke probleme met stakings?
- Met wie gaan dit die beste op ekonomiese gebied?
- Wat moet Jan se vrou doen?
- Wat sê Jan moet ons doen as ons wil hê dit moet beter gaan?

'n Gesprek tussen twee kennisse.

- Jan** Tog nie Daan nie! Wat 'n verrassing! Hoe gaan dit?
- Daan** Goed, man, net besig. Ek is hier in Port Elizabeth vir 'n nuwe projek. Hoe gaan dit met julle firma?
- Jan** Sleg, man, sleg. Ons sukkel. Die motorhandel is dood. Baie handelaars sal bankrot raak. Ons het 'n ekonomiese krisis.
- Daan** Is daar al stakings by julle fabriek?
- Jan** Nee, nog nie, maar die ongeskoolde werkers raak opstandig. Die geskoolde mense is nog tevrede en met die professionele mense gaan dit vandag die beste.
- Daan** Julle moenie moedeloos raak nie; dit sal weer beter gaan.
- Jan** Intussen moet my vrou maar weer arbeidsmark toe. Ons sal moet spaar en leer om binne ons begroting te leef.
- Daan** Ja, alles word duurder. Nou is dit weer die petrolprys!
- Jan** Dit gaan darem nog baie goed met ons. Ons mag nie kla en ondankbaar wees nie.

B Vul die onderstaande gegewensmemorandum in met u persoonlike gegewens.

Aansoek om indiensneming

PERSONEELKE GEGEWENS

VAN	VOORNAAM (-NAME)			TELEFOONNUMMER
HUISADRES				
POSADRES				
GEBOORTEDATUM	JAAR	MAAND	DAG	PERSOONSNOMMER
HUWELIKSTAAT	ONGETROUD	GETROUD	WEDUWEE/WEWENAAR	GESKEI
OPLEIDING	TERSIÈRE KWALIFIKASIES: DIPLOMA			GRAAD (GRADE)
SEKONDÊRE KWALIFIKASIES: STANDERD				
NAAM VAN SKOOL	NAAM VAN TERSIÈRE INRIGTING			
ONDERVINDING	ADRES			DATUMS VAN DIENS
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
VERWYSINGS	ADRES			TELEFOONNUMMER
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2

Ek sertifiseer dat alle inligting hier verstrek waar en juis is. Ek het geen beswaar teen 'n mediese ondersoek soos deur u firma verlang nie.

DATUM VAN AANSOEK ..... HANDTEKENING VAN APPLIKANT .....

Naam van organisasie

16 Motor-ry

The aim of this unit is to teach you the most important facts about traffic on South African roads. You will learn to express yourself at the filling station, to explain what is wrong and to use words connected with measure and weight.

Spitstyd in die stad

Die motors ry buffer teen buffer. Die stad se werkers haas na die sentrale stad vir hulle dagtaak. In die meeste motors is daar net die eienaar en een of twee passasiers. Hier en daar is 'n motor vol passasiers wat aan 'n saamryklub behoort en petrol wil bespaar. Hulle is dikwels pendelaars van buurdorpe. Die meeste motoriste oortree nie die verkeersreëls nie.

Die rookmis hang swaar oor die stad. Die verkeerspolisie probeer om die verkeer te laat vloei. Een motor gaan staan. Sy brandstof het opgeraak. Die hele verkeer is ontwrig. Daar is 'n lelike verkeersknoop, maar die verkeersman los die probleem gou op. Een jong man wil by 'n paar motors verbystee, maar moet by die rooi verkeerslig wag. Die verkeersbeampte waarsku hom. As die verkeerslig groen is, beweeg die verkeer vinniger. Die jong man spoed voort. 'n Ent verder jaag hy oor 'n snelstrik. 'n Ander verkeersman trek hom van die pad af en die volgende gesprek vind plaas:

Verkeersbeampte	Jy het die snelheidsgrens oorskry, Meneer.
Jong man	Dit kan nie wees nie.
Verkeersbeampte	Wil jy sien hoe vinnig jy in 'n beboude gebied gery het? . . . 90 km/h.
Jong man	Ek glo dit nie. My snelheidsmeter is seker verkeerd.
Verkeersbeampte	Dan moet jy dit maar laat toets, Meneer . . . Wys my jou rybewys.
Jong man	Ek het dit nie hier nie.
Verkeersbeampte	Hoe lank bestuur jy al?
Jong man	'n Maand.

Verkeersbeampte Um . . . (skryf 'n kaartjie.) Betaal by die naaste polisiestasie. As jy nie jou boete betaal nie, sal jy 'n dagvaarding ontvang . . . Net 'n oomblik . . . Waar is jou derdeparty-versekering?

Jong man O! Ek het vergeet om dit vanmôre op te sit.

Verkeersbeampte Nog 'n boete, jong man!

Jong man Ek gaan hof toe!

spitstyd	peak hour
buffer	bumper
haas	hurry, hasten
teen	against
sentrale	central
dagtaak	daily task
eienaar	owner
saamryklub	lift club
behoort	belong
bespaar	save
dikwels	often
pendelaars	commuters
buurdorpe	neighbouring towns
verkeersreëls	traffic rules
oortree	tresspass
rookmis	smog
hang	hang
swaar	heavy
oor	over
verkeerspolisie	traffic police
vloei	flow
sy brandstof het opgeraak	he ran out of fuel
verkeer	traffic
ontwrig	disrupt
verkeersknoop	traffic jam
oplos	solve
verkeersbeampte	traffic officer
verbystee	overtake
voort	forward
verkeerslig	traffic light
waarsku	warn
beweeg	move
spoed	speed
jaag	race
snelstrik	speed trap

ent	short distance
aftrek	pull off
snelheidsgrens	speed limit
oorskry	surpass
beboude gebied	built-up area
glo	believe
snelheidsmeter	speedometer
toets	test
wys	show
rybewys	driver's licence
dagvaarding	summons
derdepartyversekering	third party insurance
hof	court

Padverkeerstekens

'n Paar reëlingstekens

Stopteken
Stop sign

Toegeeteken
Yield sign

Geen ingang
No entry

'n Paar waarskuwingstekens

Y-Ansluiting
Y-Junction

Tweerigtingverkeer
Two-way traffic

Verkeersirkel
Traffic circle

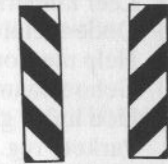
'n Paar gidstekens (inligtingstekens)

Opheffing
De-restriction

Deurpad begin
Freeway begins

Gevaarplate
Danger plates

Afmetings, massa, spoed, volume

Measurement, weight, speed, volume

Lengte

sentimeter	centimetre	cm
millimeter	millimetre	mm
meter	metre	m
kilometer	kilometre	km

Massa

gram	gram	g
kilogram	kilogram	kg

Spoed

kilometer per uur	kilometres per hour	km/h / kpu
-------------------	---------------------	------------

Volume

liter	litre	ℓ
milliliter	millilitre	ml
kiloliter	kilolitre	kl

Hints for road safety

- (a) Leer kinders elementêre verkeersreëls deur speletjies.
 (b) Ondersteun padveiligheidsveldtogte en werk saam.
 (c) Help met fondsinsameling.
 (d) Gehoorsaam verkeersreëls.
 (e) Hou links, gaan regs verby.
 (f) Parkeer reg.
 (g) Hou 'n veilige volgafstand.
 (h) Laat u motor deur 'n goeie werktuigkundige nasien.
 (i) Toets ligte, remme, toeter en bande gereeld.
 (j) Leer noodhulp.
 (k) Maak veiligheidsgordel vas.
 (l) Moenie drink en bestuur nie.
 (m) Leer om 'n brand te blus.
 (n) Laat u oë toets.
 (o) Motorfietsryers moet 'n valhelm dra.

elementêre	<i>elementary</i>
ondersteun	<i>support</i>
padveiligheidsveldtog	<i>road safety campaign</i>
verkeersreëls	<i>traffic rules</i>
fondsinsameling	<i>fund raising</i>
gehoorsaam	<i>obey</i>
verbygaan	<i>pass</i>
veilige	<i>safe</i>
volgafstand	<i>following distance</i>
werktuigkundige	<i>mechanic</i>
nasien	<i>check</i>
remme	<i>brakes</i>
toeter	<i>hooter</i>
bande	<i>tyres</i>
noodhulp	<i>first aid</i>
vasmaak	<i>fasten</i>
veiligheidsgordel	<i>safety belt</i>
brand	<i>fire</i>
blus	<i>extinguish</i>
motorfietsryers	<i>motorcyclists</i>
valhelm	<i>helmet</i>

By die vulstasie

Petroljoggie Môre, Meneer. Vol maak?

- Motoris** Ja, maak asseblief vol. Met Super, 93.
Petroljoggie Meneer is nou by die kus. U moet 98 ingooi. Die sleutel van u tenk asseblief.
Motoris Goed, Kontroleer asseblief die water en olie.
Petroljoggie En die bande?
Motoris Ja, pomp 2,1 reg rondom.
Petroljoggie (saggies) Die windskerm is darem vuil! (Hy begin skoonmaak.)
Motoris (betaal) Hou maar die kleingeld vir 'n footjie.
Petroljoggie Dankie, Meneer, dankie.

vulstasie	<i>filling station</i>
petroljoggie	<i>pump attendant</i>
kus	<i>coast</i>
ingooi	<i>put in</i>
tenk	<i>tank</i>
kontroleer	<i>check</i>
olie	<i>oil</i>
pomp	<i>pump</i>
reg rondom	<i>all around</i>
saggies	<i>softly</i>
windskerm	<i>windscreen</i>
skoonmaak	<i>clean</i>
hou	<i>keep</i>
footjie	<i>tip</i>

'n Ongeluk

Jan, 'n mediese student, hoor net remme skree en daarna 'n harde slag. Hy hardloop nader om te kyk wat gebeur het en om te help. 'n Jong damestudent op haar nuwe motorfiets het teen 'n motor gebots. Sy het te na aan die motor gery en toe die motoris skielik rem om 'n verbyganger nie te tref nie, het sy in die motor vasgery. Die botsing was nie ernstig nie omdat sy nie vinnig gery het nie, maar sy het baie pyn verduur.

Gelukkig het Jan noodhulp geken. Hy het die beseerde meisie gou gemaklik gemaak, haar vir skok behandel en die bloeding op haar knie gestop.

Jan het 'n omstander gevra om die polisie en 'n ambulans te ontbied. Hulle was gou op die toneel. Die student is deur die ambulanspersoneel op 'n draagbaar gelaai en vinnig na die hospitaal geneem. Gelukkig het sy 'n valhelm gedra en is net lig beseer. Haar motorfiets was egter 'n totale wrak en moes afgeskryf word.

Die verslae motoris, 'n senior burger, het om verskoning gevra. Hoewel hy onskuldig was, het hy baie sleg gevoel. Hy was dankbaar dat die ongeluk nie noodlottig was nie. Jan was 'n ooggetuie en moes in die hof gaan getuig.

ongeluk	<i>accident</i>
mediese	<i>medical</i>
rem (pl. remme)	<i>brake</i>
skree	<i>screech</i>
slag	<i>impact</i>
gebeur	<i>happen</i>
motorfiets	<i>motor cycle</i>
tref	<i>hit</i>
vasry	<i>drive into, collide with</i>
botsing	<i>collision</i>
ernstig	<i>serious</i>
vinnig	<i>fast</i>
pyn	<i>pain</i>
verduur	<i>endure</i>
beseerde	<i>injured</i>
gemaklik	<i>comfortable</i>
skok	<i>shock</i>
bloeding	<i>bleeding</i>
knie	<i>knee</i>
omstander	<i>onlooker</i>
ambulans	<i>ambulance</i>
ambulanspersoneel	<i>ambulance staff</i>
draagbaar	<i>stretcher</i>
totale wrak	<i>total wreck</i>
afskryf	<i>write off</i>
sleg voel	<i>feel bad</i>
noodlottig	<i>fatal</i>
senior burger	<i>senior citizen</i>
verslae motoris	<i>dumbfounded motorist</i>
ooggetuie	<i>eye-witness</i>
getuig	<i>testify</i>

My motor staan

Mev. Brown skakel die motorhawe (garage).

Mev. Brown Hallo, hallo, is dit die Ford-garage?

Stem Ja, kan ek help?

Mev. Brown Ja, asseblief. My motor het nou net gaan staan. Ek weet nie wat verkeerd is nie. Ek dink dis die koppelaar.

Stem Ek stuur dadelik 'n werktuigkundige.

Mev. Brown Maak tog gou, asseblief.

Stem Presies waar is u nou?

Mev. Brown Op die hoek van Dorp- en Kerkstraat.

Stem Wat is die motor se nommer?

Mev. Brown Dis CL 30627.

Stem Watter fabriek is dit?

Mev. Brown Uh . . . uh . . . ek weet nie. Ek dink dis 'n Sierra. Maak net gou.

Stem Mevrouw, ry u 'n Sierra 2-liter-sedanmotor of 'n stasiewa?

Mev. Brown Ag ja, dis 'n stasiewa . . . 'n witte.

Stem Ons is nou-nou by u.

koppelaar	<i>clutch</i>
fabriek	<i>make</i>
sedanmotor	<i>sedan car</i>
stasiewa	<i>station wagon</i>
nou-nou	<i>soon, in a minute</i>

Ken u motor

Die petrol het opgeraak.

The car has run out of petrol.

Ek het 'n pap band, ek dink daar's 'n lek.

I have a flat tyre, I think it's a puncture.

Die battery is pap.

The battery is flat.

Die koppelaar gly.

The clutch is slipping.

Die rem vat nie.

The brakes are not working.

Die ratkas is stukkend.

The gearbox is out of order.

Die buffer het 'n duik in.
Die kar kook.
Die uitlaatpyp het 'n gat in.

Die motor wil nie vat nie. Ek
dink ek moet hom maar inruil
vir 'n nuwe.

*The bumper is dented.
The radiator is overheated.
There is a hole in the exhaust
pipe.
The car will not start. I think I'll
have to trade it in on a new
car.*

Notes

1 More ways of expressing time:

Adverbs of time

Distinguish carefully between these words:

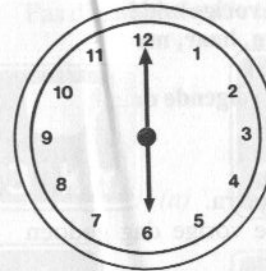
nou	now
nou-nou	presently, very soon, in a minute
netnou	presently
nou net	a minute ago

Voorbeelde

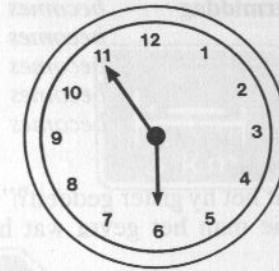
Note how these adverbs are used to indicate tense

Ek lees nou 'n boek. of Ek is nou besig om 'n boek te lees.	<i>I am reading a book.</i> (present continuous tense)
Ek sal nou-nou by jou wees.	<i>I'll be with you in a minute, presently.</i> (future tense)
Ek sal netnou kom.	<i>I'll be there in a little while, presently.</i> (future tense)
Ek het nou net van jou gepraat en hier is jy!	<i>I have just spoken about you and here you are!</i> (present perfect tense)

You will now have observed the importance of these adverbs of time in the sequence of tenses.

Dit is **nou** 6 uur.

Dit was **nou net** 5 voor 6.

Dit sal **nou-nou** 15 minute oor
6 wees – so oor 10 minute.

Dit sal **netnou** halfsewe wees.

2 *Direct and indirect speech*

Direkte rede

Jan vra: "Het jy seergekry, Juffrou?"

Damestudent: "Nie te erg nie, ek kan my bene roer."

Indirekte rede

As u nou aan iemand anders sê wat Jan aan die dame gesê het, dan klink dit so:

Jan het die student gevra *of* sy seergekry het. Sy het geantwoord dat sy nie te erg seergekry het nie en dat sy haar bene kon roer.

Let op die volgende veranderinge.

In the indirect speech:

jy	becomes	hy, sy, ek
gister	becomes	die vorige dag

gistermiddag	<i>becomes</i>
jou	<i>becomes</i>
ek	<i>becomes</i>
môre	<i>becomes</i>
sal	<i>becomes</i>

die vorige middag
hom, haar, my
hy/sy
die volgende dag
sou

Example

“Wat het hy gister gedoen?” het die man gevra.

Die man het gevra wat hy (sy, ek) die vorige dag gedoen het.

EXERCISE 16

Lees “spitstyd in die stad” weer.

- Reg of verkeerd? Gee die regte antwoord waar nodig.
  - Tydens die spitsuur is daar min verkeer in die stad se strate.
  - Die verkeersbeamptes reël die verkeer.
  - 'n Motoris mag ry as die lig na rooi oorslaan.
  - Een motor het gaan staan omdat hy 'n pap band gehad het.
  - Die jong man het die verkeersreëls oortree.
- Kyk na die verkeerstekens en sê vir die bestuurder wat hy nie moet doen nie:

Voorbeeld:

Moenie hier parkeer nie.

- (a) Moenie regs draai nie.   (b) Moenie verbystek nie.   (c) Moenie 'n U-draai maak nie.

3 Pas die teken by die inligting.

(a)

(b)

(c)

(d)

(e)

- (i) kampeerterrein   (iv) hotel/motel
 (ii) telefoon-rigting   (v) restaurant
 (iii) toeriste-inligting

4 Pas die verduideliking (explanation) in kolom B by die sin in kolom A:

(a) 'n Brand blus beteken	(i) dat jy 'n veilige afstand van die motor voor jou moet behou.
(b) 'n Veilige volgafstand hou beteken	(ii) geld wat jy aan iemand gee om dankie te sê.
(c) 'n Motor nasien beteken	(iii) die voorruit van die motor.
(d) Die windskerm is	(iv) dat jy 'n vuur doodmaak.
(e) 'n Fooitjie gee is	(v) dat jy seker maak dat alles reg is.

5 Lees en vul die regte woorde in:

Motoris

“My motor wil nie (a) . . . nie. Miskien het die petrol (b) . . . maar die (c) . . . kan ook pap wees. As u die motor kom haal, kyk tog asseblief ook na die (d) . . . wat gly. U moet ook asseblief 'n nuwe uitlaatpyp insit, hierdie een het 'n (e) . . . in en raas baie.”

Werktuigkundige "Meneer, wil u nie u motor (f) . . . op 'n nuwe een nie?"

Woorde: opgeraak, vat, gat, inruil, battery, koppelaar.

6 Vertel aan iemand wat die spreker gesê het:

Voorbeeld

Motoris aan petroljoggie: "Kyk asseblief na die water."

Die motoris het aan die petroljoggie gesê hy moet asseblief na die water kyk.

- (a) **Motoris** "Gooi asseblief 10 liter petrol in."
- (b) **Joggie** "Gee my u sleutel asseblief."
- (c) **Motoris** "Die tenk is oop."
- (d) **Joggie** "Is die olie reg, Meneer?"
- (e) **Motoris** "Ja. Pomp die bande asseblief."
- (f) **Joggie** "Hoeveel?"
- (g) **Motoris** "Net soos jy verlede week gepomp het."

Begrip (Raadpleeg 'n woordeboek of die woordeskattlys.)

Lees die koerantberig en beantwoord die vrae in Afrikaans.

- 1 Waar het hierdie voorval plaasgevind?
- 2 Is die kollege nuut of oud?
- 3 Watter soort voertuig het in die gebou ingery?
- 4 Het die seuns in hulle beddens bly lê?
- 5 Waar het die voertuig uiteindelik (eventually) tot stilstand gekom?

Vragmotor tref kollegeslaapsaal

SWELLENDAM—'n Groep leerlinge van die geskiedkundige kollege op die dorp het gisteroggend vroeg hier wonderbaarlik aan die dood ontkom toe 'n swaar vragmotor deur die muur van hul slaapsaal gebars en sowat 'n meter verder teen 'n muur tot stilstand gekom het. In die geweldige slag is van die seuns uit hul beddens geslinger.

17 Gesondheid

The aim of this unit is to emphasise the importance of our health. You will also be taught how to express yourself in the doctor's or dentist's surgery.

Goeie gesondheid

Dis vir die moderne mens van die 20ste eeu aan die een kant maklik om gesond te bly, maar aan die ander kant moeilik.

Die mediese wetenskap weet vandag wat om te gebruik om die mens gesond te hou en baie lank te laat leef.

Aan die ander kant, egter, word die mens elke dag bedreig deur besoedeling en spanning.

Ons stede se lug word besoedel deur fabrieksrook, uitlaatgasse van voertuie, huishoudelike rook en sigaretrook. Ons asem die vuil lug in en is baie vatbaar vir longkwale.

Fabrieksafval en 'n onhigiëniese lewenswyse besoedel ons vars water, terwyl ons oseane bedreig word deur oliebesoedeling.

Ons leef so gespanne dat ons slagoffers van stres word en aan hartkwale besyk.

Psigiaters moet ons behandel want ons raak maklik depressief.

Wat moet ons doen?

- (a) Meer oefening kry.
- (b) Gesonde eetgewoontes aankweek.
- (c) Spanning vermy deur genoeg slaap en rus te kry.
- (d) Afsien van slegte eet- en drinkgewoontes.

gesondheid	health
aan die een kant	on the one hand
aan die ander kant	on the other hand
wetenskap	science
bedreig	threaten
besoedeling	pollution
spanning	tension
fabrieksafval	factory refuse

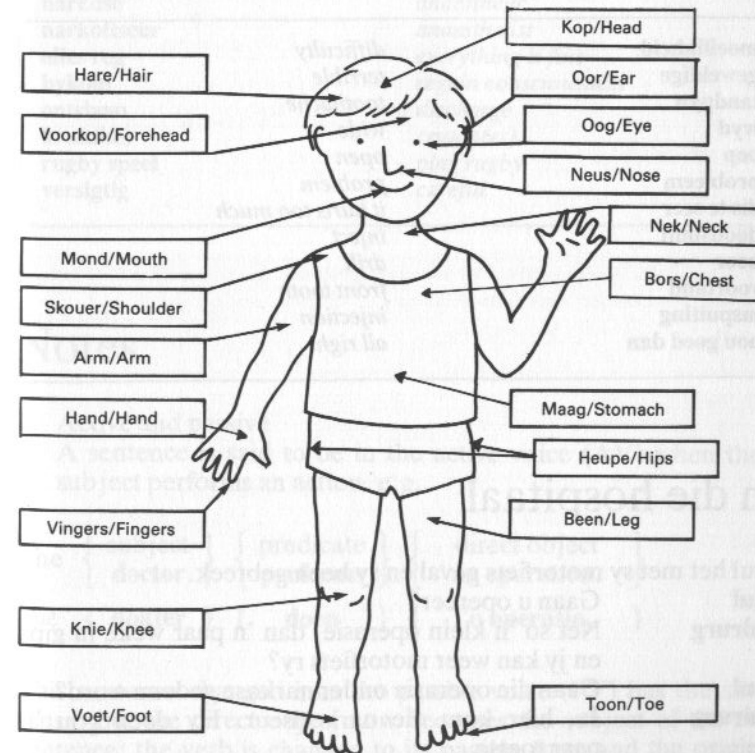
uitlaatgasse	exhaust fumes
huishoudelike	domestic
vatbaar	susceptible
longkwale	lung diseases
onhigiëniese	unhygienic
lewenswyse	lifestyle
besoedel	pollute
vars	fresh
oseane	oceans
gespanne	tense
slagoffers	victims
stres (loan word)	stress
hartkwale	heart diseases
depressiwiteit	depression
depressief	depressive
psigiaters	psychiatrists
oefening	exercise
gesonde	healthy
eetgewoontes	eating habits
asem . . . in (inadem)	inhale
beswyk	die

By die dokter

- Pasiënt** Goeiemôre, Dokter.
Dokter Goeiemôre, Juffrou. Wat is die probleem?
Pasiënt Ek het sedert gister hoofpyn en is 'n bietjie koorsig. Ek is moeg en uitgeput.
Dokter Ek dink nie dis baie ernstig nie, maar kom laat ek u ondersoek . . . Ja-nee, u het 'n kwaai griep.
Pasiënt Mag ek gaan werk?
Dokter Nee, nee. U moet 'n paar dae in die bed bly totdat u beter voel. Hoes u?
Pasiënt Ja, 'n bietjie. Skryf u medisyne voor?
Dokter Rus is die beste vir u, maar ek gee 'n voorskrif vir 'n hoësmiddel en pille . . . Maak 'n afspraak by my ontvangsdame vir 'n kontroleondersoek.
Pasiënt Dankie, Dokter. Tot siens.
Dokter Gou beter word! Tot siens.

pasiënt	patient
hoofpyn	headache
koorsig	feverish
uitgeput	exhausted
ja-nee	sure
kwaai griep	bad flu, influenza
rus	rest
voorskryf	prescribe
voorskrif	prescription
hoësmengsel/middel	cough mixture
kontroleondersoek	check-up

Die Menslike Liggaam The Human Body

By die tandarts

- Pasiënt** Goeiemôre, Dokter.
Tandarts Goeiemôre, Juffrou. Sit gerus . . . Wat is die moeilikheid?
Pasiënt Ek het 'n geweldige tandpyn.
Tandarts Maak jou mond wyd oop . . . Ja-nee, hier is die probleem. Ek sal hierdie tand moet stop.
Pasiënt Nee, asseblief nie – dis te seer.
Tandarts Nee, wat. Ek spuit 'n bietjie dood en jy voel niks.
Pasiënt Ek hou nie van 'n boor nie. Trek die tand maar liewer.
Tandarts Nee, Juffrou. Jy kan nie nou al hierdie voortand verloor nie. Net 'n inspuiting. Dit sal nie seer wees nie.
Pasiënt Nou goed dan, Dokter.

moeilikheid	difficulty
geweldige	terrible
tandpyn	toothache
wyd	wide
oop	open
probleem	problem
dis te seer	it hurts too much
doodspuit	inject
boor	drill
voortand	front tooth
inspuiting	injection
nou goed dan	all right

In die hospitaal

Paul het met sy motorfiets geval en sy been gebreek.

- Paul** Gaan u opereer?
Chirurg Net so 'n klein operasie, dan 'n paar weke in gips en jy kan weer motorfiets ry?
Paul Gaan die operasie onder narkose gedoen word?
Chirurg Ja, hier kom die narkotiseur. Hy doen gou 'n paar toetse.

- Narkotiseur** Alles reg. Môreoggend om 8 in die teater, asseblief, Suster.
Verpleegster Goed, Dokter.

Volgende dag

Die operasie is gedoen en Paul is terug in die algemene saal. Hy het bygekom. Oor 'n paar dae word hy ontslaan, maar hy sal 'n paar weke lank met krukke moet loop. Hy sal eers oor 'n paar maande weer rugby kan speel. Die dokter sê hy moet versigtig wees.

breek	break
operasie	operation
gips	plaster of Paris
narkose	anaesthetic
narkotiseur	anaesthetist
alles reg	everything is fine
bykom	regain consciousness
ontslaan	discharge
kruk(ke)	crutch(es)
rugby speel	play rugby
versigtig	careful

Notes

1 Active and passive

A sentence is said to be in the active voice (AV) when the subject performs an action. e.g.

The	{ subject }	{ predicate }	{ direct object }
	{ doctor }	{ performs }	{ an operation. }
Die	{ dokter }	{ doen }	{ 'n operasie. }

This sentence changed into the passive voice (PV) has the same tense, but the direct object now becomes the subject of the new sentence; the verb is changed to its passive form and the original

subject becomes the agent. The preposition *by* in English (*deur* in Afrikaans) precedes the agent.

The sentence now reads:

The operation { **is performed**
 { **is being performed** } by the doctor.

Die operasie **word** deur die dokter **gedoen**.

We could present it as follows:

Bedrywende vorm	{ Onderwerp Die dokter }	{ Gesegde doen }	{ Direkte voorwerp die operasie }
Active voice	{ Subject The doctor }	{ Predicate performs }	{ Direct Object the operation }

In changing this sentence to the passive voice, the direct object *the operation* now becomes the *new subject*. The verb is changed to its passive form in the present tense "*is done*".

The subject of the sentence in the active voice now becomes the agent preceded by *by*:

Passive voice: The operation is

Present tense: performed by the doctor

Die **operasie word** deur die dokter **gedoen**. (Note the past participle in the last position and the use of **deur**) (Eng. *by*)

Present tense

AV	Subj. Die dokter	Pred. doen	Obj. die operasie
PV	Subj. Die operasie	Predicate in passive voice word gedoen	Agent deur die dokter

More examples

(a) AV Die verpleegster *bring* die tee.

PV Die tee *word* deur die verpleegster *gebring*.

(b) AV Die tandarts *trek* my tand.

PV My tand *word* deur die tandarts *getrek*.

(c) AV Ek *betaal* my rekening.

PV My rekening *word* deur my *betaal*.

(Note no *ge-* added to words beginning with *be-*)

- 2 One can form new words by adding certain suffixes to existing words, e.g. **-ig, -tig, -ing, -aar, -ster, -heid, -loos**.

<i>koors</i>	+	-ig	=	koorsig	feverish
<i>haas</i>	+	-tig	=	haastig	hurried
<i>oefen</i>	+	-ing	=	oefening	exercise
<i>besoedel</i>	+	-ing	=	besoedeling	pollution
<i>bedreig</i>	+	-ing	=	bedreiging	menace
<i>geduld</i>	+	-ig	=	geduldig	patient
<i>inspuit</i>	+	-ing	=	inspuiting	injection
<i>geesdrif</i>	+	-tig	=	geesdriftig	enthusiastic
<i>hengel</i>	+	-aar	=	hengelaar	angler
<i>verpleeg</i>	+	-ster	=	verpleegster	nurse
<i>gesond</i>	+	-heid	=	gesondheid	health

- 3 *Diminutives* can be formed in the same way by using the following suffixes:

<i>toon</i>	+	-tjie	=	toontjie	toe
<i>oog</i>	+	-ie	=	ogie (drop one o)	eye
<i>oor</i>	+	-tjie	=	oortjie	ear
<i>tand</i>	+	-jie	=	tandjie	tooth
<i>vinger</i>	+	-tjie	=	vingertjie	finger
<i>kop</i>	+	-ie	=	koppie (double the p)	head
<i>neus</i>	+	-ie	=	neusie	nose
<i>mond</i>	+	-jie	=	mondjie	mouth

- 4 Nog teenoorgesteldes:

aan die een kant	aan die ander kant
lank	kort
vuil	skoon
vatbaar	onvatbaar
higiënies	onhigiënies
gespanne	ontspanne
maklik	moeilik
meer	minder
genoeg	te veel

EXERCISE 17

- 1 Voltooi:
  - (a) 'n Dokter wat tande stop en trek, is 'n . . .
  - (b) As 'n mens se tand seer is, dan het jy . . .
  - (c) As 'n dokter sê hy gaan spuit, dan gee hy jou 'n . . .
  - (d) Die dokter wat die narkose gee, is 'n . . .
  - (e) Die dokter wat vir Paul gaan opereer, is 'n . . .
- 2 Change into the passive:
  - (a) Fabrieksrook besoedel ons lug.
  - (b) Ons asem vuil lug in.
  - (c) Psigiaters moet ons behandel.
  - (d) Die dokter skryf medisyne voor.
  - (e) Die suster verpleeg die pasiënt.
- 3 Reg of verkeerd? (Gee die regte antwoord.) Lees die leesstuk weer.
  - (a) Ons stede se lug is baie skoon.
  - (b) Die mediese wetenskap weet nie hoe om die mens gesond te hou nie.
  - (c) Stedelinge asem besoedelde lug in.
  - (d) Die moderne mens raak nie maklik depressief nie.
  - (e) Omdat ons baie vuil lug inasem, kry ons baie maklik longsiektes.

Begrip

A Lees die gesprek oor sport en volg die instruksies.

Kies die regte antwoord:

- 1 B hou die meeste van
  - (a) krieket.
  - (b) rugby.
  - (c) tennis.
- 2 Die munisipale klub vra
  - (a) geen ledegeld nie.
  - (b) R50 'n maand.
  - (c) R50 'n jaar.
- 3 A dink die ledegeld is
  - (a) hoog.
  - (b) laag.
  - (c) net reg.

- 4 B dink A sal
  - (a) nie van die klub hou nie.
  - (b) dit geniet om daar te speel.
  - (c) glad nie wil aansluit nie.
- 5 B dink Suid-Afrikaners is miskien sportmal omdat
  - (a) hulle almal aan sport deelneem.
  - (b) baie in hulle leunstoel sit en na die TV-uitsending kyk.
  - (c) te veel na die radio luister.

Twee persone gesels oor sport

- A: Dink jy die Suid-Afrikaners is sportmal?
 B: Miskien, as mens aan die baie leunstoelsportmanne dink wat voor die televisiestel na sport kyk. Aan die ander kant is daar baie mense wat aan geen sport deelneem nie.
- A: Wat is jou geliefkoosde sportsoort?
 B: Ek speel graag tennis.
- A: Is hier 'n baan naby ons?
 B: Ja, die munisipale bane is op die hoek van die volgende straat.
- A: Kan ek by daardie klub aansluit?
 B: Ja, ek is ook 'n lid.
- A: Hoeveel is die subskripsie (ledegeld) per jaar?
 B: Ons betaal R50 per jaar.
- A: Dis baie. Ek moet nog 'n nuwe raket en tennisklere koop.
 B: Maar ek is seker jy sal dit baie geniet. Die lede is vriendelik en gesellig.
- A: Ek kom volgende maand aansluit.

B Kyk na die sketse op die volgende bladsy en sê of die stellings reg of verkeerd is. Gee die regte antwoord.

Voorbeeld

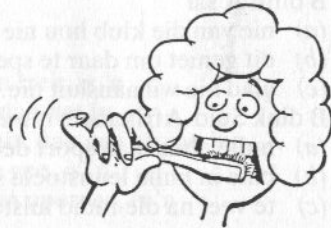
Kam die dame haar hare?

Verkeerd—sy borsel haar tande.

1 Krap die dogter haar kop?	7 Die ou man punt sy toon.
2 Ruik die vrou aan die roos?	8 Die dame krap haar kop.
3 Die man skop die voetbal.	9 Byt die kind met sy tande?
4 Die baba kruip op die grond.	10 Die man buig sy knieë.
5 Die ballerina vryf haar oë.	11 Die man kam sy hare.
6 Die seun plooi sy voorkop.	12 Plooi die dame haar voorkop?

Die man kam sy hare.

Die dame borsel haar tande.

Die baba kruip op die grond.

Die seun krap sy kop.

Die ou dame plooi haar voorkop.

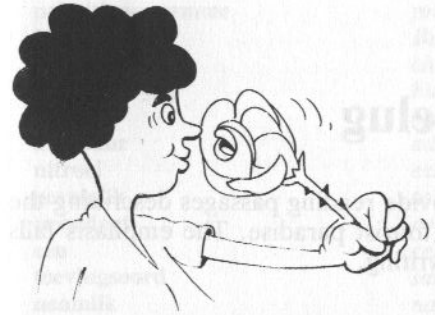
Die dogter vryf haar oë.

Die kind byt met sy tande.

Die seun trek sy wenkbroue op.

Die vrou ruik aan die roos.

Die ou man buig sy knieë.

Die seun skop die voetbal.

Die ballerina punt haar toon.

Die man swaai sy arms.

18 In die buitelug

The aim of this unit is to provide reading passages describing the wealth of South Africa as a tourist paradise. The emphasis falls on narrative and descriptive writing.

Wildtuine en natuureservate

Vierhonderd jaar gelede was Suid-Afrika 'n diereparadys, onaangetas deur die Westerse beskawing en tegnologie. Primitiewe stamme soos die Boesmans het vir die pot gejag. Met die koms van die Westerse beskawing het alles verander. Die mens het meer vir die avontuur begin jag en duisende diere is gevolglik uitgeroei.

Gelukkig het President Paul Kruger aan die einde van die vorige eeu 'n toevlugsoord vir wilde diere geskep, naamlik die Nasionale Krugerwildtuin in die Transvaalse Laeveld.

Vandag is daar 'n groot aantal wildtuine en natuureservate wat alle soorte soogdiere, voëls en plante bewaar. Natuur-bewaring het 'n wetenskap geword met die doel om balans in die ekologie te bewaar.

Die bekendste reservate in Suid-Afrika is die Nasionale Krugerwildtuin in die Transvaal, die Hluhluwewildtuin en die Umfolozi in Natal, die Addo-Olifantpark in die Oos-Kaap, die Kalahari-Gemsbokpark in Noordwes-Kaap en die Bontebokpark in die Wes-Kaap.

In die naburige Namibië/Suidwes-Afrika is daar die uitgestrekte Etoshapan met duisende diere.

**In die buitelug
wildtuine
natuureservate
diereparadys
onaangetas
Westerse beskawing
tegnologie**

*Out of doors
game reserves
nature reserves
animal paradise
untouched
Western civilisation
technology*

primitiewe stamme	<i>primitive tribes</i>
Boesmans	<i>Bushmen</i>
verander	<i>change</i>
vir die pot jag	<i>hunt for the pot</i>
koms	<i>arrival</i>
avontuur	<i>adventure</i>
uitroei	<i>exterminate</i>
gevolglik	<i>as a result</i>
president	<i>president</i>
eeu	<i>century, age</i>
toevlugsoord	<i>sanctuary</i>
naamlik	<i>namely</i>
Krugerwildtuin	<i>Kruger National Park</i>
skep	<i>create</i>
Laeveld	<i>Lowveld</i>
aantal	<i>number</i>
soogdier(e)	<i>mammal(s)</i>
natuurbewaring	<i>nature conservation</i>
doel	<i>purpose</i>
balans	<i>balance</i>
ekologie	<i>ecology</i>
bekendste	<i>best known</i>
gemsbok	<i>gemsbuck, gazelle</i>
naburige	<i>neighbouring</i>
uitgestrekte	<i>vast</i>

Die Krugerwildtuin

Die Smit-gesin het hulle wintervakansie in die Krugerwildtuin deurgebring. Mnr. Smit en sy buurman, Cook, wat nog net 'n rukkie in die land is, gesels oor die vakansie.

Cook Hoe was die vakansie?

Smit Onbeskryflik lekker. Ons het heerlike weer gehad. Bedags warm en sonnig en saans heerlik koel. Ons het een nag 'n bui gehad, maar verder geen reën of stormwinde nie.

Cook In watter kampe was julle?

Smit Die eerste week was ons in Skukuza in 'n luukse rondawel. My vrou wou nie in 'n tent kampeer nie. Ons het smôrens vroeg na die diere gaan kyk en saans om die vleisbraaivure na almal se stories geluister.

Cook Het julle baie roofdiere gesien?

- Smit** Ja, ons was gelukkig om te sien hoe 'n leeu 'n kameelperd by een van die drinkpanne plattrek.
- Cook** Ek hoor daar is nog baie buffels en olifante in die wildtuin. Is dit so?
- Smit** Ja, daar is nog troppe olifante en groot kuddes buffels by die sentrale en noordelike kampe.
- Cook** Wat van seekoeie?
- Smit** Ja, by Krokodilbrug het ons reuse-seekoeie van naby bekyk. Weet jy daar is nou ook weer 'n klompie renosters in die wildtuin?
- Cook** Nee, ek het nie geweet nie. Ek het net gehoor van groot troppe rooibokke, wildebeeste, sebras en volop kameelperde en koedoes. Ek wil hierdie diere met my eie oë sien.
- Smit** Jy moet vroegtydig plek bespreek. Skryf aan die Direkteur, Nasionale Parke, Posbus 787, Pretoria 0001. Ek hoop jy kry plek. So 'n vakansie in die buitlug is onvergeetlik.
- Cook** Ek sien uit daarna. Miskien sal ons kampeer. My vrou hou baie van 'n vakansie in 'n woonwa.

wintervakansie	winter holiday
rukkie	little while
onbeskryflik	indescribably
bui	shower
stormwinde	fierce winds
luukse	luxury
rondawel	round hut
tent	tent
vleisbraaivure	barbecue fires
stories	stories
roofdiere	predators
leevangs	lions hunting
drinkpanne	pans where animals drink
plattrek (idiomatic)	bring down
buffel(s)	buffalo(es)
olifant(e)	elephant(s)
trop(pe)	herd(s)
kudde(s)	herd(s)
sentrale	central
noordelike	northern
seekoei(e)	hippopotamus(i)

reuse	gigantic
'n klomp(ie)	a few
renoster(s)	rhinoceros(i)
rooibokke	impala
wildebees(te)	wildebeest
sebra(s)	zebra(s)
kameelperd(e)	giraffe(s)
koedoe	kudu
eie	own
vroegtydig	in good time
Direkteur	Director
onvergeetlik	unforgettable

Wandelpaaie

Dwarsdeur Suid-Afrika kronkel daar pragtige voetslaanpaaie vir die stapper wat die skouspelagtige natuurtonele van naby wil leer ken. Voetslaners kan kies tussen roetes deur boslandskap of oor berge en riviere of hulle kan roetes langs die kus volg.

'n Paar van ons bekende staproetes is die Magoebaskloof Wandelpad; Fanie Botha Wandelpad; Blyderivier Wandelpad; Otter-Tsitsikamma Wandelpad; en die Boland Wandelpad.

wandelpaaie	hiking trails
dwarsdeur	throughout
kronkel	wind (v.)
stapper	hiker
skouspelagtige	spectacular
natuurtonele	scenery
voetslaners (idiom)	hikers
roetes	routes, trails
riviere	rivers

Wenke vir die stapper

- Bespreek vroegtydig by die Suid-Afrikaanse Nasionale Voetslaanpadraad.
- Beplan u staptoer.

- (c) Moenie 'n lang staptoer aanpak as u nie fiks is nie.
 (d) Moenie onnodige artikels saamneem nie.
 (e) Kies u kosvoorraad sorgvuldig. Ontwaterde voedsel is ideaal.
 (f) Luister na weerberigte.
 (g) Rig u in vir koue en nat toestande.
 (h) Moenie u waterbottel vergeet nie.
 (i) Moenie afdwaal nie.
 (j) Sorg dat u oorlewingsuitrusting het.

wenk	hint
vroegtydig	in good time
beplan	plan
aanpak	attempt
fiks	fit
onnodige	unnecessary
kosvoorraad	provisions
sorgvuldig	carefully
ontwaterde	dehydrated
weerberigte	weather reports
inrig	provide
afdwaal	stray
sorg	take care
oorlewingsuitrusting	survival kit

Weervoorspelling

5 Februarie 19—

Kaapse Skiereiland, die Boland en die Overberg

Bewolk en matig met motreën, maar later miskolle wat opklaar oor die Skiereiland. Wind matig tot taamlik sterk suidwes tot suid. Die maksimum temperatuur by die lughawe D.F. Malan sal sowat 24 grade C wees.

Transvaal

Gedeeltelik bewolk en baie warm met enkele donderbuie.

Vrystaat

Bewolk en baie warm met verspreide donderbuie.

Natal

Warm en bedompig.

weervoorspelling	weather forecast
Kaapse Skiereiland	Cape Peninsula
bewolk	overcast, cloudy
matig	mild
motreën	drizzle
later	later
miskolle	fog patches
opklaar	clear
matig	moderate, mild
taamlik	fairly
maksimum temperatuur	maximum temperature
sowat	roughly
grade	degrees
gedeeltelik	partly
enkele	a few
verspreide donderbuie	scattered thunder showers
bedompig	humid

Die Tsitsikamma Voetslaanpad

'n Mens kan die voetslaanpad op verskillende plekke begin, maar die volledige uitstappie van 61 kilometer begin naby Nature's Valley en eindig by die Stormsrivierbrug.

Die groot soorte wildediere is uitgeroei, maar daar is nog ander diere soos bosbokke, bosvarke, luiperds, bobbejane, ape, ratels en otters. Daar is ook omtrent sewentig soorte voëls in hierdie gebied.

Die hutte kan dertig mense huisves — die maksimum getal wat hierdie roete op een dag mag begin.

Suidwaarts kronkel die beroemde Otter Voetslaanpad langs die kus.

verskillende	different
volledig(e)	complete
eindig	end
uitstappie	excursion
Stormsrivierbrug	Storms River Bridge
onder andere	amongst others
bosbokke	bushbuck
bosvark	bush pig

luiperd(s)	<i>leopard(s)</i>
bobbejane	<i>baboons</i>
ape	<i>monkeys</i>
ratels	<i>honey badgers</i>
otters	<i>otters</i>
huisves	<i>accommodate</i>
suidwaarts	<i>southward</i>

Blyderivier

Die Blyderivier Wandelpad strek van die sogenaamde God's Window, met 'n panoramiese uitsig oor die Laeveld, noordwaarts langs die berg deur die staatsbos tot by die Sybrand van Niekerk Vakansieoord by Swadini.

Hierdie wandelpad bied aan die wandelaar en ander vakansiegangers 'n rykdom besienswaardighede soos Bourke's Luck, 'n vroeëre goudmyn, met skouspelagtige maalgate in die rivierbedding, die Drie Rondawels, silindervormige bergspitse, die groot Mariëskop en 'n plant- en dierryke omgewing. Die besoeker kan gerus ook 'n besoek aan die Eggogrot bring en aan geskiedkundige dorpe soos Sabie, Graskop en Pelgrimsrus.

strek	<i>stretch</i>
sogenaamde	<i>so-called</i>
panoramiese	<i>panoramic</i>
noordwaarts	<i>northward</i>
staatsbos	<i>state forest</i>
vakansieoord	<i>holiday resort</i>
wandelaar	<i>hiker, walker</i>
rykdom	<i>wealth</i>
besienswaardighede	<i>sights worth seeing</i>
vroeëre	<i>earlier</i>
goudmyn	<i>goldmine</i>
maalgate	<i>pot-holes</i>
rivierbedding	<i>river bed</i>
silindervormige	<i>cylindrical</i>
bergspitse	<i>mountain peaks</i>
Eggogrot	<i>Echo Caves</i>
geskiedkundige	<i>historic</i>

Sport en speletjies

In Suid-Afrika kan 'n mens aan baie sportsoorte deelneem.

Fikse jong mans speel graag rugby, sokker en krieket. Mans en vrouens van alle ouderdomsgroepe verkies tennis omdat hulle goeie oefening kry en baie gesellig kan verkeer. Ouer mense hou van rolbal, jukskei en croquet (kroukie). Die jongeres verkies vlugbal, muurbal, netbal, basketbal, hokkie, perdry, fietsry en gimnastiek. 'n Sportsoort wat baie gewild is, is gholf. Dan is daar nog hengel/visvang vir mense wat baie geduld het. Moenie swem vergeet nie. Op 'n warm somersdag is daar niks lekkerder as swem in 'n swembad of in die see nie. Kinders baljaar ook graag op 'n waterglybaan.

Suid-Afrika is 'n sonnige land. Mense kan baie in die buiteluk verkeer en hulle geliefkoosde sportsoort beoefen. As dit baie koud en nat is, kan 'n mens allerlei binnenshuise speletjies speel soos tafeltennis, snoeker, biljart en pyltjies.

Atlete wat aan atletiek deelneem, is gewoonlik baie gesonde mense. So ook roeiers, seilplankryers en seiljagvaarders. Baie van hierdie genoemde sportsoorte lok baie toeskouers. In Suid-Afrika is daar duisende mense wat geesdriftig op pawiljoene na hulle sporthelde in aksie kyk en self geen oefening kry nie. Hulle juig 'n Springbokrugbyspan toe of moedig 'n bokser of stoelier met groot lawaai aan, maar self is hulle leunstoelsportmense.

Binnenshuise speletjies soos skaak, dambord, en verskeie kaartspeletjies gee baie ure van genot vir ons almal.

speletjies	<i>games</i>
sportsoorte	<i>kinds of sport</i>
deelneem	<i>take part</i>
fiks	<i>fit</i>
ouderdomsgroepe	<i>age groups</i>
gesellig verkeer	<i>socialise</i>
rolbal	<i>bowls</i>
jukskei	<i>jukskei (lit. yoke pin)</i>
croquet (kroukie)	<i>croquet</i>
vlugbal	<i>volley ball</i>
muurbal	<i>squash</i>

netbal	net-ball
basketbal	basket-ball
hokkie	hockey
perdry	horse riding
fietsry	cycling
gimnastiek	gymnastics
gewild (populêr)	popular
gholf	golf
hengel	angling
swem	swim, swimming
swembad	swimming pool
hengelaars	anglers
baljaar	romp
waterygibaan	water chute
beoefen	practise
nat	wet
allerlei	all kinds of
binnenshuise speletjies	indoor games
tafeltennis	table tennis
snoeker	snooker
biljart	billiards
pyltjies	darts
atlete	athletes
atletiek	athletics
gesonde	healthy
roeiers	rowers
seilplankryers	windsurfers
seiljagvaarders	yachters
lok	lure
toeskouers	spectators
geesdriftig/entoesiasies	enthusiastic
aanmoedig	encourage
pawiljoen	pavilion
sporthelde	sports heroes
aksie	action
Springbokspan	Springbok team
bokser	boxer
stoerier	wrestler
lawaaï	noise
leunstoelsportmense	armchair sportsmen
skaak	chess
dambord	draughts
kaartspeletjies	card games
genot	pleasure

Notes

- 1 If the **adjective** describing a noun is placed *after* the predicate in a sentence, it is said to be predicative. This adjective is never inflected.
- Die weer is **mooi**.
Die somer is **heerlik**.
Die wind is **koud**.
Die diere is **wild**.
Die dag is **bewolk**.
Die wind is **matig**.
Die stamme is **primitief**.

- 2 If the adjective is placed before the noun that it qualifies, it is said to be attributive.

Mooi weer.   **Warm** dag.

This type of adjective, however, is very often inflected in Afrikaans i.e. an ending, mostly *-e*, is added to the original word:

heerlike weer	wilde diere
matige wind	koue weer (the d is dropped)
bewolkte dag (t is added)	
primitiewe stamme (note f of the word primitief becomes w)	

Listen carefully and you will soon learn to use the correct ending. It may be useful to note that:

- (a) words of one syllable ending in **-d, -f, -g, -s** often change.

Examples

Die man is blind .	Die weer is sleg .
Die blinde man.	Die slegte weer.

Die kind is doof .	Die sand is sag .
Die dowe kind.	Die sagte sand.

- (b) words of more than one syllable generally are inflected:

Die dag is aangenaam .	Die lug is bewolk .
'n Aangename dag.	Bewolkte lug.

- (c) **goed** becomes **goeie**, as in **Goeiemôre!**

3 *Collective nouns*

- 'n **trop** olifante (herd)
- 'n **kudde** buffels (herd)
- 'n **swerm** voëls (swarm)
- 'n **skool** visse (school)
- 'n **menigte** mense (crowd)
- 'n **bondel** wasgoed (bundle of washing)

EXERCISE 18

- 1 Reg of verkeerd? Gee die regte antwoord. Lees leesstukke 1 en 2 weer.
  - (a) Die Krugerwildtuin is in Natal.
  - (b) Natuurbewaring het ten doel om 'n ekologiese balans in die natuur te bring.
  - (c) Die Etoshapan is in Namibië-Suidwes-Afrika.
  - (d) Die weer was baie sleg in die Krugerwildtuin toe die Smitte daar vakansie gehou het.
  - (e) Die Smit-gesin het snags baie diere gesien.
  - (f) Die Smit-gesin het in Skukuza in 'n tent gekampeer.
- 2 Kies die regte antwoord. Lees die weervoorspelling hierbo weer.

(a) Op 5 Februarie sal die Kaapse Skiereiland	(i) baie warm wees.
	(ii) bedompig wees.
	(iii) baie koel wees (koud).
	(iv) bewolk en matig wees.
(b) Op 5 Februarie sal Natal	(v) geen reën kry nie, maar warm en bedompig wees.
	(vi) enkele donderbuie kry.
	(vii) verspreide donderbuie kry.
	(viii) bewolk en matig wees.
(c) Die enigste plekke waar die wind op 5 Februarie gaan waai, is	(ix) Natal.
	(x) die Kaapse Skiereiland, Boland en Overberg.
	(xi) Vrystaat.
	(xii) Transvaal.
- 3 Voltooi die sin.

Voorbeeld
Ek hou *baie* van tennis, maar *meer* van hokkie en die *meeste* van gholf.

- (a) Rugby is 'n vinnige spel, maar netbal is . . . en hokkie die . . . spel.
  - (b) Dis lekker om tennis te speel, . . . om vlugbal te speel, maar die . . . om te swem.
  - (c) Gholf is gewild (popular), krieket . . . en rugby die . . .
  - (d) Vandag is dit koud, gister was dit . . ., maar eergister was dit die . . .
  - (e) 'n Mens kry goeie oefening met tennis, . . . met gholf en die . . . met swem.
- 4 Gee die regte vorm van die woord tussen hakies.
    - (a) Die Boesmans is 'n (primitief) stam.
    - (b) Daar is duisende diere in die (uitgestrek) Etoshawildtuin.
    - (c) Ons het (heerlik) weer gehad.
    - (d) Daar is baie buffels in die (noordelik) kampe.
    - (e) Die (wild) diere is in die wildtuin.
    - (f) Hulle het in 'n (luuks) rondawel gebly.
    - (g) Hulle het 'n (onvergeetlik) vakansie geniet.
    - (h) Die (sleg) weer was onaangenaam.
    - (i) Daar is (pragtig) voetslaanpaaie in Suid-Afrika.
    - (j) Die stappers het oor (sag) sand gestap.

Begrip

Raadpleeg 'n woordeboek of die woordeskatlys.

Lees die legende en beantwoord die vrae.

'n Xhosa-legende

- 1 Wie wou aan alle diere sterte gee?
- 2 Wie moes die diere bymekaar bring?
- 3 Watter diere wou liever in die son lê?
- 4 Wie sou vir die dassies hulle sterte bring?
- 5 Watter diere het lang borselsterte ontvang?
- 6 Wat was verkeerd met Olifant se stert?
- 7 Waarom het die apies ekstra lang sterte?
- 8 Watter raad het die apies aan die dassies gegee?
- 9 Wie vertel hierdie legende?
- 10 Waarom het Koning Leeu foute gemaak toe hy die sterte uitgedeel het?

Die Xhosas van die Transkei vertel dat koning Leeu besluit het dat al sy onderdane, net soos hy, 'n stert moes hê.

Bobbejaan moes almal bymekaar bring. Al die diere behalwe die lui dassies het gekom. Hulle wou liever in die son lê. Toe 'n trop ape by hulle verbykom, het hulle die ape gevra om hulle geskenke saam te bring.

Koning Leeu het toe vir al sy onderdane 'n mooi stert gegee. Maar omdat hy oud was en nie meer mooi kon sien nie, het hy foute gemaak. Vir eekhorning het hy 'n lang borselstert gegee, heeltemal te groot vir sy lyf, en vir die reuse-olifant 'n klein stertjie, heeltemal uit verhouding met sy enorme liggaam.

Toe merk koning Leeu dat die dassies nie daar was nie. Die apies het verduidelik dat die dassies te lui was om te kom. Die goeie koning gee toe vir die apies 'n bondel klein stertjies vir die dassies. Maar die apies het gou moeg geword en bind toe die ekstra sterte aan hulle eie sodat hulle ekstra lang sterte gekry het.

Toe die dassies vra waar hulle geskenke is, sê die apies wat hulle gedoen het en voeg by: "Nou kan ons die sterte nie meer los kry nie. Dit sal miskien beter wees as julle in die toekoms julle eie boodskappe oordra. Dis die enigste manier om seker te wees van die uitslag!"

En tot vandag het die lui dassies geen sterte nie.

19 Landbou, mynbou en nywerheid

The aim of this unit is to make you familiar with the South African scene.

Besoeker uit Londen

Mnr. Frank Wilson, 'n besoeker uit Londen, wil meer weet van Suid-Afrika se landbou, mynbou en nywerhede met die oog op immigrasie na Suid-Afrika. Mnr. Wilson en sy vrou, Agnes, gesels met Jan en Marie Botha oor hul toekomsplanne.

Landbou

- Frank** Jan, vertel my meer van julle landbou. Hoe hoog is julle reënval?
- Jan** In vergelyking met Engeland is Suid-Afrika 'n droë land. Maar ten spyte van langdurige droogtes voorsien Suid-Afrika in sy eie landbou-behoefte en voer ook nog baie produkte uit, soos sagtevrugte en wyn.
- Agnes** Waar word die meeste sagtevrugte gekweek?
- Marie** Hier in die Westelike Provinsie. Ons sal vir julle die boorde in Franschhoek, Paarl en Elgin gaan wys.
- Agnes** Ons koop elke jaar julle appels, pere en druiwe in Londen. Dit sal interessant wees om te sien waar die vrugte gekweek word.
- Frank** Waar is die groot sitrusplase?
- Jan** Daar is baie sitrus in die Kaap en in Transvaal.
- Marie** Het julle al ons subtropiese vrugte geproe?

- Frank** Nee, nog nie. Ons is van plan om aanstaande week na Durban te gaan en pynappels, piesangs, papajas en mango's te geniet.
- Jan** Maar eers moet jy gaan kyk hoe druiwe hier in die Boland gepars word en wyn, sjerrie en brandewyn gemaak word.
- Agnes** Dit sal ek graag wil sien!
- Jan** Maar vanaand gaan julle eers 'n tipiese Suid-Afrikaanse vleisbraai bywoon. Die skaapvleis kom van die Karoo af. Jou mond sal water!
- Marie** En ek kook heerlike, vars mielies uit ons tuin.
- Frank en Agnes** Dit is iets om na uit te sien. Julle is so gasvry!

met die oog op mynbou/landbou/nywerheid	<i>with a view to mining/agriculture/industry</i>
reënval	<i>rainfall</i>
ten spyte van	<i>in spite of</i>
in vergelyking met	<i>in comparison with</i>
droë	<i>dry</i>
langdurige	<i>extended</i>
droogte(s)	<i>drought(s)</i>
voorsien	<i>provide</i>
landboubehoefte(s)	<i>agricultural need(s)</i>
produk(te)	<i>product(s)</i>
sagtevrugte	<i>deciduous fruit</i>
boord(e)	<i>orchard(s)</i>
hoe druiwe gepars word	<i>how grapes are pressed</i>
sitrusplase	<i>citrus farms</i>
subtropies(e) vrugte	<i>subtropical fruit</i>
pynappels	<i>pineapples</i>
piesangs	<i>bananas</i>
papajas	<i>pawpaws</i>
mango's (veselperske)	<i>mangoes</i>
sjerrie	<i>sherry</i>
jou mond sal water	<i>your mouth will water</i>
vars mielies	<i>fresh mealies</i>
gasvry	<i>hospitable</i>

'n Besoek aan 'n plaas

- Jan** Frank, julle kan nog nie sê dat julle die Suid-Afrikaanse toneel ken as julle nog nie op 'n boereplaas was nie.

- Frank** Dis reg. Ons wil baie graag sien wat op 'n plaas aangaan.
- Jan** Goed, ek neem julle vanmiddag na Piet van der Merwe se plaas.
- Frank** Waarmee boer hy?
- Jan** Met vee. Hy het skape, beeste en varke, maar hy teel ook renperde.
-
- Jan** Middag, Piet. Dis Frank Wilson. Hy oorweeg dit om na Suid-Afrika te immigrer.
- Piet** Goeiemiddag, mnr. Wilson. Baie welkom in Suid-Afrika.
- Frank** Aangename kennis, mnr. Van der Merwe. Jy het 'n mooi plaas hier.
- Piet** Kom kyk na my perde. Dink jy nie hierdie hings is 'n pragtige dier nie?
- Jan** Hy sal beslis 'n renperd word en 'n resies wen.
- Frank** Ek hou van daardie bruin merrie.
- Piet** Sy neem volgende maand deel aan die Metropolitan-resies.
- Jan** Het sy 'n kans om te wen?
- Piet** Die beste Suid-Afrikaanse jokkie ry haar. O ja, ek is seker sy gaan wen.
- Jan** Wys vir Frank jou stoetbul.
- Piet** Daar is hy by die koeie.
- Frank** Het jy ook 'n stoetram?
- Piet** Ja, daar sien jy hom by die ooie.
- Jan** Maar waar is ons vrouens?
- Piet** Daar by Annie. Sy spog met haar pluimvee.
- Marie** Lê jou henne goed, Annie?
- Annie** Ja, ek verkoop eiers weekliks. My hoenderboerdery floreer. Ek slag die jong hane.
- Agnes** Watter ander soorte pluimvee het jy?
- Annie** Ek hou 'n paar kalkoene en eende aan. Ek slag die kalkoenmannetjies vir die mark. Die kalkoenwyfies moet broei.
- Agnes** Dis heerlik hier op die plaas. Die lug is so vars en skoon. Daar is geen besoedeling hier nie.
- Marie** Is jou kinders ook gelukkig op die plaas?
- Annie** Hulle wil nêrens anders bly nie.

- Marie** Sal my seun op 'n volstruis kan ry?
Annie Ek twyfel — dis 'n baie groot kuns om op 'n volstruis se rug te bly.

toneel	<i>scene</i>
plaas	<i>farm</i>
aangaan	<i>is going on</i>
boer	<i>farmer(n.) farm(v.)</i>
vee	<i>cattle</i>
skape	<i>sheep</i>
vark(e)	<i>pig(s)</i>
teel	<i>breed</i>
renperd(e)	<i>race horse(s)</i>
emigreer	<i>emigrate</i>
hings	<i>stallion</i>
resies	<i>race</i>
stoetbul	<i>stud bull</i>
merrie	<i>mare</i>
koei	<i>cow</i>
jokkie	<i>jockey</i>
stoetram	<i>stud ram</i>
ooi(e)	<i>ewe(s)</i>
spog	<i>boast</i>
pluimvee	<i>poultry</i>
lê	<i>lay</i>
hen(ne)	<i>hen(s)</i>
verkoop	<i>sell</i>
weekliks	<i>weekly</i>
hoenderboerdery	<i>poultry farming</i>
floreer	<i>flourish</i>
haan (hane)	<i>cock(s)</i>
kalkoen(e)	<i>turkey(s)</i>
eend(e)	<i>duck(s)</i>
slag	<i>slaughter</i>
kalkoenmannetjie(s)	<i>turkey cock(s)</i>
mark	<i>market</i>
kalkoenwyfie(s)	<i>turkey hen(s)</i>
broei	<i>breed</i>
volstruis	<i>ostrich</i>
twyfel	<i>doubt</i>

'n Wildplaas

Mnr. Van Wyk het baie diere op sy wildplaas. Die wildsbokke is

in aparte kampe. Hy het 'n paar leeus en luiperds in hokke. Daar is ook 'n klein slangparkie waar hy verskillende soorte reptiele aanhou: slange, skilpaaie en krokodille

wildplaas	<i>game farm</i>
wildsbokke	<i>game</i>
luiperds	<i>leopards</i>
hokke	<i>cages</i>
slangparkie	<i>small snake park</i>
reptiele	<i>reptiles</i>
aanhou	<i>keep</i>
slang(e)	<i>snake(s)</i>
skilpad (skilpaaie)	<i>tortoise(s)</i>
krokodil(le)	<i>crocodile(s)</i>

Mynbou en nywerheid

- Frank** Die braaivleis is heerlik en jou wyn uit die boonste rakke!
- Jan** Frank, jou Afrikaans verbeter by die dag. Jy ken al baie idiome, nè!
- Frank** Ek probeer net toepas wat jy my leer. Vertel ons nou iets van julle mynbou en industrieë.
- Agnes** Ek wil meer weet van diamante en goud.
- Marie** Ja, julle mans kan maar gesels oor yster, staal en petrol. Dis genoeg vir ons vrouens om te weet van Yskor by Pretoria waar staal vervaardig word, of van Sasolburg waar petrol uit steenkool gemaak word. Maar die Groot Gat by Kimberley waar mense oor dié blink klippies vuis geslaan het en die goudmyne by Johannesburg gryp ons verbeelding aan, of hoe sê jy, Agnes? Ons hou mos baie van juwele, nè?
- Agnes** Ja, en moenie vergeet om my meer te vertel van die Cullinandiamant, die grootste in die wêreld nie! Al wat ek weet, is dat die Premiermyn naby Pretoria is.
- Jan** Dit lyk my jy het 'n studie van die weeldeartikels gemaak. Ek kan niks byvoeg nie!
- Frank** Nee wat, Jan, jy moet my maar 'n ander dag meer vertel van steenkool en uraan en van julle motornywerheid. Ons vrouens is tog nie daarin geïnteresseerd nie.

Jan Frank, het jy gehoor daar is aardgas by Mosselbaai? As dit lewensvatbaar is, is ons kop deur!

Frank Ons hou saam met julle duim vas.

uit die boonste rakke	<i>the very best</i>
verbeter	<i>improve</i>
toepas	<i>apply</i>
diamant(e)	<i>diamond(s)</i>
goud	<i>gold</i>
yster	<i>iron</i>
staal	<i>steel</i>
Yskor	<i>Iscor</i>
vervaardig	<i>manufacture</i>
steenkool	<i>coal</i>
Groot Gat	<i>Big Hole</i>
blink	<i>glittering</i>
klippie(s)	<i>stone(s) (diminutive)</i>
vuis	<i>fist</i>
verbeelding aangryp	<i>grip the imagination</i>
weeldeartikel(s)	<i>luxury(ies)</i>
uraan	<i>uranium</i>
motornywerheid	<i>motor industry</i>
geïnteresseerd	<i>interested</i>
aardgas	<i>natural gas</i>
lewensvatbaar	<i>viable</i>
is ons kop deur	<i>we will have made it</i>
duim vashou	<i>hold thumbs</i>

Notes

1 Die teenoorgestelde geslag word op die volgende maniere in Afrikaans uitgedruk:

(a) Die vroulike geslag word deur 'n afsonderlike woord uitgedruk:

man	vrou
seun	meisie
pa	ma
oupa	ouma
bul	koei
ram	ooi
hings	merrie
haan	hen

(b) Die woord **mannelike** word aan die grondwoord gevoeg om die manlike dier te benoem en die woord **wylike** om die vroulike dier te benoem:

kalkoen mannelike	kalkoen wylike
leeu mannelike	leeu wylike
volstruis mannelike	volstruis wylike

(c) Die agtervoegsel **-in** word aan die manlike woord geheg: held (hero) held**in** (heroine)

(d) Die agtervoegsel **-ster** word in plaas van **-er** gebruik: bakker (baker) bak**ster**
leier (leader) leid**ster**

(e) Die agtervoegsel **-ise** word in plaas van **-eur** of **-or** gebruik:

akteur (actor)	aktrise (actress)
inspekteur (inspector)	inspektrise (inspectress)
direkteur (director)	direktrise (directress)
lektor (lecturer)	lektrise
eksaminator (examiner)	eksaminatrise

(f) Die agtervoegsel **-es** word aan die manlike vorm gevoeg: onderwyser onderwys**eres**

(g) Die agtervoegsel **-e** word aan die manlike vorm gevoeg: assistent assistente

2 (a) Alle woorde wat op **-o** eindig, kry **-'s** vir die meervoud:

foto	foto's
casino	casino's
buro	buro's

(b) Alle woorde wat op **-i** eindig, kry **-'s** vir die meervoud:

alibi	alibi's
rabbi	rabbi's

(c) Alle woorde wat op **-u** eindig, kry **-'s** vir die meervoud:

skadu (shade)	skadu's
balju (bailiff)	balju's

(d) Alle woorde wat op 'n beklemtoonde **-a** eindig (a stressed **-a**) kry **'s** vir die meervoud:

ma	ma's
pa	pa's

- (e) Alle woorde wat op 'n kort onbeklemtoonde **-a** eindig, kry net 'n s vir die meervoud:

ouma	oumas
oupa	oupas
sofa	sofas

- (f) As die oorspronklike Nederlandse woord op 'n **-t** geëindig het, kom die **-t** weer terug in die meervoud:

lig (Nedl. licht)	ligte
(Eng. light)	
nag (Nedl. nacht)	nagte
(Eng. night)	

- (g) 'n Paar woorde neem **-ers** vir die meervoud:

kind	kinders
lam	lammers

- (h) Die meeste woorde kry **-e** of **-s** vir die meervoud:

-e lamp	lampe
blom	blomme (let op die <i>m</i> verdubbel)
bril	brille (verdubbel l- om die klank kort te hou)
stoel	stoele

-s seun	seuns
meisie	meisies
tafel	tafels

- (i) Onthou dat net een vokaal in die meervoud gebruik word:

skool	skole
boom	bome
muur	mure

- (j) Die woord verander soms in die meervoudsvorm:

stad	stede
skip	skepe

EXERCISE 19

- 1 Laat Agnes vertel wat Jan gesê het.

Voorbeeld

Jan Frank, jou Afrikaans verbeter by die dag.

Agnes Jan het vir Frank gesê dat sy Afrikaans by die dag verbeter.

(a) **Jan** Frank, jy ken al baie idiome.

(b) **Jan** Agnes, dit lyk my jy het 'n studie van die weeldartikels gemaak.

(c) **Jan** Frank, het jy gehoor daar is aardgas by Mosselbaai?

- 2 Skryf die volgende oor met al die dierename in die vroulike vorm:

(a) Die bul is in die kamp.

(b) Die hings is 'n goeie perd.

(c) Die skaapram is uit Spanje (Spain) ingevoer.

(d) Die haan word geslag.

(e) Die leeu het 'n kameelperd gevang.

Begrip

Raadpleeg 'n woordeboek of die woordeskatlys.

- (a) Is daar vandag nog baie werkgeleenthede (work opportunities) vir professionele mense—volgens hierdie leesstuk?
- (b) Watter twee faktore (factors) verplig baie pensioentrekkers om weer te gaan werk?
- (c) Hoe lank is 'n gemiddelde (average) werkdag in Suid-Afrika?
- (d) Kry onderwysers en dosente net een maal per jaar verlof?
- (e) Kry alle werknemers in Suid-Afrika pensioenvoordele?

Die werksituasie

Die meeste goed geskoolde en professionele mense kan vandag nog 'n goeie permanente betrekking bekom, maar werk begin skaars word vir ongeskoolde werkers. Die werkloosheidsyfer onder ongeskooldes word al hoe hoër.

Die daling van die rand se waarde en die swak ekonomie verplig baie pensioentrekkers en getroude vrouens om weer tot die arbeidsmark toe te tree.

Die staat is 'n baie groot werkgewer wat duisende mense in diens het. Die industrieë en sakeondernemings in die privaatsektor gee ook aan 'n groot persentasie werknemers werk.

'n Gewone, gemiddelde werkdag in Suid-Afrika begin om 08h00 en sluit om 17h00, met een uur middagpouse.

Baie firmas het skiktyd ingestel. Dit beteken dat 'n werknemer op 'n tyd wat hom pas, mag begin werk, solank hy die vasgestelde diensure 'n week lewer.

Almal hoop dat die goudprys sal styg en dat die ekonomie sal herstel.

Die vrou kry nie altyd dieselfde salaris as die man wat dieselfde werk doen nie.

Daar is bewaarskole en kleuterskole waarheen moeders hulle babas en kleuters kan neem terwyl hulle werk.

Werknemers kry gewoonlik van drie tot vier weke verlof per jaar. Onderwysers en dosente het baie meer vakansie want onderwysinrigtings sluit meer dikwels in die jaar.

Die meeste firmas en ondernemings bied pensioenvoordele en 'n mediese skema aan hulle werknemers. Daar is egter nog baie mense wat nie hierdie voorregte het nie.

Van Pretoria na die Krugerwildtuin

Raadpleeg 'n woordeboek of die woordeskatlys.

- (a) Wie se naam verbind u met Paul Krugerstraat?
- (b) Watter soort bome groei langs hierdie straat?
- (c) Waar begin die straat en waar eindig hy?
- (d) By watter dorp, naby Pretoria, is daar 'n warmwaterbron?
- (e) 'n Mens kan op twee maniere in die Pretoriase Dieretuin afkyk na die wildediere onder jou. Uit 'n . . . of uit die . . .
- (f) Waar kan 'n mens verversings koop in die Dieretuin?
- (g) In watter gebou kan 'n mens na lewendige seediere kyk?
- (h) Waar word slange aangehou?
- (i) Noem 'n ander dorp anderkant Warmbad op die grootpad na die Wildtuin?
- (j) Wat noem ons iemand wat sorg dat die natuur bewaar word?

Een van die belangrikste strate van die sentrale stadsgebied van Pretoria is Paul Krugerstraat, vernoem na Paul Kruger, voormalige staatspresident van die Zuid-Afrikaansche Republiek. Die straat begin by die Pretoriase spoorwegstasie en gaan dan noordwaarts deur die digbeboude sakegebied tot by Kerkplein. Daarvandaan, in die skadu van die pragtige jakarandabome, gaan die straat by die Pretoriase Dieretuin verby na die noordelike voorstede.

Die Pretoriase Dieretuin spog met 'n mooi akwarium waar die besoeker na baie interessante visse en seediere uit alle wêrelddele kan kyk. Daar is ook 'n reptiepark met 'n groot verskeidenheid slange, akkedisse en krokodille. Die dieretuin lyk soos 'n groot park met skaduryke bome, blomme, piekniekplekke en 'n verversingskiosk. Besoekers kan in 'n kabelkar ry om na die wilde diere in 'n byna natuurlike omgewing te kyk. Vir kinders is die ape, bobbejane en sjimpansees altyd 'n groot aantrekkingskrag. Volwassenes stel gewoonlik meer daarin belang om die groot roofdiere vanuit die uitkyktoring dop te hou of om boksoorte te bewonder. 'n Rit op 'n olifant se rug sou vir die meeste kinders 'n onvergeetlike ondervinding gewees het, maar vandag moet hulle maar tevrede wees met 'n rit op 'n ponie of 'n poniekarretjie.

Van die dieretuin af gaan Paul Krugerstraat tot by die Wonderboom, een van Pretoria se toeristaantrekkings. Daar eindig hy en sluit aan by die roete na Noord-Transvaal. Met hierdie hoofweg kan 'n mens ry tot jy by Warmbad kom. Hier is 'n pragtige vakansieoord by die warmwaterbron.

'n Ander mooi dorp wat met hierdie roete bereik kan word, is Tzaneen, net anderkant Magoebaskloof — 'n groen paradys. Daarvandaan swaai die pad ooswaarts na die beroemde Krugerwildtuin, ook vernoem na die groot staatsman president Paul Kruger, wat 'n groot natuurbewaarder was.

20 Kultuur

In this unit you will be introduced to some aspects of South African culture.

Kuns en letterkunde

- Frank** Jan, vertel my meer van julle kuns en letterkunde. Ek het al van Pierneef, Boonzaaiër en van Maggie Laubscher se skilderye gesien en het ook al van julle skrywers en digters, Langenhoven, Eugène Marais en Breyten Breytenbach gehoor.
- Jan** Frank, ek verbaas my oor alles wat jy reeds weet.
- Agnes** Moenie hom so vlei nie. Netnou verbeel hy hom hy weet genoeg.
- Marie** Ja, ek verwonder my ook oor sy intense belangstelling in ons kuns en kultuur.
- Frank** Julle weet mos ons wil ons hier vestig. Ek het al gedigte van A. G. Visser, Leipoldt, Olga Kirsch en Sheila Cussons gelees.
- Marie** Ek skaam my dat ek self nie genoeg kennis het nie.
- Frank** Jan, jy moet ons julle volkslied leer. Ek bekommer my dat ek en Agnes net pieknieklidjies soos Sarie Marais en Jan Pierewiet ken.
- Marie** Toe maar, ek leer gou vir julle die eerste vers van Die Stem van Suid-Afrika. Hier is dit met die Engelse vertaling daarby. Die wysie is baie maklik. (Hulle sing saam)
- Jan** Ek het vir ons plek bespreek vir die opera *Aida*.
- Agnes** Baie dankie – dit sal ons geniet!
- Marie** Ons sal die oggend in die stad by die kunsmuseum deurbring. Moenie julle verslaap nie. Ons het tyd nodig om julle ons kunstenaars se meesterwerke te wys.

- Agnes** Ons sal vroeg opstaan! Ek is gretig om Van Wouw en Moerdyk se beelde te sien en kan nie wag om Hugo Naudé, Walter Battis, Irma Stern en Maud Sumner se skilderye te sien nie!

letterkunde	<i>literature</i>
skrywers	<i>authors</i>
digters	<i>poets</i>
intens(e)	<i>intense</i>
belangstelling	<i>interest</i>
vestig	<i>settle</i>
kennis	<i>knowledge</i>
volkslied	<i>national anthem</i>
pieknieklidjies	<i>picnic songs</i>
toe maar (interjection)	<i>don't worry</i>
vers	<i>verse</i>
Die Stem van Suid-Afrika	<i>The Voice of South Africa</i>
wysie	<i>tune</i>
meesterwerke	<i>masterpieces</i>

Onderwys

- Agnes** Marie, kan ek my tweeling wat nou vier jaar oud is, in 'n kleuterskool sit as ons hierheen verhuis?
- Marie** Ja, daar is 'n hele paar goeie kleuterskole in hierdie voorstad.
- Agnes** Vertel my asseblief meer van julle onderwysstelsel.
- Marie** Kinders van ses jaar is skoolpligtig. Dit beteken hulle moet dan skool toe gaan. Hulle bly dan in die primêre skool tot aan die einde van standerd 5. Dan gaan hulle hoërskool toe, waar hulle aan die einde van standerd 10 matrikuleer. Vir tersiêre opleiding kan hulle na 'n opleidingskollege, 'n technikon of 'n universiteit gaan.
- Frank** Is universiteitstudie gratis?
- Jan** O nee, ons ouers moet maar opdok. Studente kan egter beurse en lenings kry.
- Frank** Hoeveel universiteite is daar in Suid-Afrika?

Jan Op die oomblik is daar die groot afstandsuniversiteit, Unisa (die Universiteit van Suid-Afrika) waar duisende studente, selfs uit ander wêrelddele, deur middel van korrespondensie studeer. Dan is daar die Universiteit van Pretoria (UP), die Universiteit van die Witwatersrand in Johannesburg, die Randse Afrikaanse Universiteit, ook in Johannesburg, die Potchefstroomse Universiteit, die Universiteit van die Oranje-Vrystaat, die Natalse Universiteit, Rhodes in Grahamstad, die Universiteit van Port Elizabeth, die Universiteit van Stellenbosch en die Universiteit van Kaapstad. Verder is daar universiteite in die Nasionale state vir Swartes en ook 'n afstandsuniversiteit Vista. Indiërs besoek veral die Universiteit Durban-Westville terwyl Kleurlinge aan die Universiteit van Wes-Kaapland studeer. Die Mediese Universiteit van Suider-Afrika (Medunsa) naby Pretoria trek studente van baie Afrikastate.

tweeling	twins
voorstad	suburb
onderwysstelsel	education system
skoolpligtig	compelled to go to school
skoolplig	compulsory education
Primêre	Primary
Standaard	Standard
tersiêre	tertiary
opleidingskollege	training college
beurs(e)	bursary(ies)
lening(s)	loan(s)
opdok	pay up
afstandsuniversiteit	correspondence university
wêrelddele	parts of the world
state	states
Mediese Universiteit van Suider-Afrika	Medical University of Southern Afrika (Medunsa)

Gebruike en gewoontes

Frank Vertel ons 'n bietjie meer van die tradisies van die inheemse rasse.

- Jan** Die Ngunivolke soos die Zoeloes is baie lief vir krale wat hulle baie kunstig kan inryg. Die interessantste is hulle liefdesbriewe. Elke kleur kraal het sy eie betekenis. Julle sal van hierdie pragtige kralewerk sien as julle in Natal kom.
- Marie** 'n Ander Nguniras wat ook pragtige kralewerk doen, is die Ndebele. Hulle versier ook hulle huise met baie kunstige patrone. Die Ndebelevrouens dra dik kleur-ryke kralebande om hulle nekke, bene en arms.
- Agnes** Watter vrouens dra lang rokke, groot kopdoeke en rook lang pype?
- Marie** Dis die getroude Xhosavroue. Die jong meisies mag nie so 'n pyp rook nie.
- Agnes** Ons het na die permanente uitstalling oor die Boesmans en hulle gebruike in die Kaapse museum gaan kyk. Veral hul musiekinstrumente en jaggewoontes is vir my baie interessant.
- Frank** Suid-Afrika is 'n land met baie toeristeaantreklikhede.
- Jan** Julle sal seker ook na die casino's aan die Wilde Kus in die Transkei en by Sun City in Bophuthatswana gaan.
- Frank** Ek sal so 'n bietjie gaan dobbel, maar ons wil baie graag die skouspelagtige vertonings in Sun City en die groot gholftoernooi sien.
- Agnes** As ons eers hier woon, moet ons saam gaan toer.
- Marie** Dis 'n uitstekende plan.

gebruike en gewoontes	customs and habits
tradisie(s)	tradition(s)
inheemse	indigenous
ras(se)	race(s)
Ngunivolke	Nguni peoples
kraal (krale)	bead(s)
kunstig	artistic
inryg	string
kralewerk	bead work
patroon/one	pattern(s)
kleurryke	colourful
kopdoeke	headgear
uitstalling	exhibition
musiekinstrument(e)	musical instrument(s)
jaggewoonte(s)	hunting habit(s)
toeristeaantreklikhede	tourist attractions

casino('s)	casino(s)
dobbel	gamble
skouspelagtige	spectacular
gholfoernooi	golf tournament

Notes

- 1 The subject and the predicate that follow the **reflexive verb** refer to the same person:

ek verbaas my oor	<i>I am amazed at</i>
hy verbeel hom	<i>he imagines</i>
ek verwonder my	<i>I am surprised at</i>
ons wil ons hier vestig	<i>we want to settle here</i>
ek skaam my	<i>I am ashamed</i>
ek bekommer my	<i>I am worrying about</i>
julle verslaap julle	<i>you oversleep</i>

- 2 The subjunctive mood
(a) Ek sou gaan as ek kon.	<i>I would go if I could.</i>
(b) Wat sou jy gedoen het as jy geld gehad het?	<i>What would you have done if you had money?</i>
(c) Ek sou oorsee gaan reis het.	<i>I would have gone overseas.</i>
(d) Dit sou kon gebeur het.	<i>That could have happened.</i>
(e) Ek sou hom wou besoek het, maar ek het nie geweet waar om hom te kry nie.	<i>I would have liked to visit him, but I did not know where to find him.</i>

- 3 Find more abbreviations in your dictionary.

Universiteit van Suid-Afrika	UNISA
Universiteit van Pretoria	UP
Universiteit van Stellenbosch	US
Universiteit van Kaapstad	UK
Universiteit van Witwatersrand	WITS
Universiteit van Wes-Kaapland	UWK
Universiteit van Port Elizabeth	UPE
Die Randse Afrikaanse Universiteit	RAU

Key to the Exercises

Exercise 1

- 1 (a) Reg.
(b) Verkeerd, Rita is mnr. Brits se sekretaresse.
(c) Reg.
(d) Verkeerd, Peter kom van Zimbabwe af.
(e) Reg.
- 2 (a) Hettie het nie gaan perd ry nie.
(b) Dirk gaan nie vis vang nie.
(c) Sannie swem nie.
(d) Sy gaan nie eiers uithaal nie.
(e) Ma is nie moeg nie.
- 3 (a) Jy was siek.
(b) Hettie het op die ponie gery.
(c) Dirk het 'n vis gevang.
(d) Sannie het geswem.
(e) Ouma en Oupa het verhuis.

Exercise 2

- 1 (a) Verkeerd, sy is getroud.
(b) Verkeerd, hy is 'n prokureur.
(c) Reg.
(d) Verkeerd, sy werk in mnr. Brown se kantoor/sy is mnr. Brown se tikster.
(e) Reg.
- 2 (a) Sy is 'n tikster.
(b) Niks.
(c) Sy woon in Hoofweg 34, Pretoria-Noord.
(d) Hy is 'n prokureur.
(e) Drie.

Exercise 4

- 1 (a) Mnr. Swart is op die vierde verdieping, kamer drie.
(b) Mev. Brink is op die eerste verdieping, kamer twee en twintig.
(c) Mnr. Brown is op die vyfde verdieping, kamer dertig.
(d) Mej. MacDonald is op die negende verdieping, kamer ses en twintig.
(e) Mnr. Smith is op die agste verdieping, kamer vier en veertig.
- 2 (a) naby.
(b) links, aan die linkerkant.
(c) groot.
(d) links.
(e) goed.

Exercise 3

- 1 (a) Vier.
(b) Die twee seuns.
(c) In die kleuterskool.
(d) Sy doen naaldwerk.
(e) Piet se pa.
(f) Na Kaapstad.
- 3 (a) Elf rand, vyf en sewentig sent.
(b) Twee en twintig rand, tagtig sent.
(c) ('n) Honderd rand.

- (d) Ag en tagtig rand, vier en veertig sent.
(e) Vyftig rand, dertig sent.

Exercise 5

- 1 (a) Mnr. Brits se telefoon is beset.
(b) Paul is 'n chirurg by die algemene hospitaal.
(c) Gert is 'n tegnikus by 'n fabriek.
(d) By die kollege.
(e) Hy wil 'n joernalis word.
- 2 (a) ons s'n.
(b) joune?
(c) se, syne.
- 3 (a) mooier; mooiste.
(b) kleiner; kleinste.
(c) stouter; stoutste.

Exercise 6

- 1 (b)
2 (b)
3 (b)
4 (c)

- 5 (a) Ja, hy reis terug per vliegtuig.
(b) Nee, sy neem hom nie stasie toe nie.
(c) Nee, hy is laat.
(d) Ja, hy reis na Kimberley.
(e) Ja, sy het dit bespreek.
- 6 (a) Die trein kom om agt uur aan.
(b) Ek beveel hierdie restaurant aan.
(c) Ek klim om sewe-uur op.
(d) Ek woon die klas by.
(e) Die sekretaresse skakel my deur.

Exercise 7

- 1 (a) Aandete word van ses tot sewe dertig nm. bedien.
(b) Toebroodjies en tee word in die gas se kamer bedien.

- (c) Nee, daar was nie 'n bababed in die kamer nie.
(d) Sy wil akkommodasie vir die gas reël.
(e) Ja, mev. Benade het die laaste kamer met 'n see-uitsig gekry.

- 2 (a) Ek het u gister teruggeskakel.
(b) Hy het sy kamer gister bespreek.
(c) Mnr. Botha het gister ontbyt geëet.
(d) Die kelner het gister aandete bedien.
(e) Die gas het die brosjure gister geneem.
- 3 (a) Mnr. Botha sal môre 'n telegram stuur.
(b) Die gas sal môre 'n kamer met 'n see-uitsig kry.
(c) Die ontvangsdame sal môre vir 'n bababed reël.
(d) Mev. Benade sal die boodskap môre lees.
(e) Hy sal die register môre teken.

Exercise 8

- 1 (a) Dit is drie-uur.
(b) Dit is kwart oor ses.
(c) Dit is vyf en twintig voor nege.
(d) Dit is tien oor vyf.
(e) Dit is kwart oor elf.
(f) Dit is twintig voor sewe.
- 2 (a) (v)
(b) (ix)
(c) (iii)
(d) (i)
(e) (ii)
(f) (x)
(g) (vi)
(h) (viii)
(i) (iv)
(j) (vii)
- 3 (a) Om kwart voor elf voormiddag.

- (b) Om half-agt voormiddag.
(c) Nee, om kwart voor elf voormiddag, nie om nege-uur nie.
- 4 (a) jou
(b) myne, joune.
(c) u, sy
(d) sy
(e) u
(f) sy, haar
(g) hulle s'n
(h) ons s'n
(i) u s'n
(j) haar
(k) hulle
(l) julle s'n, dit, hulle s'n
(m) John se, sy
(n) mnr. Smith se, hom
- 5 (a) Om elf namiddag.
(b) Om nege namiddag.
(c) Ja.
(d) Nee.
(e) Om agt voormiddag.

Exercise 11

- 1 (a) afhaal
(b) bêre
(c) uittrek
(d) hang
(e) droogskoonmakers . . . neem.

- 2 (a) (viii)
(b) (v)
(c) (vii)
(d) (ii)
(e) (iii)
(f) (ix)
(g) (iv)
(h) (vi)
(i) (i)
(j) (x)

Exercise 12

- 1 (a) mooiste
(b) dommer
(c) beste
(d) duurder
(e) meeste
- 2 (a) Reg.
(b) Verkeerd, nie te kort nie.
(c) Verkeerd, hy skeer hom altyd self.

Exercise 9

- 1 (a) Ek het *niks* hier gesien nie.
(b) Nee, ek het jou boek *nêrens* gesien nie.
(c) Nee, daar is *niemand* by die huis/tuis nie.
- 2 (a) (iii)
(b) (iii)
(c) (ii)
(d) (ii)
(e) (ii)

Exercise 10

- 1 (a) Skep die kos asseblief.
(b) Gee die suiker asseblief aan.
(c) Berei die groente voor.
(d) Klim van die trein af.
(e) Woon die vergadering asseblief by.

- (d) Verkeerd, sy koop kosmetiek by die apteek.
 (e) Verkeerd, hy wil 'n tydelike lid van die biblioteek word.
 (f) Reg.
 (g) Reg.
- 3 (a) daarmee
 (b) daarvan
 (c) daarop
 (d) waarvan
 (e) waaraan
- (d) ken
 (e) verveeld
- 6 (a) kombuistee
 (b) om te studeer nie
 (c) oor 'n week
- 7 (a) Mōre sal sy gaan werk.
 (b) Gister het my neef vertrek.
 (c) Hier is jou klere.
 (d) Aanstaande jaar gaan my broer Londen toe.
 (e) 'n Rukkie gelede was sy hier.

Exercise 13

- 1 (a) Verkeerd, albei operettes is vol bespreek.
 (b) Verkeerd, Johan wil in die disko gaan dans.
 (c) Verkeerd, Alida het nie daarvoor lus nie. Sy wil gaan kaart speel.
 (d) Reg.
 (e) Reg.
- 2 (a) jammer
 (b) vriendelike
 (c) uitnodiging
 (d) aanvaar
 (e) reeds
 (f) afspraak
 (g) kleurskyfies
- 3 (a) (v)
 (b) (vi)
 (c) (i)
 (d) (ii)
 (e) (iii)
 (f) (vii)
 (g) (iv)
- 4 (a) (iv)
 (b) (iii)
 (c) (iii)
 (d) (iii)
- 5 (a) lui, bel
 (b) vervelig
 (c) weet

Exercise 14

- 1 (a) (iv)
 (b) (v)
 (c) (vi)
 (d) (vii)
 (e) (viii)
 (f) (iii)
 (g) (i)
 (h) (ii)
- 2 (a) Ek sal wag totdat jy gereed is.
 (b) Jy skakel jou pa omdat jy geld wil hê.
 (c) Jy moet jou rekening betaal voordat jy weer iets koop.
 (d) Jy moet jou rekening betaal anders sny ons jou telefoon af.
 (e) Ek bel van die telefoonhokkie af want my telefoon is buite werking.
 (f) Michael neem 'n vorm en skryf 'n telegram.
 (g) Dis Sondae goedkoper, daarom moet u Sondae skakel.
 (h) Jy wil Durban toe skakel, maar jy het nie genoeg muntstukke nie.
 (i) Jy betaal jou televisielisensie voor einde Oktober of jy kry 'n boete.
- 3 (a) As jy 'n seël op 'n brief plak, kan jy die brief gaan pos.

- (b) As jy 'n muntstuk in die gleuf gooi, kan jy bel.
 (c) As jy klaar is, moet jy die gehoorstuk ophang.
 (d) As jy 'n telegram wil stuur, moet jy 'n vorm invul.
- 4 (a) Moenie die beampte vra nie!
 (b) Moenie jou vader dadelik skakel nie!
 (c) Moenie 'n 10-sentstuk in die gleuf plaas nie!
 (d) Moenie blokletters gebruik nie!
 (e) Moenie na die toonbank langs-aan gaan nie!
- 5 (a) (iv)
 (b) (v)
 (c) (ii)
 (d) (iii)
 (e) (i)
- (e) Verkeerd. Die kliënte is hoofsaaklik Afrikaanssprekend, maar baie is Engelssprekend.

Exercise 16

- 1 (a) Verkeerd, die motors ry buffer teen buffer.
 (b) Reg.
 (c) Verkeerd, die motoris moet by die rooi verkeerslig wag/stilhou.
 (d) Verkeerd, die brandstof het opgeraak.
 (e) Reg.
- 2 (a) No right turn.
 (b) No overtaking.
 (c) No u-turn.
- 3 (a) (v)
 (b) (i)
 (c) (iv)
 (d) (iii)
 (e) (ii)
- ### Exercise 15
- 1 (a) In die Pretoria News van 11 Februarie.
 (b) Sy is getroud.
 (c) Ses jaar.
 (d) Sy het 'n spesiale kursus in woordverwerking gevolg.
 (e) Londen en Johannesburg
 (f) By die Tegniëse Kollege in Johannesburg.
 (g) Sy het Brink en Seun se sekretaresse geskakel.
 (h) Ja.
 (i) Mnr. Brink sê dat die suksesvolle kandidaat tot sekretaresse bevorder kan word.
 (j) In mnr. Brink se kantoor.
- 2 (a) Reg.
 (b) Verkeerd. Sy het die afgelope jaar oudio-tik en woordverwerking by 'n prokureursfirma in Johannesburg gedoen.
 (c) Reg.
 (d) Reg.
- 3 (a) (v)
 (b) (i)
 (c) (v)
 (d) (iii)
 (e) (ii)
- 4 (a) (iv)
 (b) (i)
 (c) (v)
 (d) (iii)
 (e) (ii)
- 5 (a) vat
 (b) opgeraak
 (c) battery
 (d) koppelaar
 (e) gat
 (f) inruil
- 6 (a) Die motoris het die joggie gevra om tien liter petrol in te gooi.
 (b) Die joggie het die sleutel gevra.
 (c) Die motoris het geantwoord dat die tenk oop is.
 (d) Die joggie wou weet of die olie reg is.

- (e) Die motoris het bevestigend geantwoord (ja gesê) en die joggie gevra om die bande te pomp.
 (f) Die joggie wou weet hoeveel.
 (g) Die motoris het gesê net soos hy hulle die vorige week gepomp het.

Exercise 17

- 1 (a) tandarts
 (b) tandpyn
 (c) inspuiting
 (d) narkotiseur
 (e) chirurg
- 2 (a) Ons lug word deur fabrieksrook besoedel.
 (b) Vuil lug word deur ons ingeasem.
 (c) Ons moet deur psigiaters behandel word.
 (d) Medisyne word deur die dokter voorgeskryf.
 (e) Die pasiënt word deur die suster verpleeg.
- 3 (a) Verkeerd, die lug is besoedel.
 (b) Verkeerd, die mediese wetenskap weet wat om te gebruik om die mens gesond te hou.
 (c) Reg.
 (d) Verkeerd, psigiaters moet ons behandel vir stres en spanning wat ons maklik depressief maak.
 (e) Reg.

Exercise 18

- 1 (a) Verkeerd, Dis in die Transvaal.
 (b) Reg.
 (c) Reg.
 (d) Verkeerd. Hulle het heerlike weer gehad.

(e) Verkeerd. Hulle het smôrens vroeg na die diere gaan kyk en saans om die vleisbraaivure gesit en na almal se stories geluister.

(f) Verkeerd. Hulle was in 'n luukse rondawel.

- 2 (a) (iv)
 (b) (v)
 (c) (x)
- 3 (a) vinniger, vinnigste
 (b) lekkerder, lekkerste
 (c) gewilder, gewildste
 (d) kouer, koudste
 (e) beter, beste

- 4 (a) primitiewe
 (b) uitgestrekte
 (c) heerlike
 (d) noordelike
 (e) wilde
 (f) luukse
 (g) onvergeetlike
 (h) slegte
 (i) pragtige
 (j) sagte

Exercise 19

- 1 (a) Jan het aan Frank gesê dat hy al baie idiome ken.
 (b) Jan het aan Agnes gesê dat dit vir hom lyk of sy 'n studie van weeldeartikels gemaak het.
 (c) Jan het aan Frank gevra of hy gehoor het daar is aardgas by Mosselbaai.
- 2 (a) Die koei is in die kamp.
 (b) Die merrie is 'n goeie renperd.
 (c) Die skaapooi is uit Spanje ingevoer.
 (d) Die hen word geslag.
 (e) Die leeuwyfie het 'n kameelperd gevang.

Afrikaans-English Vocabulary

aan to	aan wie? to whom?
aanbeveel recommend	aap monkey
aanbeveling recommendation	aarbei strawberry
aanbied offer (v)	aardgas natural gas
aanbod offer (n)	aartappel potato
aand evening	adres address
aandag attention	advertenteer advertise
aandenking souvenir	advertensie advertisement
aandete dinner	advokaat advocate
aan die gang on, showing	af off
aandpak dress suit	afdelingswinkel department store
aandui indicate	afdwaal stray
aangee pass, hand on	afgeloop past
aangenaam pleasant	afhaal take off
aangename kennis how do you do?	afklim step down
aangesien seeing that, since	aflaai unload
aangryp grip	aflewer deliver
aanhou keep, hold the line	afmeting measurement
aankoms arrival	Afrikaans Afrikaans
aanmoedig encourage	afskakel switch off
aanpak attempt	afskryf write off
aansit put on	afslag discount
aansluit join	afsny cut off
aansoek application	afspraak appointment
aansoek doen apply	afstandsuniversiteit correspondence university
aanstaande next	aftree retire
aanstel appoint	aftrek pull off
aanstellingsbrief letter of appointment	ag/agt eight
aanstellingstelegram telegram of appointment	agste eighth
aantal number	agter behind, slow
aantrek put on	agtien eighteen
aantreklik attractive	ai! ah! (exclamation)
aanvaar accept	akkedis lizard
aanvaarding acceptance	akkommodasie accommodation
aanvaardingstelegram telegram of acceptance	aksie action
aanvangsdatum commencement date	akteur actor
	aktrise actress
	akwarium aquarium
	albei both
	algemene general

alle	<i>all</i>	bagasie	<i>luggage</i>
alleen	<i>lonely</i>	bagasiebak	<i>boot</i>
allerlei	<i>all kinds of</i>	baie	<i>much, many, plenty</i>
alles reg	<i>everything is fine</i>	bakker	<i>baker</i>
almal	<i>everyone</i>	bakkie	<i>bowl</i>
altwee	<i>both</i>	bal	<i>ball</i>
altyd	<i>always</i>	balans	<i>balance</i>
ambulans	<i>ambulance</i>	baljaar	<i>romp</i>
ambulanspersoneel	<i>ambulance staff</i>	ballerina	<i>ballerina</i>
amper	<i>almost, nearly</i>	ballet	<i>ballet</i>
amptelike tale	<i>official languages</i>	balju	<i>bailiff</i>
ander	<i>another, other</i>	band	<i>tyre</i>
antwoord	<i>answer, reply</i>	bank	<i>bank</i>
apart	<i>separate, apart</i>	bankrot	<i>bankrupt</i>
appel	<i>apple</i>	barbier	<i>barber</i>
appikant	<i>applicant</i>	bars	<i>burst</i>
April	<i>April</i>	battery	<i>battery</i>
apteek	<i>chemist, pharmacy</i>	beantwoord	<i>answer</i>
apteker	<i>chemist</i>	beboude gebied	<i>built-up area</i>
arbeidsmark	<i>labour market</i>	bed	<i>bed</i>
arm	<i>poor (a), arm (n)</i>	bedaar	<i>calm down</i>
armhorlosie	<i>wrist watch</i>	bedank	<i>thank, refuse, resign</i>
arriveer	<i>arrive</i>	bedankingstelegram	<i>telegram of refusal</i>
as if		bederf	<i>spoil</i>
asseblief	<i>please</i>	bedien	<i>serve</i>
assistent-sekretaresse	<i>assistant secretary</i>	bediende	<i>servant</i>
asyn	<i>vinegar</i>	bedompig	<i>humid</i>
atleet	<i>athlete</i>	bedrag	<i>amount</i>
atletiek	<i>athletics</i>	bedreig	<i>threaten</i>
Augustus	<i>August</i>	bedreiging	<i>menace, threat</i>
AVB (Algemene Verkoopsbelasting)	<i>GST (General Sales Tax)</i>	been	<i>leg, bone</i>
avontuur	<i>adventure</i>	beesfilet	<i>fillet steak</i>
		beesvleis	<i>beef</i>
		begin	<i>begin, start</i>
		beginnersklas	<i>class for beginners</i>
		begrafnis	<i>funeral</i>
		begrip	<i>understanding, comprehension</i>
baadjie	<i>jacket</i>	begroting	<i>budget</i>
baai	<i>bay, bath</i>	behalwe	<i>except</i>
baaier	<i>bather</i>	behandel	<i>treat</i>
baan	<i>court</i>	behoort	<i>belong, should</i>
baba, babatjie	<i>baby</i>	behou	<i>keep</i>
bababed	<i>cot</i>	bekendste	<i>best known</i>
babaklere	<i>baby wear</i>	bekendstelling	<i>introduction</i>
bad	<i>bath</i>		
badkamer	<i>bathroom</i>		

bekommer	<i>worry</i>	bewaarskool	<i>crèche</i>
bel	<i>phone, ring</i>	beweeg	<i>move</i>
belangrik	<i>important</i>	bewering	<i>statement</i>
belangstel	<i>take an interest</i>	bewolk	<i>cloudy, overcast</i>
beoefen	<i>practise</i>	bewonder	<i>admire</i>
beplan	<i>plan</i>	bewys	<i>receipt, prove</i>
bêre	<i>put away</i>	biblioteek	<i>library</i>
bereid	<i>prepared</i>	bibliotekaris	<i>librarian</i>
berg	<i>mountain</i>	bier	<i>beer</i>
beroemd	<i>famous</i>	bietjie	<i>little</i>
beroep	<i>occupation, profession</i>	bikini	<i>bikini</i>
beseerde	<i>injured</i>	biljart	<i>billiards</i>
besending	<i>consignment</i>	binnekort	<i>soon, shortly</i>
beset	<i>engaged</i>	binnelands	<i>inland</i>
besienswaardigheid	<i>sight</i>	binnenshuis	<i>indoors</i>
besig	<i>busy</i>	bioskoop	<i>cinema</i>
besit	<i>possess, own</i>	bitter	<i>bitter</i>
beskawing	<i>civilisation</i>	blaarslaai (kropslaai)	<i>lettuce</i>
beskikbaar	<i>available</i>	blik	<i>tin</i>
beslis	<i>definitely</i>	blikkieskos	<i>tinned food</i>
besoedel	<i>pollute</i>	blind	<i>blind</i>
besoedeling	<i>pollution</i>	blink	<i>glittering, shiny</i>
besoek	<i>visit</i>	bloed	<i>blood</i>
besoeker	<i>visitor</i>	bloeding	<i>bleeding, haemorrhage</i>
besoekersboek	<i>visitor's register</i>	bloedrooi	<i>blood red</i>
besonderhede	<i>details</i>	bloese	<i>blouse</i>
bespaar	<i>save</i>	blok	<i>block</i>
bespreek	<i>book, reserve</i>	blokletters	<i>capital/block letters</i>
bespreking	<i>reservation</i>	blom	<i>flower</i>
beste	<i>best</i>	blou	<i>blue</i>
bestel	<i>order</i>	blus	<i>extinguish</i>
bestudeer	<i>study</i>	bly	<i>remain (v), glad, pleased (a)</i>
bestuur	<i>drive, manage</i>	bly te kenne	<i>pleased to meet you</i>
bestuurder	<i>manager</i>	bo	<i>above</i>
beswaar	<i>objection</i>	bobbejaan	<i>baboon</i>
beswyk	<i>die</i>	boek	<i>book</i>
betaal	<i>pay</i>	boekhouding	<i>bookkeeping</i>
beteken	<i>mean</i>	boer	<i>farmer</i>
beter	<i>better</i>	Boesmans	<i>Bushmen</i>
betrekking	<i>post</i>	boete	<i>fine</i>
betyds	<i>on time</i>	boetekaartjie	<i>traffic ticket</i>
beurs	<i>purse, bursary</i>	bogenoemde	<i>above-mentioned</i>
bevat	<i>contain</i>	bokser	<i>boxer</i>
bevestig	<i>confirm</i>	bondel	<i>bundle</i>
bevorder	<i>promote</i>	bonustjek	<i>bonus cheque</i>
bevordering	<i>promotion</i>	boodskap	<i>message</i>

boom tree	busrooster bus timetable
boonop as well	buurdorp neighbouring town
boor drill	by at, with
boord orchard	bykom get hold of, regain
boot boat	consciousness
bord plate	byt bite
borrie turmeric	byvoeg add
bors chest	byvoordele fringe benefits
borsel brush	bywoon attend
bosbok bushbuck	bywoord adverb
bosvark bush pig	bywoordelik adverbial
Botaniese Tuine Botanical Gardens	casino casino
botsing collision	chaos chaos
bottel bottle	chirurg surgeon
botter butter	croquet (kroukie) croquet
bouer builder	
braai fry	daaglik daily
braaivleis barbecue, braai	daar there
brand fire (n), burn (v)	daaraan to it
brandstof fuel	daar agter there at the back
brandweer fire brigade	daardie that, that one, those
breek break	daarin in that
brief letter	daarmee with that
briefkaart letter card	daarna afterwards
bril glasses, spectacles	daarom therefore
bring bring	daarop on it
broei brood	daarvan of it
broer brother	daarvoor for it
bron spring	dadelik immediately
brood bread	dag day
brosjyre brochure	dagklinik day clinic
bruin brown	dagtaak daily task
bruinsuiker brown sugar	dagvaarding summons
buffel buffalo	dam dam
buffer bumper	dambord draughts
bui shower	dame lady
buig bend	damesafdeling ladies' department
buisie small tube	dameshaarkapster ladies' hairdresser
buite outside	dankbaar grateful
buitelug out of doors	dankie thank you
buite werking out of order	dans dance
bul bull	darem really
buro bureau	das tie
bus bus	dassie rock rabbit
bushalte bus stop	

dat that	dolgraag ever so much
datum date	dom stupid
deelneem take part	donderbui thunder shower
deftig smart	Donderdag Thursday
dek set (v)	donker dark
dekor décor	doodspuit anaesthetise
deponeer deposit (v)	doof deaf
deposito deposit (n)	doop christening
depressief depressive	dophou watch
depressiwiteit depression	dorp town, village
derde third	dors thirsty
derdepartyversekering third party insurance	dosent lecturer
dertien thirteen	dosyn dozen
dertig thirty	dra wear, carry
Desember December	draagbaar stretcher
dessertvurk dessert fork	draai turn
deur door, through	drama drama
diamant diamond	drasties drastic
die the	drie three
dié this	dringend urgent
diet diet	drink drink
diens service	drinkgoed beverages
diensopsegging resignation	drinkpan watering pan
dier animal	droë dry
diereparadys animal paradise	droog dry
dieretuin zoo	droogblaas blow wave
dieselfde the same	droogskoonmaker dry-cleaner
digter poet	droogte drought
dikwels often	druie grapes
ding thing	druk press, squeeze
dink think	duideliker clearer
Dinsdag Tuesday	duik dent
diploma diploma	duim thumb
direk directly	duisend thousand
direkteur director	dus thus
dis it's	duur expensive
diskoteek disco, record library	dwarsdeur throughout
dissipline discipline	dwerf dwarf
dis te seer it hurts too much	ekhoring squirrel
dit this	een one
dobbel gamble	eend duck
doel purpose	eenheid unit
doen do, perform	eensaam lonely
dogter girl, daughter	eerlik honest
dokter doctor	eers first

eerskomende	<i>forthcoming, next</i>	enorm	<i>enormous</i>
eerste	<i>first</i>	ent	<i>short distance</i>
eerste klas	<i>first class</i>	erdiens	<i>church service</i>
eet	<i>eat</i>	êrens	<i>somewhere</i>
eetgewoonte	<i>eating habit</i>	erg	<i>bad</i>
eetkamer	<i>dining room</i>	erken	<i>acknowledge</i>
eetservies	<i>dinner-service, dinner-set</i>	ernstig	<i>serious</i>
eeu	<i>century, age</i>	ertjie	<i>pea</i>
eggenoot	<i>husband</i>	ervare	<i>experienced</i>
eggo	<i>echo</i>	ervaring	<i>experience</i>
egter	<i>however</i>	fabriek	<i>factory</i>
eie	<i>own</i>	fabrieksafval	<i>factory waste</i>
eienaar	<i>owner</i>	fabrikaat	<i>make</i>
eienaardige	<i>funny, strange</i>	faktor	<i>factor</i>
eiendomsagent	<i>estate agent</i>	familie	<i>family, relatives</i>
eiendomsagentskap	<i>estate agency</i>	Februarie	<i>February</i>
eier	<i>egg</i>	fee	<i>faery</i>
einde	<i>end</i>	ferm	<i>firm (a)</i>
ek	<i>I</i>	fiets	<i>bicycle</i>
ek gaan	<i>I am going to</i>	fietsry	<i>cycling</i>
ekologie	<i>ecology</i>	fiks	<i>fit</i>
ekonomies	<i>economical</i>	Filistyn	<i>Philistine (uncultured person)</i>
eksamen	<i>examination</i>	film	<i>film</i>
eksaminator	<i>examiner</i>	firma	<i>firm (n)</i>
ekskuus	<i>pardon</i>	firmamotor	<i>company car</i>
ekstra	<i>extra</i>	fliiek	<i>go to the movies</i>
ek wil	<i>I want to (wish to)</i>	floreer	<i>flourish</i>
ek wou graag	<i>I would have liked to</i>	fooitjie	<i>tip</i>
elegant	<i>elegant</i>	foonoproep	<i>phone call</i>
elektries	<i>electrical</i>	forel	<i>trout</i>
elektriese ware	<i>electrical appliances</i>	formeel	<i>formal</i>
elementêr	<i>elementary</i>	foto	<i>photo</i>
elf	<i>eleven</i>	fout	<i>mistake</i>
elfde	<i>eleventh</i>	frustrasie	<i>frustration</i>
elke	<i>every</i>	gaaf	<i>fine</i>
emigreer	<i>emigrate</i>	gaan	<i>go, going to</i>
en	<i>and</i>	garnaalkelkie	<i>shrimp cocktail</i>
Engels	<i>English</i>	gas	<i>guest</i>
enige	<i>any</i>	gastetoilet	<i>guests' toilet</i>
enigiets	<i>anything</i>	gasvry	<i>hospitable</i>
enkel	<i>single</i>	gat	<i>hole</i>
enkele	<i>a few</i>	gebeur	<i>happen</i>
enkelkamer	<i>single room</i>	gebied	<i>area</i>

geboorte	<i>birth</i>	geskoolde	<i>skilled</i>
gebou	<i>building</i>	geslaag	<i>passed</i>
gebruik	<i>use (v)</i>	gesmeerde	<i>smearred, painted</i>
gebruik	<i>custom (n)</i>	gesond	<i>well</i>
gedeeltelik	<i>partially, partly</i>	gesonde	<i>healthy</i>
gedig	<i>poem</i>	gesondheid	<i>health</i>
geduldig	<i>patient</i>	gespanne	<i>tense</i>
gedurende	<i>during</i>	gesprek	<i>conversation</i>
gee	<i>give</i>	gestroom	<i>streamed</i>
geel	<i>yellow</i>	gestudeer	<i>studied</i>
geen	<i>none</i>	getroud	<i>married</i>
geesdriftig	<i>enthusiastic</i>	getuig	<i>testify</i>
gegee	<i>given</i>	gevolglik	<i>as a result</i>
gewensrekord	<i>curriculum vitae</i>	geweldig	<i>terrible</i>
geheim	<i>secret</i>	gewig	<i>weight</i>
gehoor	<i>heard, audience</i>	gewild	<i>popular</i>
gehoorsaam	<i>obey (v), obedient (a)</i>	gewone	<i>ordinary</i>
geïnteresseerd	<i>interested</i>	gewoond	<i>used to</i>
gekwalifiseerd	<i>qualified</i>	gewoonlik	<i>usually</i>
geld	<i>money</i>	gewoonte	<i>habit</i>
gelede	<i>ago</i>	gholf	<i>golf</i>
geleë	<i>situated</i>	gholftoernooi	<i>golf tournament</i>
geliefkoosde	<i>favourite</i>	gids	<i>guide</i>
Geloftedag	<i>Day of the Vow</i>	gil	<i>yell</i>
gelukkig	<i>happy, fortunate</i>	gillend	<i>yelling</i>
gemaalde beesvleis	<i>minced beef</i>	gimnastiek	<i>gymnastics</i>
gemaalde skaapvleis	<i>minced mutton</i>	gips	<i>plaster (of Paris)</i>
gemaklik	<i>comfortable</i>	gister	<i>yesterday</i>
gemiddeld	<i>average</i>	glad nie	<i>not at all</i>
gemsbok	<i>gemsbok, gazelle</i>	glansstroke	<i>highlights</i>
geniet	<i>enjoy</i>	glas	<i>glass</i>
genoeg	<i>enough</i>	glasware	<i>glassware</i>
genot	<i>pleasure</i>	glo	<i>believe</i>
gepars	<i>pressed</i>	gly	<i>slip</i>
gereed	<i>ready</i>	God	<i>God</i>
gereeld	<i>regularly</i>	godsdienstig	<i>religious</i>
gesellig verkeer	<i>socialise</i>	goed	<i>good, well</i>
gesin	<i>family</i>	goed gaar	<i>well done</i>
Gesinsdag	<i>Family Day</i>	goedkoop	<i>cheap</i>
gesinslewe	<i>family life</i>	goeie	<i>good</i>
geskei	<i>divorced</i>	Goeie Vrydag	<i>Good Friday</i>
geskenk	<i>gift</i>	gou	<i>quick, quickly</i>
geskep	<i>created</i>	goud	<i>gold</i>
geskiedkundig	<i>historic</i>	goudgeel	<i>golden yellow</i>
geskokte	<i>shocked</i>	graad	<i>degree</i>
		gram	<i>gram</i>

gras	grass	help	help
grasgroen	green as grass	Hemelvaartdag	Ascension Day
gratis	free, gratis	hemp	shirt
grimeer	to make up	hen	hen
grimering	make-up	hengel	angle
groeï	grow	hengelaar	angler
groen	green	herdenking	anniversary
groente	vegetables	herenig	reunite
groete	regards, greetings	herfs	autumn
grond	ground, soil	herinnering	memory
grondverdieping	ground floor	herken	recognise
grootte	size	heuning	honey
grot	cave	heup	hip
gryp	grab	hier	here
grys	grey	hierdie	this, these
gunsteling	favourite	hierheen	here, hither
		hiermee	with this
haal	fetch	hieronder	below this
haan	cock	hings	stallion
haar	her, hair	hmm	uhm
haarkapper	hairdresser	hoe?	how?
haarself	herself	hoe laat?	what time?
haas	hurry, hasten	hoed	hat
haastig	hurried	hoek	corner
half	half	hoender	chicken, fowl
halfgaar	underdone	hoenderboerdery	poultry farming
hallo	hallo	hoër graad	higher grade
hand	hand	hoërskool	high school
handel	commerce, trade	hoesmiddel	cough mixture
handtekening	signature	hoëtroustel	hi-fi set
hang	hang	hoeveel?	how much? how many?
hanteer	handle	hoewel	although
hanteerbaar	manageable	hof	court
happie	bite	hok	cage
hard	hard, loud	hokkie	hockey
hardloop	run	hom	him
hare	hair, hers	homself	himself
hartkwale	heart diseases	hond	dog
hawehoof	jetty	honderd	hundred
heel	whole	honger	hungry
heeltemal	altogether	honneursgraad	honours degree
heerlik	delicious, great	hoofgereg	main dish
heide	heath	hooflynoproep	trunk-call
heks	witch	hoofpyn	headache
held	hero	hoofsaaklik	mainly
heldin	heroine	hoofweg	main road

hoog	high	inrigting	institution
hoop	hope	inruil	trade in
hoor	hear	inryg	string
horing	horn	inskep	dish up
horlosie	watch	inspekteur	inspector
hospitaal	hospital	inspuiting	injection
hotel	hotel	intens	intense
hou	keep	interessant	interesting
hou van	like	internasionale	international
huis	house	intussen	meanwhile
huis toe	home	in verband met	in connection with
huishoudelik	domestic	invoer	import
huisves	accommodate	invoorders	importers
hulle	they	invul	fill in, complete
hulleself	themselves		
hulle s'n	theirs	ja	yes
huur	let, rent	jaag	race
huurmotor	taxi	jaar	year
huurmotorbestuurder	taxi driver	jaarliks	yearly, annually
huwelik	marriage	jaggewoonte	hunting habit
huwelikstaat	marital status	jakaranda	jacaranda
huweliksuitset	trousseau	jaloers	jealous
hy	he	jammer	sorry
hyser	lift	ja-nee	sure
idee	idea	Januarie	January
idioom	idiom	jas	coat
iemand	someone	joernalis	journalist
iets	something	jokkie	jockey
immigrant	immigrant	jong	young
immigrasie	immigration	jongmens	youngster
in	in	jongste	youngest, latest
inadem	inhale	jonk	young
in besit van	in possession of	joune, u s'n	yours
indiensneming	employment	jouself, uself	yourself
indruk	push in (v), impres- sion (n)	juffrou	miss
informeel	informal	jukskei	jukskei
ingemaakte	canned, tinned	Julie	July
ingenieur	engineer	julle, u you	
ingooi	put in	julleself, uself	yourselves
inheems	indigenous	julle s'n	yours
inkopies	shopping	Junie	June
inligting	information	juweel	jewel
innige	deepest	juweliersware	jewellery
inrig	provide, prepare	jy, u you (singular)	
		jy moes	you had to

kaart <i>map, card</i>	kennisgewingbord <i>notice board</i>
kaartspeletjie <i>card game</i>	kerk <i>church</i>
kaartjiesondersoeker <i>ticket examiner</i>	kerriepoeier <i>curry powder</i>
kaartjieskantoor <i>ticket office</i>	Kersfees <i>Christmas</i>
kaas <i>cheese</i>	kilogram <i>kilogram</i>
kabaret <i>cabaret</i>	kiloliter <i>kilolitre</i>
kabeljou <i>cod, kob</i>	kilometer <i>kilometre</i>
kafeteria <i>cafeteria</i>	kind <i>child</i>
kalkoen <i>turkey</i>	kinderklere <i>children's clothes</i>
kalkoenmannetjie <i>turkey cock</i>	kinders <i>children</i>
kalkoenwyfie <i>turkey hen</i>	klaar <i>finished, already</i>
kalm <i>calm (a)</i>	klas <i>class</i>
kalmeer <i>calm (v)</i>	klavier <i>piano</i>
kameelperd <i>giraffe</i>	klein <i>small</i>
kam <i>comb</i>	kleinbordjie <i>side plate</i>
kamer <i>room</i>	kleindogter <i>granddaughter</i>
kamera <i>camera</i>	kleingeld <i>change</i>
kamerstel <i>bedroom suite</i>	kleinhoewe <i>smallholding</i>
kamp <i>camp (n)</i>	kleinkind <i>grandchild</i>
kampeer <i>camp (v)</i>	kleinseun <i>grandson</i>
kan <i>can</i>	klere <i>clothes</i>
kandidaat <i>candidate</i>	kleur <i>colour, tint</i>
kans <i>chance</i>	kleurryk <i>colourful</i>
kant <i>side</i>	kleurskema <i>colour scheme</i>
kantoor <i>office</i>	kleurskyfie <i>colour slide</i>
kantooradministrasie <i>office administration</i>	kleuterskool <i>nursery school</i>
kantoorklerk <i>office clerk</i>	kliënt <i>client</i>
kantoornommer <i>office number</i>	klimaat <i>climate</i>
kantoorwerk <i>office work</i>	klink <i>sound</i>
kap <i>chop</i>	klippie <i>stone (diminutive)</i>
kasset <i>cassette</i>	klits <i>beat</i>
kat <i>cat</i>	klomp <i>a lot</i>
KBA (kontant by aflewering) <i>COD (cash on delivery)</i>	klompie <i>small number</i>
keel <i>throat</i>	klub <i>club</i>
keeltablet <i>throat tablet</i>	knal <i>crack</i>
keer <i>stop</i>	knie <i>knee</i>
kelderverdieping <i>basement</i>	knippie <i>pinch</i>
kelner <i>waiter</i>	knoop <i>button</i>
ken <i>know</i>	koedoe <i>kudu</i>
kennis <i>knowledge</i>	koei <i>cow</i>
kennis gee <i>give notice</i>	koel <i>cool</i>
	koeldrank <i>cold drink, soft drink</i>
	koepee <i>coupé</i>
	koerant <i>newspaper</i>
	koerantadvertensie <i>newspaper advertisement</i>

koerantrubriek <i>newspaper column</i>	krap <i>scratch</i>
koffer <i>suitcase</i>	kredietkaart <i>credit card</i>
koffie <i>coffee</i>	kreefkelkie <i>crayfish/lobster cocktail</i>
kollega <i>colleague</i>	krieket <i>cricket</i>
kollege <i>college</i>	krokodil <i>crocodile</i>
kom <i>come</i>	kronkel <i>wind (v)</i>
kom aan <i>arrive</i>	Krugerdag <i>Kruger Day</i>
kombuis <i>kitchen</i>	kruideniersware <i>groceries</i>
kombuisbenodigdhede <i>kitchen requirements/utensils</i>	kruier <i>porter</i>
kombuistee <i>kitchen tea</i>	kruip <i>crawl</i>
komedie <i>comedy</i>	kruisskyf <i>rump steak</i>
kommentaar <i>commentary</i>	krukke <i>crutches</i>
kommissie <i>commission</i>	kry <i>find, get</i>
kommunikeer <i>communicate</i>	kudde <i>herd</i>
kompak <i>compact</i>	kuier <i>visit</i>
kompartement <i>compartment</i>	kultuur <i>culture</i>
kompartementnommer <i>compartment number</i>	kuns <i>art</i>
koms <i>arrival</i>	kunsgalery <i>art gallery</i>
kon <i>could</i>	kunstenaar <i>artist</i>
kondukteur <i>conductor</i>	kunstig <i>artistic</i>
koning <i>king</i>	kurk <i>cork</i>
konsert <i>concert</i>	kursus <i>course</i>
kontant <i>cash</i>	kus <i>coast</i>
kontroleer <i>control</i>	kussing <i>cushion, pillow</i>
kontroleondersoek <i>check up</i>	kwaai griep <i>bad flu, influenza</i>
kook <i>cook, boil</i>	kwalifikasie <i>qualification</i>
koop <i>buy, purchase</i>	kwartier <i>a quarter of an hour</i>
koors <i>fever</i>	kweek <i>grow</i>
koorsig <i>feverish</i>	kyk <i>watch, look</i>
kop <i>head</i>	laag <i>low</i>
kopdoek <i>scarf</i>	laai <i>drawer</i>
koppelaar <i>clutch</i>	laaste <i>last</i>
koppie <i>cup</i>	laat <i>late, let, leave</i>
korrespondensie <i>correspondence</i>	laerskool <i>primary school</i>
kort <i>short</i>	Laeveld <i>Lowveld</i>
kos <i>food (n), cost (v)</i>	lag <i>laugh</i>
kosmetiek <i>cosmetics</i>	laken <i>sheet</i>
kosvoorraad <i>provisions</i>	lam <i>lamb</i>
koud <i>cold</i>	lamp <i>lamp</i>
kouse <i>hosiery, stockings</i>	landbou <i>agriculture</i>
kraal <i>bead</i>	landboubehoefte <i>agricultural need</i>
kralerwerk <i>bead work</i>	lang, lank <i>long</i>
kramery <i>haberdashery</i>	langdurig <i>extended</i>

langs <i>next to</i>	longkwaal <i>lung disease</i>
langsaaan <i>next door</i>	loop <i>go, walk</i>
lanklaas <i>a long time ago</i>	los <i>loose</i>
later <i>later</i>	lourierblaar <i>bay leaf</i>
lawaaï <i>noise</i>	lug <i>air</i>
lê <i>lay, lie down</i>	lugpos <i>airmail</i>
leef <i>live</i>	lui <i>ring (v), lazy (a)</i>
leer <i>teach, learn</i>	luiperd <i>leopard</i>
leerware <i>leatherware</i>	luister <i>listen</i>
lees <i>read</i>	luukse <i>luxury (n), luxurious (a)</i>
leeu <i>lion</i>	lus hê <i>feel like</i>
leeuwylie <i>lioness</i>	lyf <i>body</i>
leier <i>leader</i>	lyk <i>look</i>
lek (n) <i>puncture</i>	lys <i>list</i>
lekker <i>nice, pleasant, sweet (n)</i>	ma <i>mother</i>
lekkers <i>sweets</i>	maag <i>stomach</i>
lektor <i>lecturer</i>	maak <i>make</i>
lelik <i>ugly</i>	maak gou <i>hurry up</i>
lemmetjie <i>lime</i>	maal (v) <i>mince</i>
lemoenblaar <i>orange leaf</i>	maalgat <i>pot-hole</i>
lemoensous <i>orange sauce</i>	maaltyd <i>meal</i>
lengte <i>length</i>	maand <i>month</i>
lening <i>loan</i>	Maandag <i>Monday</i>
lente <i>spring</i>	maar <i>but</i>
lepel <i>spoon</i>	Maart <i>March</i>
les <i>lesson</i>	maatjie <i>companion</i>
letterkunde <i>literature</i>	maer <i>skinny, thin</i>
leunstoelsportmense <i>armchair</i>	mag <i>may</i>
<i>sportsmen</i>	maklik <i>easy</i>
lewe <i>life</i>	maksimum <i>maximum</i>
lewendig <i>lively, alive</i>	mal oor <i>mad about</i>
lewensvatbaar <i>viable</i>	man <i>man, husband</i>
lewenswyse <i>lifestyle</i>	mango (veselperske) <i>mango</i>
lewer (v) <i>produce, deliver</i>	manier <i>manner</i>
lid <i>member</i>	manlik <i>masculine, male</i>
liefde <i>love</i>	manshaarkapper <i>barber</i>
liewer <i>rather</i>	mansklerie <i>men's clothing</i>
lig <i>light</i>	mark <i>market</i>
liggaam <i>body</i>	masker <i>mask</i>
ligroos, pienk <i>pink</i>	massa <i>mass</i>
linne <i>linen</i>	mat <i>carpet</i>
links <i>left</i>	matig <i>mild, moderate</i>
lipstiffie <i>lipstick</i>	matrikulasiesertifikaat <i>matriculation</i>
liter <i>litre</i>	<i>certificate</i>
lok <i>attract</i>	matrikuleer <i>matriculate</i>

matrone <i>matron</i>	moeilikheid <i>problem, difficulty</i>
mediese <i>medical</i>	moeite <i>trouble</i>
medisyne <i>medicine</i>	moes <i>had to</i>
medium <i>medium</i>	moet <i>must</i>
meegevoel <i>sympathy</i>	mond <i>mouth</i>
meenthuis <i>town house</i>	mooi <i>pretty</i>
meer <i>more</i>	moontlik <i>possible</i>
meeste <i>most</i>	moontlikheid <i>possibility</i>
meesterwerk <i>masterpiece</i>	môre <i>tomorrow, morning</i>
Mei <i>May</i>	môreaand <i>tomorrow evening</i>
meisie <i>girl, girlfriend</i>	môreoggend <i>tomorrow morning</i>
mejuffrou, juffrou <i>Miss</i>	motor <i>car, motorcar</i>
mekaar <i>each other</i>	motorafdak <i>carport</i>
meld <i>state (v)</i>	motorfiets <i>motor cycle</i>
melk <i>milk</i>	motorfietsryer <i>motor cyclist</i>
memorandum <i>memorandum</i>	motorhawe <i>garage</i>
meneer (mnr.) <i>Mr</i>	motoris <i>motorist</i>
meng <i>mix</i>	motornywerheid <i>motor industry</i>
menigte <i>crowd</i>	motorry <i>driving a car</i>
mening, opinie <i>opinion</i>	motreën <i>drizzle</i>
mens <i>person</i>	munisipaliteit <i>municipality</i>
menslike <i>human</i>	museum <i>museum</i>
merrie <i>mare</i>	musiekinstrument <i>musical</i>
mes <i>knife</i>	<i>instrument</i>
messegoed <i>cutlery</i>	musiekkamer <i>music room</i>
met <i>with</i>	muur <i>wall</i>
meter <i>metre</i>	muurbal <i>squash</i>
meubels <i>furniture</i>	muurrakkie <i>shelf on a wall</i>
meubelwinkel <i>furniture store</i>	my <i>my</i>
mevrouw (mev.) <i>Mrs</i>	mynbou <i>mining</i>
middag <i>afternoon</i>	myne <i>mine</i>
middestad <i>city centre</i>	'n <i>a, an</i>
mielies <i>mealies</i>	na <i>to</i>
milliliter <i>millilitre</i>	naaldwerk <i>sewing</i>
millimeter <i>millimetre</i>	naam <i>name</i>
min <i>little</i>	naamlik <i>namely</i>
minuut <i>minute (n)</i>	naaste <i>nearest</i>
miskille <i>perhaps</i>	naburige <i>neighbouring</i>
miskolle <i>fog patches</i>	naby <i>nearby, close</i>
modeontwerpster <i>fashion</i>	nadat <i>after</i>
<i>designer</i>	nader <i>nearer</i>
modern <i>modern</i>	naderkom <i>approach</i>
modewinkel <i>fashion boutique</i>	naelpolitoer <i>nail varnish/polish</i>
moedeloos <i>despondent</i>	nag <i>night</i>
moeg <i>tired</i>	nagereg <i>dessert</i>
moeilik <i>difficult</i>	

nagklub	<i>night club</i>	nou net	<i>a minute ago, just</i>
narkose	<i>anaesthetic</i>	nou-nou	<i>presently, soon</i>
narkotiseur	<i>anaesthetist</i>	November	<i>November</i>
nasien	<i>check</i>	nuus	<i>news</i>
nasionaliteit	<i>nationality</i>	nuuskierig	<i>curious, inquisitive</i>
nat wet		nuwe	<i>new</i>
natuurbewaring	<i>nature conservation</i>	Nuwejaarsdag	<i>New Year's Day</i>
natuurlik	<i>naturally</i>	nywerheid	<i>industry</i>
natuurreservaat	<i>nature reserve</i>	oefening	<i>exercise</i>
natuurtoneel,		of	<i>or</i>
natuurtonele	<i>scene, scenery</i>	Oktober	<i>October</i>
navraag	<i>enquiry</i>	olie	<i>oil</i>
navrae	<i>enquiries</i>	olifant	<i>elephant</i>
naweek	<i>week-end</i>	om	<i>around, at</i>
nè?	<i>isn't that so?</i>	omdat	<i>because</i>
nee dankie	<i>no thanks</i>	omgewing	<i>vicinity</i>
neem	<i>take</i>	omstander	<i>onlooker</i>
nege	<i>nine</i>	omtrent	<i>about, approximately</i>
negende	<i>ninth</i>	onaangetas	<i>untouched</i>
negentien	<i>nineteen</i>	onbeskryflik	<i>indescribable</i>
negentig	<i>ninety</i>	ondankbaar	<i>ungrateful</i>
nek	<i>neck</i>	onder	<i>below, under</i>
nêrens	<i>nowhere</i>	onderaan	<i>below</i>
net	<i>only</i>	onder andere	<i>amongst others</i>
netbal	<i>netball</i>	onderdaan	<i>subject</i>
netjies	<i>neat</i>	onderhoud	<i>interview</i>
netnou	<i>in a moment, before long,</i>	onderklere	<i>underclothes, lingerie</i>
	<i>presently</i>	onderlaag	<i>foundation cream</i>
neus	<i>nose</i>	ondersteun	<i>support</i>
nie	<i>not</i>	ondertoe	<i>downwards</i>
niemand	<i>nobody</i>	ondervinding	<i>experience</i>
niks	<i>nothing</i>	onderworpe aan	<i>subject to</i>
nodig	<i>necessary</i>	onderwyser	<i>teacher (m)</i>
noem	<i>call, mention</i>	onderwyseres	<i>teacher (f)</i>
nog	<i>still, another</i>	onderwysinrigting	<i>educational institution</i>
nog iets	<i>something else</i>	onderwysstelsel	<i>education system</i>
nommer	<i>number, size</i>	ongeduldig	<i>impatient</i>
nood	<i>emergency</i>	ongeluk	<i>accident</i>
noodhulp	<i>first aid</i>	ongelukkig	<i>unhappy,</i>
noodlottig	<i>fatal</i>		<i>unfortunately</i>
nooi	<i>invite</i>	ongeskool	<i>unskilled</i>
nooit weer	<i>never again</i>	ongetroud	<i>unmarried</i>
noordelik	<i>northern</i>	onhigiënies	<i>unhygienic</i>
noordwaarts	<i>northward</i>		
nou	<i>now</i>		

onnodig	<i>unnecessary</i>	opgeskep	<i>dished up</i>
onprofesioneel	<i>unprofessional</i>	opera	<i>opera</i>
onreëlmatig	<i>irregular</i>	operasie	<i>operation</i>
ons	<i>we, us</i>	operette	<i>operetta</i>
onskuldig	<i>innocent</i>	opgewonde	<i>excited</i>
ons sal	<i>we shall</i>	opinie	<i>opinion</i>
onself	<i>ourselves</i>	opklaar	<i>clear</i>
ons s'n	<i>ours</i>	opklim	<i>board</i>
ontbied	<i>summon</i>	opknapper	<i>conditioner</i>
ontbyt	<i>breakfast</i>	oplaai	<i>give a lift, come to fetch</i>
ontevrede	<i>dissatisfied</i>	oplei	<i>train</i>
onthou	<i>remember</i>	opleidingskollege	<i>training college</i>
ontkleedans	<i>strip tease</i>	oplos	<i>solve</i>
ontmoet	<i>meet</i>	opstandig	<i>rebellious</i>
ontslaan	<i>discharge (v)</i>	optel	<i>pick up</i>
ontspan	<i>relax</i>	opvoering	<i>play</i>
ontspanning	<i>relaxation</i>	opvraging	<i>withdrawal</i>
ontvang	<i>receive</i>	opwen	<i>wind (up)</i>
ontvangsdame	<i>receptionist</i>	opwinding	<i>excitement</i>
ontvangstoonbank	<i>reception</i>	oral	<i>everywhere</i>
ontwaterde	<i>dehydrated</i>	oranje	<i>orange</i>
ontwikkel	<i>develop</i>	organisasie	<i>organisation</i>
ontwrig	<i>disrupt</i>	orgidee	<i>orchid</i>
onveranderd	<i>unchanged</i>	orkes	<i>orchestra</i>
onvergeetlik	<i>unforgettable</i>	oseaan	<i>ocean</i>
oog	<i>eye</i>	otter	<i>otter</i>
ooggetuie	<i>eye-witness</i>	oud	<i>old</i>
ooi	<i>ewe</i>	ouderdom	<i>age</i>
ook	<i>also</i>	ouderdomsgroep	<i>age group</i>
oomblik	<i>moment</i>	oudio-tik	<i>audio-typing</i>
oop	<i>open (a)</i>	ouderwets	<i>old-fashioned</i>
oor	<i>over, ear</i>	oudste	<i>eldest, oldest</i>
oorgenoeg	<i>more than enough</i>	ouens	<i>guys</i>
oorlede	<i>deceased</i>	ouerloos	<i>without parents</i>
oorkant	<i>opposite</i>	ouers	<i>parents</i>
oorlewingsuitrusting	<i>survival kit</i>	ouma	<i>gran, granny</i>
oorsee	<i>overseas</i>	oupa	<i>granddad</i>
oorskry	<i>exceed</i>	outyds	<i>old-fashioned</i>
oorslaan	<i>change over</i>	pa	<i>dad, father</i>
oorspronklik	<i>original</i>	paar	<i>few</i>
oortree	<i>trespass</i>	pad	<i>road</i>
oorweeg	<i>consider</i>	padveiligheid	<i>road safety</i>
ooste	<i>east</i>	pak	<i>pack</i>
ooswaarts	<i>eastward</i>	pakket	<i>parcel</i>
op	<i>on</i>	pakkie	<i>parcel</i>
opdok	<i>pay up</i>		

pakplek <i>storage, storing space</i>	plig <i>duty</i>
pan <i>pan</i>	plooi <i>wrinkle</i>
panoramies <i>panoramic</i>	pluimvee <i>poultry</i>
pap(a) <i>flat</i>	plus <i>plus</i>
papaja <i>pawpaw</i>	poeding <i>pudding</i>
paradys <i>paradise</i>	poeier <i>powder</i>
parfuum <i>perfume</i>	polisie <i>police</i>
parkeer (v) <i>park</i>	polshorlosie <i>wrist watch</i>
parkeerplek, parkering <i>parking</i>	pomp <i>pump</i>
parlement <i>parliament</i>	ponie <i>pony</i>
pas <i>fit, suit</i>	pop <i>doll</i>
pasiënt <i>patient</i>	populêr <i>popular</i>
paskamer <i>fitting room</i>	pos <i>post, mail</i>
passasier <i>passenger</i>	posgeld <i>postage</i>
patroon <i>pattern</i>	poskantoor <i>post office</i>
pawiljoen <i>pavilion</i>	poskantoor diens <i>post office service</i>
peer <i>pear</i>	poskaart <i>post card</i>
pendelaar <i>commuter</i>	posorder <i>postal order</i>
pensioen <i>pension</i>	posseël (seël) <i>postage stamp, stamp</i>
pensioenskema <i>pension scheme</i>	poswissel <i>money order</i>
pensionaris <i>pensioner</i>	poste restante <i>poste restante</i>
peper <i>pepper</i>	pot <i>pot</i>
per <i>by</i>	potblou <i>bright blue</i>
perdry <i>horse-riding</i>	pouse <i>interval</i>
permanent <i>permanent</i>	praat <i>speak</i>
permanente golwing <i>permanent wave (perm)</i>	pragtig <i>beautiful</i>
perron <i>platform</i>	prakties <i>practical</i>
pers <i>mauve, purple</i>	president <i>president</i>
persent <i>per cent</i>	presies <i>precisely, exactly</i>
persentasie <i>percentage</i>	primêre <i>primary</i>
perske <i>peach</i>	primitief <i>primitive</i>
persoonlik <i>personal</i>	privaat <i>private</i>
pet <i>cap</i>	probeer <i>try</i>
petroljoggie <i>pump attendant</i>	probleem <i>problem</i>
piekniekliedjie <i>picnic song</i>	produk <i>product</i>
piesang <i>banana</i>	proe <i>taste</i>
pikswart <i>pitch black</i>	professioneel <i>professional</i>
pil <i>pill</i>	program <i>programme</i>
plaas <i>farm, put (v), place (v)</i>	projek <i>project</i>
plaaslik <i>local</i>	prokureur <i>lawyer</i>
plant <i>plant</i>	prokureursfirma <i>firm of lawyers</i>
plaat <i>record</i>	protea <i>protea</i>
platsak <i>penniless</i>	prys <i>price</i>
plek <i>place</i>	prysklas <i>price class</i>
plesier <i>pleasure</i>	

psigiater <i>psychiatrist</i>	renoster <i>rhinoceros</i>
puberteit <i>puberty</i>	renperd <i>race horse</i>
publiek <i>public</i>	reparasie <i>repair (n)</i>
puik <i>excellent</i>	Republiekdag <i>Republic Day</i>
punt <i>point</i>	reptiel <i>reptile</i>
pyltjie <i>dart</i>	res <i>rest</i>
pyn <i>pain</i>	resep <i>recipe</i>
pynappel <i>pineapple</i>	resies <i>race (n)</i>
pyp <i>pipe</i>	respek <i>respect (n)</i>
	respekteer <i>respect (v)</i>
raad <i>advice, council, counsel</i>	restaurant <i>restaurant</i>
raadpleeg <i>consult</i>	retouer <i>return</i>
raadskamer <i>boardroom</i>	retoerkaartjie <i>return ticket</i>
radio <i>radio</i>	reuse <i>gigantic</i>
raket <i>racquet</i>	rewolwer <i>revolver</i>
ram <i>ram</i>	rig <i>direct, point</i>
rand <i>rand</i>	rit <i>drive, ride</i>
ras <i>race</i>	rivier <i>river</i>
ratel <i>honey badger</i>	roeier <i>rower</i>
ratkas <i>gearbox</i>	roer <i>stir</i>
reaksie <i>reaction</i>	roete <i>route, trail</i>
reël <i>arrange</i>	rok <i>dress</i>
reëling <i>ruling, regulation</i>	rol <i>roll, role</i>
reëlmatig <i>regular</i>	rolbal <i>bowls</i>
reën <i>rain</i>	rolletjies <i>rolls</i>
reënjas <i>raincoat</i>	rolprent <i>movie</i>
reënval <i>rainfall</i>	roltrap <i>escalator</i>
referent <i>referee</i>	romp <i>skirt</i>
reg <i>right, correct</i>	rondawel <i>rondavel</i>
register <i>register (n)</i>	rondstamp <i>push around</i>
registreer <i>register (v)</i>	roofdier <i>predator</i>
regmaak <i>repair</i>	rooi <i>red</i>
reg rondom <i>all round</i>	rooibok <i>impala</i>
regs <i>right</i>	rook <i>smoke</i>
regssekretaresse <i>legal secretary</i>	rookgoed <i>smokes, smoking paraphernalia</i>
regterkant <i>right-hand side</i>	rookmis <i>smog</i>
regtig <i>really</i>	room <i>cream, crème</i>
reguit <i>straight</i>	roomys <i>ice-cream</i>
reinigingsroom <i>cleansing cream</i>	roos <i>rose</i>
reis <i>journey, travel</i>	rosyne <i>raisins</i>
rekenaarwetenskap <i>computer science</i>	rots <i>rock</i>
rekening <i>account</i>	rottangwerk <i>wickerwork</i>
rekenmeester <i>accountant</i>	rug <i>back</i>
rem <i>brake</i>	rugby <i>rugby</i>
remme <i>brakes</i>	rugbywedstryd <i>rugby match</i>

ruik <i>smell</i>	sekuriteitsbeampte <i>security officer</i>
rukkie <i>little while</i>	selde <i>seldom</i>
rus <i>rest</i>	self/myself <i>self/myself</i>
ry <i>ride, drive</i>	selfs nie <i>not even</i>
rykdom <i>wealth</i>	senior <i>senior</i>
ryp <i>ripe</i>	senior burger <i>senior citizen</i>
rys <i>rice</i>	sensitief <i>sensitive</i>
saak <i>matter</i>	sentimeter <i>centimetre</i>
saamryklub <i>lift club</i>	sentrale <i>central (a), exchange (n)</i>
saamstem <i>agree</i>	September <i>September</i>
saans <i>in the evening</i>	sertifiseer <i>certify</i>
saggies <i>softly</i>	servet <i>napkin</i>
sago <i>sago</i>	ses <i>six</i>
sagtevrugte <i>deciduous fruit</i>	sesde <i>sixth</i>
sak <i>pocket</i>	sestien <i>sixteen</i>
sake <i>business</i>	sestig <i>sixty</i>
sal <i>shall, will</i>	seun <i>son, boy</i>
salarisskaal <i>salary scale</i>	sewe <i>seven</i>
sambreel <i>umbrella</i>	sewende <i>seventh</i>
SAUK (Suid-Afrikaanse Uitsaaikorporasie) <i>SABC (South African Broadcasting Corporation)</i>	sewentien <i>seventeen</i>
sand <i>sand</i>	sewentig <i>seventy</i>
sap <i>juice</i>	siek <i>sick, ill</i>
sardiens <i>sardines</i>	sien <i>see</i>
sat <i>tired</i>	sigaret <i>cigarette</i>
Saterdag <i>Saturday</i>	Sigeunerbaron <i>Gypsy Baron</i>
sê <i>say, tell</i>	silinder <i>cylinder</i>
sebra <i>zebra</i>	silwer <i>silver</i>
sedanmotor <i>sedan</i>	silwerware <i>silverware</i>
sedert <i>since</i>	simfonie-orkes <i>symphony orchestra</i>
see <i>sea</i>	sing <i>sing</i>
seekoei <i>hippopotamus</i>	sit <i>sit</i>
seekos <i>seafood</i>	sitkamer <i>lounge</i>
seën <i>bless</i>	sitkamerstel <i>lounge suite</i>
seer <i>ache, sore</i>	sitplek <i>seat</i>
seker <i>certainly</i>	sitrusplaas <i>citrus farm</i>
sekretaresse <i>secretary (f)</i>	situasie <i>situation</i>
sekretaris <i>secretary (m)</i>	sjampoe <i>shampoo</i>
seiljag <i>yacht</i>	sjerrie <i>sherry</i>
seiljagvaarder <i>yachtsman</i>	sjimpansee <i>chimpanzee</i>
seilplank <i>sailboard</i>	skaak <i>chess</i>
seilplankry <i>windsurfing</i>	skaam <i>ashamed</i>
sekondêr <i>secondary</i>	skaap <i>sheep</i>
	skaapboud <i>leg of mutton</i>
	skaars <i>scarce, hardly</i>

skadu <i>shade</i>	sleutel <i>key</i>
skakel <i>dial, ring, contact</i>	slim <i>clever</i>
skakeltoon <i>dial tone</i>	slinger <i>fling</i>
skare <i>crowd</i>	slukkie <i>draught, sip</i>
skat <i>darling, dear, sweetheart</i>	sluitingsdatum <i>closing date</i>
skeer <i>shave</i>	smaak <i>taste</i>
skeema <i>scheme</i>	smaaklik <i>tasty</i>
skep <i>dish up, create</i>	smeek <i>beg</i>
skeppie <i>helping</i>	sneeuwit <i>snow white</i>
skiboot <i>ski boat</i>	snelheid <i>speed</i>
skielik <i>suddenly</i>	snelheidsgrens <i>speed limit</i>
Skiereiland <i>Peninsula</i>	snelheidsmeter <i>speedometer</i>
skiktyd <i>flex(i)time</i>	snelstrik <i>speed trap</i>
skilderagtig <i>picturesque</i>	snoeker <i>snooker</i>
skildery <i>painting</i>	sny <i>cut, slice</i>
skilpad <i>tortoise</i>	sodat <i>so that</i>
skitterend <i>brilliant</i>	soek <i>look for, search</i>
skoer <i>shoe</i>	sofa <i>sofa, couch</i>
skok <i>shock</i>	sogenaamd <i>so-called</i>
skool <i>school</i>	so groen soos gras <i>as green as grass</i>
skoolplig <i>compulsory education</i>	sokkie <i>sock</i>
skoolvakansie <i>school holiday</i>	solank <i>for the time being</i>
skoon <i>clean (a)</i>	somer <i>summer</i>
skoonheidsalon <i>beauty parlour</i>	sommer <i>just</i>
skoonheidsmiddels <i>cosmetics</i>	Sondag <i>Sunday</i>
skoonmaak <i>clean (v)</i>	sonnig <i>sunny</i>
skoot <i>shot</i>	sonrok <i>sundress</i>
skop <i>kick</i>	sonstoep <i>sun porch</i>
skouer <i>shoulder</i>	soogdier <i>mammal</i>
skouspelagtig <i>spectacular</i>	soom <i>hem</i>
skraler <i>slimmer</i>	soos <i>as</i>
skree <i>screech, scream</i>	so pas <i>just</i>
skriftelik <i>in writing</i>	soplepel <i>soup spoon</i>
skryfbehoeftes <i>stationery</i>	sorg <i>take care</i>
skrywer <i>author, writer</i>	sorgvuldig <i>careful(ly)</i>
skuld <i>owe (v), debt (n)</i>	sou <i>would</i>
slaag <i>succeed, pass</i>	sout <i>salt</i>
slaan <i>hit</i>	sowat <i>about, roughly</i>
slaap <i>sleep</i>	spaar <i>save</i>
slaapkamerstel <i>bedroom suite</i>	spaarbankboekie <i>savings bank book</i>
slag <i>crash (n), slaughter (v)</i>	spaargeld <i>savings</i>
slagoffer <i>victim</i>	spanning <i>tension</i>
slang <i>snake</i>	speelgoed <i>toys</i>
slangpark <i>snake park</i>	speelgoedafdeling <i>toy department</i>
sleg <i>bad, badly</i>	
sleg voel <i>feel bad</i>	

speelgoedtreintjie	<i>toy train</i>	stormwind	<i>fierce wind</i>
speelgroep	<i>play group</i>	stort	<i>shower</i>
speletjie	<i>game</i>	strand	<i>beach</i>
spesiaal	<i>special</i>	streel	<i>soothe</i>
spierwit	<i>white as snow</i>	strek	<i>stretch</i>
spitstyd	<i>peak hour</i>	streng	<i>strict</i>
spoed	<i>speed</i>	stres	<i>stress</i>
spoedig	<i>soon</i>	strooikostuum	<i>straw costume</i>
spoel	<i>spool</i>	struik	<i>shrub</i>
spog	<i>boast</i>	studeer	<i>study (v)</i>
spoorweg	<i>railway</i>	studie	<i>study (n)</i>
sportdrag	<i>sports wear</i>	stukkend	<i>broken</i>
sportheld	<i>sports hero</i>	stukkie	<i>piece</i>
sportsoort	<i>kind of sport</i>	stuur	<i>send</i>
sportief	<i>sportingly</i>	styg	<i>rise</i>
sprekkamer	<i>consulting room</i>	styl	<i>style</i>
Springbokspan	<i>Springbok team</i>	subskripsie	<i>subscription</i>
spyskaart	<i>menu</i>	subtropies	<i>subtropical</i>
staal	<i>steel</i>	suidwaarts	<i>southward</i>
staatsbos	<i>state forest</i>	suiker	<i>sugar</i>
Staatsteater	<i>State Theatre</i>	sukkel	<i>struggle</i>
stad	<i>city</i>	suksevol	<i>successful</i>
stadsaal	<i>city hall</i>	suster	<i>sister</i>
staking	<i>strike</i>	suurlemoen	<i>lemon</i>
stam	<i>tribe</i>	suurlemoenblare	<i>lemon leaves</i>
standerd	<i>standard</i>	suurlemoensap	<i>lemon juice</i>
stap	<i>walk</i>	swaai	<i>swing</i>
stapper	<i>hiker</i>	swaar	<i>heavy</i>
stasie	<i>station</i>	swak	<i>weak</i>
stasiewa	<i>station wagon</i>	swart	<i>black</i>
staat	<i>state</i>	swem	<i>swim</i>
steenkool	<i>coal</i>	swembad	<i>swimming pool</i>
stelp	<i>stop, stanch, staunch</i>	swempak	<i>bathing suit</i>
stem	<i>voice</i>	swerm	<i>swarm</i>
sterk	<i>strong</i>	sy	<i>she, his</i>
stert	<i>tail</i>	syne	<i>his</i>
steurgarnaal	<i>prawn</i>	taamlik	<i>fairly</i>
Stigtingsdag	<i>Founders' Day</i>	tabak	<i>tobacco</i>
stilstand	<i>standstill</i>	tafel	<i>table</i>
stoeier	<i>wrestler</i>	tafeldek	<i>setting a table</i>
stoel	<i>chair</i>	tafeldoek	<i>table cloth</i>
stoep	<i>veranda</i>	tafelmes	<i>table knife</i>
stoetbul	<i>stud bull</i>	tafeltennis	<i>table tennis</i>
stoetram	<i>stud ram</i>	tafelvurk	<i>table fork</i>
stop	<i>stop</i>	tagtig	<i>eighty</i>
storie	<i>story</i>		

tak	<i>branch</i>	toe	<i>closed, then</i>
tamatie	<i>tomato</i>	toebroodjie	<i>sandwich</i>
tand	<i>tooth</i>	toekoms	<i>future</i>
tandarts	<i>dentist</i>	toe maar	<i>don't worry</i>
tandpyn	<i>toothache</i>	toepas	<i>apply</i>
tarief	<i>tariff</i>	toeristeaantreklikhede	<i>tourist attractions</i>
taxi/huurmotor	<i>taxi</i>	toeristeburo	<i>tourist bureau</i>
tee	<i>tea</i>	toeskouer	<i>spectator</i>
teatersuster	<i>theatre sister</i>	toeter	<i>hooter</i>
teel	<i>breed</i>	toets	<i>test</i>
teen	<i>against</i>	toevlugsoord	<i>sanctuary</i>
teenstelling	<i>opposite</i>	tog	<i>surely, yet</i>
tegnies	<i>technical</i>	toneelopvoering	<i>play</i>
tegnikus	<i>technician</i>	toneelspel	<i>acting</i>
tegnologie	<i>technology</i>	tongvis	<i>sole</i>
te huur	<i>to let</i>	toon	<i>toe</i>
teken	<i>sign</i>	toonbank	<i>counter</i>
te koop	<i>for sale</i>	top!	<i>agreed!</i>
telefoon	<i>telephone</i>	toring	<i>tower</i>
telefoongids	<i>telephone directory</i>	tot	<i>until</i>
telefoonrekening	<i>telephone account</i>	totale wrak	<i>total wreck</i>
telegram	<i>telegram</i>	totdat	<i>until</i>
televisie	<i>television</i>	tot siens	<i>goodbye</i>
televisielisensie	<i>television licence</i>	towenaar	<i>wizard</i>
temperatuur	<i>temperature</i>	tradisie	<i>tradition</i>
tenk	<i>tank</i>	tragedie	<i>tragedy</i>
ten minste	<i>at least</i>	tragies	<i>tragic</i>
tennis	<i>tennis</i>	trap	<i>stair</i>
ten spyte van	<i>in spite of</i>	trappe van vergelyking	<i>degrees of comparison</i>
tent	<i>tent</i>	tref	<i>hit</i>
tersiër	<i>tertiary</i>	treffend	<i>stunning</i>
terug	<i>back</i>	trein	<i>train</i>
terugskakel	<i>call back</i>	treinreis	<i>journey by train</i>
te veel	<i>too much, too many</i>	trek	<i>draw, pull, extract</i>
terwyl	<i>while</i>	trop	<i>herd</i>
tevrede	<i>satisfied</i>	trots op	<i>proud of</i>
T-hemp	<i>T-shirt</i>	trui	<i>pullover, jersey</i>
tien	<i>ten</i>	tuin	<i>garden</i>
tiende	<i>tenth</i>	tuingereedskap	<i>garden equipment, tools</i>
tiener	<i>teenager</i>	tuinafdeling	<i>teenage department</i>
tienerafdeling	<i>teenage department</i>	tuinmaak	<i>gardening</i>
tienjarige	<i>ten-year-old</i>	tuis	<i>at home</i>
tikster	<i>typist</i>	twaaft	<i>twelve</i>
tipiese	<i>typical</i>	twaaftde	<i>twelfth</i>
tjekboek	<i>cheque book</i>		

twak	<i>tobacco</i>	vanmiddag	<i>this afternoon</i>
twee	<i>two</i>	vark	<i>pig</i>
tweede	<i>second</i>	varktjops	<i>pork chops</i>
tweeling	<i>twins</i>	vars	<i>fresh</i>
tweetalig	<i>bilingual</i>	vashou	<i>hold</i>
twyfel	<i>doubt</i>	vasmaak	<i>fasten</i>
tyd	<i>time</i>	vasry	<i>drive into, collide with</i>
tydelik	<i>temporary, temporarily</i>	vasstel	<i>fix, ascertain</i>
tydskrif	<i>magazine</i>	vaste	<i>permanent</i>
		vatbaar	<i>susceptible</i>
ui	<i>onion</i>	vee	<i>livestock, cattle</i>
uitdaging	<i>challenge</i>	veertien	<i>fourteen</i>
uiteindelik	<i>eventually</i>	veertig	<i>forty</i>
uitgaan	<i>go out</i>	veilig	<i>safe</i>
uitgeput	<i>exhausted</i>	veiligheidsgordel	<i>safety belt</i>
uitgestrek	<i>vast</i>	veld	<i>veld, field</i>
uithaal	<i>collect, take out</i>	veldskool	<i>initiation school</i>
uitlaatgasse	<i>exhaust fumes</i>	veldtog	<i>campaign</i>
uitnodiging	<i>invitation</i>	ver	<i>far</i>
uitnoui	<i>invite</i>	veral	<i>especially</i>
uitpak	<i>unpack</i>	verander	<i>change</i>
uitroei	<i>exterminate</i>	verantwoordelik	<i>responsible</i>
uitsig	<i>view</i>	verbaas	<i>amazed</i>
uitslag	<i>result</i>	verbeel	<i>imagine</i>
uitstalling	<i>exhibition</i>	verbeelding	<i>imagination</i>
uitstappie	<i>excursion</i>	verbeter	<i>improve</i>
uitstekend	<i>excellent</i>	verbind	<i>link</i>
uitlaatpyp	<i>exhaust pipe</i>	verblyf	<i>stay</i>
uittrek	<i>undress, withdraw</i>	verbrands!	<i>damn it!</i>
uitverkoping	<i>sale</i>	verby	<i>past</i>
uitvoer	<i>export</i>	verbygaan	<i>pass, go past</i>
uniek	<i>unique</i>	verbyganger	<i>passer-by</i>
universiteit	<i>university</i>	verbysteek	<i>overtake</i>
uraan	<i>uranium</i>	verdieping	<i>floor</i>
urelank	<i>for hours</i>	verduidelik	<i>explain</i>
uself	<i>yourself</i>	verduideliking	<i>explanation</i>
uur	<i>hour</i>	verduur	<i>endure</i>
		verdwaal	<i>lost, stray</i>
vak	<i>subject</i>	vereiste	<i>requirement</i>
vakansieoord	<i>holiday resort</i>	vergadering	<i>meeting</i>
vakant	<i>vacant</i>	vergeet	<i>forget</i>
vakature	<i>vacancy</i>	vergelyk	<i>compare</i>
valhelm	<i>crash helmet</i>	vergelyking	<i>comparison</i>
van	<i>surname (n), of (p)</i>	verhouding	<i>relation</i>
vanaand	<i>this evening, tonight</i>	verhuis	<i>move</i>
vandag	<i>to-day</i>	verjaardag	<i>birthday</i>

verkeer	<i>traffic</i>	vervaardig	<i>manufacture</i>
verkeerd	<i>wrong</i>	verveeld	<i>bored</i>
verkeersbeampte	<i>traffic officer</i>	vervelig	<i>boring</i>
verkeersboete	<i>traffic fine</i>	verversings	<i>refreshments</i>
verkeersknoep	<i>traffic jam</i>	vervoer	<i>transport</i>
verkeerslig	<i>robot, traffic light</i>	verwag	<i>expect</i>
verkeerspolisie	<i>traffic police</i>	verward	<i>confused</i>
verkeersreëls	<i>traffic rules</i>	verwerf	<i>obtain</i>
verkies	<i>prefer</i>	verwonderd	<i>surprised</i>
verkoop	<i>sell</i>	verwysing	<i>reference</i>
verlaat	<i>leave</i>	vestig	<i>settle</i>
verlang	<i>miss, desire</i>	vet	<i>fat</i>
verlede	<i>past</i>	vier	<i>four</i>
verleë	<i>embarrassed</i>	vierde	<i>fourth</i>
verlies	<i>loss</i>	vinger	<i>finger</i>
verlof	<i>leave</i>	vinnig	<i>fast</i>
verlofvoordele	<i>leave benefits</i>	vir	<i>for, to</i>
verloofde	<i>fiancé, fiancée</i>	vis	<i>fish</i>
verloor	<i>lose</i>	visgereedskap	<i>fishing tackle</i>
vermaak	<i>entertainment</i>	visserboot	<i>fishing boat</i>
verminder	<i>cut, decrease</i>	vissershawe	<i>fishing harbour</i>
vernoem	<i>name after</i>	visvang	<i>fish</i>
verplaas	<i>transfer</i>	vla	<i>custard</i>
verpleegster	<i>nurse</i>	vlei	<i>flatter</i>
verrassing	<i>surprise</i>	vleis	<i>meat</i>
vers	<i>verse</i>	vloei	<i>flow</i>
verseker	<i>insure</i>	vlieg	<i>fly</i>
versier	<i>decorate</i>	vliegtuig	<i>aeroplane</i>
versigtig	<i>careful</i>	vlug	<i>flight</i>
verskeidenheid	<i>variety</i>	vlugbal	<i>volley ball</i>
verskil	<i>differ (v), difference (n)</i>	voegwoord	<i>conjunction</i>
verskillend	<i>different</i>	voel	<i>feel</i>
verskoon	<i>excuse</i>	voet	<i>foot</i>
verskyn	<i>appear</i>	voetbal	<i>football</i>
verslaap	<i>oversleep</i>	voetslaner	<i>hiker</i>
verslae	<i>dumbfounded</i>	voertuig	<i>vehicle</i>
verspreide	<i>scattered</i>	vogroom	<i>moisturiser</i>
verstaan	<i>understand</i>	vol	<i>full</i>
verstel	<i>alter</i>	volgafstand	<i>following distance</i>
vertegenwoordiger	<i>representative</i>	volgende	<i>next</i>
vertel	<i>tell</i>	volheid	<i>body (hairdressers' term)</i>
vertolk	<i>interpret</i>	volkoring	<i>wholewheat</i>
vertolking	<i>interpretation</i>	volkslied	<i>national anthem</i>
vertoning	<i>show</i>	volledig	<i>complete</i>
vertrek	<i>leave (v), room (n)</i>	volop	<i>abundant</i>
vertrou	<i>confidence</i>	volstruis	<i>ostrich</i>

voltooi <i>complete</i>	vuis <i>fist</i>
volume <i>volume</i>	vulstasie <i>filling station</i>
voor <i>in front</i>	vrk <i>fork</i>
voorbeeld <i>example</i>	vuur <i>fire</i>
voorberei <i>prepare</i>	vuurhoutjie <i>match</i>
voordat <i>before</i>	vyf <i>five</i>
voorgereg <i>hors d'oeuvre</i>	vyfde <i>fifth</i>
voorkop <i>forehead</i>	vyftig <i>fifty</i>
voorletters <i>initials</i>	vyfuur <i>five o'clock</i>
voormalige <i>former</i>	
voornam <i>christian names</i>	waakeenheid <i>intensive care unit</i>
voorreg <i>privilege</i>	waar? <i>where?</i>
voorsien <i>provide</i>	waarborg <i>guarantee</i>
voorsitter <i>chairman</i>	waarde <i>value</i>
voorskrif <i>prescription</i>	waarheen? <i>where?</i>
voorskryf <i>prescribe</i>	waarmee? <i>with what?</i>
voorspoedig <i>prosperous</i>	waarom? <i>why?</i>
voorstad <i>suburb</i>	waarop? <i>on what?</i>
voorstel <i>introduce (v), proposal (n)</i>	waarsku <i>warn</i>
voort <i>ahead</i>	waarskynlik <i>probably</i>
voortand <i>front tooth</i>	waarvan? <i>of which?</i>
voorval <i>incident</i>	waarvandaan? <i>from where?</i>
vorentoe <i>forward</i>	waarvoor? <i>what for?</i>
vorige <i>previous</i>	wag <i>wait</i>
vorm <i>form</i>	wagkamer <i>waiting room</i>
vra <i>ask</i>	wandelpad <i>hiking trail</i>
vraag <i>question</i>	wandelaar <i>walker, hiker</i>
vragmotor <i>lorry</i>	wanneer? <i>when?</i>
vriend <i>friend (m)</i>	want <i>because</i>
vriende besoek <i>visit friends</i>	warm <i>hot</i>
vriendelik <i>friendly</i>	was <i>wash</i>
vriendelikheid <i>kindness</i>	wasbak <i>wash-basin</i>
vriendin <i>friend (f)</i>	wasgoed <i>washing</i>
vrieshok <i>freezing compartment</i>	waskamer <i>laundry</i>
vroeg <i>early</i>	wat <i>who, which, that</i>
vroegtydig <i>in good time</i>	wat? <i>what?</i>
vrou <i>wife, woman</i>	waterygbaan <i>water chute</i>
vrouens <i>wives, women</i>	watter? <i>which?</i>
vrugte <i>fruit</i>	weduwee <i>widow</i>
vrugteloos <i>fruitless</i>	wedstryd <i>match</i>
vrugteslaai <i>fruit salad</i>	week <i>soak</i>
vry <i>free</i>	weekliks <i>weekly</i>
Vrydag <i>Friday</i>	weeldeartikels <i>luxuries</i>
vryf <i>rub</i>	Weense worsies <i>Vienna sausages</i>
vuil <i>dirty</i>	weer <i>again, weather</i>
	weerberig <i>weather report</i>

weervoorspelling <i>weather forecast</i>	wind <i>wind</i>
weghardloop <i>run away</i>	windskerm <i>windscreen</i>
weier <i>refuse, reject</i>	winskopie (-jagter) <i>bargain (hunter)</i>
weiering <i>refusal, rejection</i>	winter <i>winter</i>
wekker <i>alarm clock</i>	winterklere <i>winter clothes</i>
wel <i>well</i>	wintervakansie <i>winter holiday</i>
welgeskape <i>healthy</i>	wit <i>white</i>
welkom <i>welcome</i>	witbrood <i>white bread</i>
Welwillendheidsdag <i>Day of Goodwill</i>	Woensdag <i>Wednesday</i>
wen <i>win</i>	woning <i>residence, house, dwelling</i>
wenkrou <i>eyebrow</i>	woon <i>live</i>
wêreld <i>world</i>	woonstel <i>flat</i>
wêrelddeel <i>part of the world</i>	woonwa <i>caravan</i>
werk <i>work</i>	woord <i>word</i>
Werkersdag <i>Workers' Day</i>	woordeboek <i>dictionary</i>
werkgeleenthede <i>job opportunities</i>	woordeskat <i>vocabulary</i>
werkgewer <i>employer</i>	woordverwerking <i>word processing</i>
werkloos <i>unemployed</i>	wortel <i>carrot</i>
werknemer <i>employee</i>	wou <i>wanted to</i>
werktuigkundige <i>mechanic</i>	wyd <i>wide</i>
werkure <i>working hours</i>	wyn <i>wine</i>
westelik <i>western</i>	wynkelner <i>wine steward</i>
wetenskap <i>science</i>	wynlys <i>wine list</i>
wewenaar <i>widower</i>	wys <i>show</i>
wie? <i>who?</i>	wyser <i>watch hand</i>
wie se? <i>whose?</i>	wysie <i>tune</i>
wil <i>want to, wish to</i>	
wildsbokke <i>buck, antelope</i>	yshokkie <i>ice hockey</i>
wildebees <i>wildebeest</i>	yskas <i>refrigerator</i>
wildplaas <i>game farm</i>	yster <i>iron</i>
wildtuin <i>game reserve</i>	

Index to Grammar Notes

The first number in each entry refers to the unit, the second to the section within the notes of the unit.

- abbreviations* 20/3
active and passive voice 17/1
adjectives
— *colour* 11/2
— *intensive forms* 11/3
— *predicative* 18/1
— *attributive* 18/2
adverbs 8/1, 13/5, 15/2, 16/1
al, reeds, alreeds 2/1
articles 1/5
compound verbs 6/4, 8/3
compound words 15/5, 15/6, 15/7, 15/8
conjunctions 13/2, 14/2
degrees of comparison 5/5, 12/4, 12/5, 12/6, 12/7, 12/8, 12/9, 12/10, 12/11, 12/13
diminutives 5/3, 10/4, 17/3
direct and indirect speech 16/2
expressions 3/6, 8/4, 11/5, 11/6, 12/1, 13/7, 13/8
gender 19/1
gesin/familie 3/1
goed, goeie 4/2, 18/2(c)
how to generate new sentences 7/1
infinitive 9/3
instructions (commands) 14/2
interjections units 10, 11
learn/teach 1/7
negation 3/3
nouns
collective 18/3
numerals unit 2
opposites 15/1, 17/4
plural 19/2
prefixes 7/2, 15/6
prepositions 3/2, 9/1
prepositional constructions 12/14
pronouns
— *demonstrative* 13/6
— *impersonal* 10/1
— *personal* 1/1, 1/2, 1/4, 6/1, 8/5
— *possessive* 5/1, 5/2, 8/5
— *table* 10/3
— *reflexive* 10/2, 20/1
— *relative* 13/6
questioning words 1/6, 9/2
se, s'n 1/3, 5/2, 8/5
similes 11/4
subjunctive mood 20/2
suffixes 15/1(c), 17/1, 17/2, 17/3
tenses 3/5, 4/1, 6/1, 6/2, 6/3, 15/4, 17/1
weet/ken 4/3
wil word/wil wees 5/4, 12/2, 12/3
word order 8/2, 9/4, 13/2, 13/3, 13/4, 13/5